

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 25 (1844) 1985 BIRŽELIS-JUNE 18

LIETUVIŲ SAVAITRASTIS — LITHUANIAN WEEKLY

2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

Tel. (416) 275-4672

50 ct.

Vertintojai ir vertinamieji

Fiziniam pasaulyje matuojame, sveriam ir tuo būdu apvaldome savo aplinką. Fizikos-matematikos mokslai savo pažangą tiek prisidėjo prie fizinio pasaulio apvaldymo, kad žmogų iš tikrųjų padarė gamtos karaliumi, nors ir ne absoliučiu. Dvasiniame pasaulyje fizika-matematika nebūna to apvaldymo vaidmens, nes čia atskleidžia dvasinis-vertybinis pasaulis, kuris negali būti matuojamas nei metrais, nei kilogramais. Čia reikia naujo mato, pritaikyto dvasinei-kultūrinei dimensijai. Deja, tokio tikslaus mato, kaip matematikoje, čia nėra, nes reikia matuoti dvasinio pobūdžio kūrinius ne ilgio ar svorio matais, o gėrio ar blogio. Jei pvz. kūrinių gerumas būtų matuojamas kilogramais, nesunku būtų jį įvertinti: juo didesnis svorio romanas, juo geresnis, juo ilgesnis eilėraščių, juo vertingesnis, juo daugiau ploto užima paveikslas, juo meniškesnis... Bet tai nesamoniška! Tokie dalykai vertinami dvasinio pobūdžio matais: minties, grožio, doros, formos, dvasinės jėgos, išraiškos... Romanas gali būti negausus puslapiams, bet labai brandus savo turiniu, psichologine įžvalga, personажais. Ir atvirkščiai — didelės apimties romanas, sveriamas kilogramais, gali būti bevertis kūrinys. Taip yra su visais dvasinio-kultūrinio pobūdžio kūriniais.

TOKIŲ dalykų vertinimas betgi nėra lengvas, nes dvasinio pasaulio kūrinių matavimui nėra tokio skaitytuvo, kuris galėtų tiksliai juos įvertinti. Tenka pasikliauti protine paties žmogaus įžvalga, estetiniu jausmu. Bet čia ir prasideda įvairumas bei nesutarimas. Kas vienam atrodo vertingas dalykas, kitam — niekalas. Tai patiriame ir kasdieniniame mūsų gyvenime. Kultūriniame mūsų pasaulyje netrūksta įvairių apraiškų. Vieniems dvasinio pasaulio pasirodo vis naujos knygos, sašlės rengiami koncertai, vaidinimai, literatūriniai vakarai, paskaitos ir net operos. Žinoma, mažosios lietuvių apylinkės viso to neturi, bet didžiosios turi. Žvelgiant plačiu mastu, matyti dar gana plati, nors ir silpnėjanti kultūrinė išeivijos veikla. Jos darbų vertinimas betgi labai nevienodas. Kai pasirodo nauja knyga, pasigirsta ir jos vertinimas ne tik laikraščiuose, bet ir pokalbiuose. Kai surengiamas koncertas, pasigirsta ir klausovų balsai... Taip yra beveik su kiekviena kultūrine apraška. Vieni jas geria, kiti peikia. Vieniems patinka, kitiems nepatinka. Ir tai natūralu. Juk kiekvienas žmogus yra atskiras vidinis pasaulėlis, kuriame skirtingai atsispindi ir išorinės kultūros apraiškos. Kiekvieno dvasinis žvilgsnis yra jo vidaus pasaulio spindulys.

VIS DĖLTO ir dvasiniame-kultūriniame pasaulyje, kur vyrauja didelis įvairumas bei subjektyvumas, yra tam tikri standartai, daugumos priimti, kuriais tenka vadovautis vertinant kūrybines apraškas. Be to, ateina į pagalbą ir savo sričių žinovai, kurie padeda plačiai visuomenei orientuotis nuomonių įvairume. Deja, lietuviškose mūsų visuomenėje kartais ir žinovus pretenduoja nežinovai. Tai matyti, pavyzdžiui, grožinės literatūros vertime. Kai kurie vertintojai savo draugų kūrinius į padanges kelia, o nedraugų — pragaran siunčia. Jie tuo būdu neatlieka savo pareigos orientuoti visuomenę ir patį autorių. Panašiai įvyksta su vertinimu muzikinių kūrinių. Labai ryškus atvejis — opera „Dux Magnus“. Reporteris, kurio uždavinys tik aprašyti, pateikti faktus, žinoviškai pareiškia: tai prasčiausia opera. Muzikas, užuot kompetentingai vertinęs operą, pateikia kitų girdetas nuomones. Žurnalistas, žinoviškai nusiteikęs, ją pavadina „barškalyne“. Tuo tarpu minėtos operos kompozitorius iš amerikiečių muzikų sąjungos gauna premiją. Panašių atvejų kultūriniame mūsų gyvenime yra apstu. Toks „žinoviškas“ vertinimas daro žalą kultūriniam mūsų gyvenimui: neparodo tikrosios jo vertės ir įskaudina kūrėjų bei kultūrinių darbuotojų. Geriau yra įieškoti vaizgantiškių deimanių ir juos išskirti esamų galimybių bei pajėgumo kontekste. Pertempimas neigiamybių įieškojimas aptemdo ir esamus deimanius.

TELEFONU IŠ OTAVOS

Žmogaus teisės ir demonstracija

J. V. DANYS

Pirmąsias tris savaites Helsinkio akto peržiūros konferencijoje buvo kalbama apie žmogaus teisių respektavimą įvairiuose kraštuose. Sekančias dvi savaites delegacijų pirmininkai pateikė siūlymus pagerinti žmogaus teisių apsaugą. Tokių buvo net 46.

Čia paaiškėjo, kaip skirtingai suprantamos žmogaus teisės Vakarų kraštuose ir Sovietų Sąjungos reikalavimų buvo žmogaus teisių klausimo išjungimas iš derybų bei sutarčių ginklavimosi kontrolės ir prekybos srityse. Su tuo nesutiko visa eilė Š. Atlanto sąjungos narių.

Vakarų kraštai, kaip Kanada, Danija ir kiti, stipriai rekomendavo duoti aktyvią priežiūrą ir patarimo vaidmenį nevaldinėms organizacijoms —

tikybinių bendrijom, gydytojų sąjungom ir pan. Sovietai šiam siūlymui nepritarė.

Dauguma vakariečių delegatų mano, jog konferencijoje bus susitarta tik dėl kelių nesunkių klausimų. Baigiamajame protokole nesitikiama sutarimo esminiais klausimais. Manoma, kad sovietai nesutiks net su neesminiais pasiūlymais, jeigu jų pačių pasiūlymai nebus priimti.

Vakariečių nuomone, daugelis Rytų bloko pasiūlymų liečia ne žmogaus teisių sritis, pvz. atominį ginklų kontrolę, socialinę bei ekonominę apsaugą ir pan. Sovietai dažnai pabrėžia, kad žmogaus teisės yra valstybės vidaus reikalas.

Sovietai ir religija

Vatikanas įteikė pasiūlymą religijos laisvės klausimu. (Nukelta į 9-tą psl.)

Toronto gintarietės atlieka lyrišką šokį Sadutė savo trisdešimtmečio sukakties koncerte 1985. V. 25 Metro Toronto Convention Centre Theatre saleje, dalyvaujant tūkstantinei žiūrovų miniai

Nuotr. O. Burzdžiaus

PRANEŠIMAS IŠ ŠVEDIJOS

Suimtas kunigas Estijoje už drąsų žodį

A. LEMBERGAS

Neseniai Vakarais pasiekė žinia, kad balandžio 3 d. Estijoje suimtas liuteronų dvasininkas Harris Motsnikas, pagarsėjęs pamokslininkas ir žmogaus teisių gynėjas. Jis kaltinamas, kaip tokiais atvejais įprasta, antisovietine propaganda. Už tai gresia bausmė iki septynerių metų lagerio su penkeriais metais tremties.

Kun. Motsnikas — nebejaunus žmogus. Jam jau 56-ri. Tai buvęs teisininkas, kuris tik vėliau pajuto savo kunigišką pašaukimą, gavęs šventimus 1972 m. Pradžioje buvo pastoriu netoli Leningrado. Vėliau aptarnavo liuteronų parapiją Urvastės gyvenvietėje, pietų Estijoje.

Savo pamoksluose jis smerkė valdžios vykdomus žmogaus teisių pažeidimus ir už tai buvo 1983 m. Saugumo perspėtas.

Pernai vasarą Vakaruose pasirodė dvylika kunigo Motsniko pamokslų drauge su pranešimu apie jo tardymus. Šie raštai buvo išspausdinti atskiru leidiniu antrašte „Ko reikia taikai?“ Pernai gruodžio mėnesį jis buvo pašalintas iš pareigų Urvastės parapijoje ir po keturių mėnesių suimtas.

Jo parapija nebuvo didelė. Jai priklausė apie 600 asmenų. Jo pamokslai pasiekė užsienį ir plačiai pasklido. Nors jų turinys iš esmės religinis, kunigas Motsnikas nevengė kalbėti apie tai, kas sovietinėje visuomenėje nutylima. Pabrėždamas tiesos svarbą žmonių gyvenime, jis savo pa-

HARRI MOTSNIK, evangelikų kunigas, suimtas sovietinių saugumiečių Estijoje

vyzdžiui rodė, ką reiškia pareiga siekti tiesos ir ją skelbti. Viename savo pamoksle, pritaikęs Markso komunistų manifestą, minėjęs komunizmo šmėklą, jis teigia, kad ši šmėkla šiandien priėmė žmogaus pavidalą: veda karą Afganistane, nuslopinę tautinį sujudimą Lenkijoje, nušovė Pietų Korėjos keleivinį lėktuvą, įkalinę žmogaus teisių gynėjus Baltijos valstybėse, kuriose nori išlaikyti esamą padėtį smurtu, ūkiniu išnaudojimu, karinėmis priemonėmis. Visa tai neturi nieko bendro su taikos meile. Kunigas Motsnikas teigė „Kaip teisininkas ir liuteronų dvasininkas esu įsitikinęs, kad karo grėsmė pasauliui ir mūsų baimė dėl

ateities yra blogų įstatymų padarinys.“

Jam labai rūpi estų visuomenės, ypač kaimo, likimas. Jis tai išreiškė paprastai ir tiesiai: svetima galybė pavergė kraštą ir žmones, neigia tiesą, niekina Dievą, iškraipo prietariais dvasinį tautos veidą, demoralizuoja degtine jaunimą, neigia asmens laisvės, neleidžia žmonėms keliauti, pasirinkti gyvenamą kraštą, auklėti vaikus religiskai... Verčia atsakyti kurybiško nepriklausomo galvojimo, savarankiškumo, ūkiško sumanumo, praeities paveldėjimo. Kaimo žmonės verčiami gyventi kolektyvinių ūkių primityviose ir dvasiškai žlugdančiose sąlygose. Visur pirmenybė teikiama tam, kas skatina svetimą gyvenimo būdą, rusinimą, krašto ir savosios kultūros naikinimą.

Pasmerkęs visus šiuos neigiamus dalykus, kunigas Motsnikas ragino įieškoti išsigelbėjimo tiesoje. Jis skelbė: laisvės išsaugojimas remiasi tiesa, kuri yra ta pati Dievui ir žmonėms. Žmogaus tiesos yra jam duotos teisės. Tarp jų: teisė mąstyti, rašyti ir platinti savo raštus, puoselėti meną ir muziką, pagal savo norą kalbėti už ar prieš dalykus ar įvykius. Visa tai bei jokių valdžios nurodymų, įsikišimų, be cenzūros.

Aiški ir tiesi pastoriaus kalba nepatiko sovietiniam Saugumui, kuris jį 1983 m. rudenį dėl to perspėjo. Ryžtingas pastorius savo tardytojams kalbėjo: „Ar jūs manot, kad man

(Nukelta į 8-tą psl.)

Pasaulio įvykiai

PASAULIO DĖMESYS PRAEJUSI SAVAITGALĮ BUVO NUKRYPTĖS į Beirutę prasidėjusį chaosą. Netoli Kanados ambasados savižudžių susprogdinta bomba automobilyje pareikalavo 23 gyvybių, sužeidė 36. Aštuoniolika Kanados diplomatų buvo perkelta į Jordanijos sostinę Amaną. Tada prasidėjo lėktuvų grobimai. Mahometonai šiitai pagrobė keleivinį Jordanijos lėktuvą, reikalaudami palestiniečių ištėmimo iš stovyklų Beirute. Keleiviai buvo paleisti, lėktuvas susprogdintas Beiruto orauostyje. Palestinitis tada pagrobė Libano lėktuvą, skridusį Kipro salon, keršydamas šiitams. Šio sumanymo jis atsisakė ir kitu lėktuvu iš Kipro iškrito Jordanijon. Amerikiečių „TWA“ bendrovės lėktuvą su 145 keleiviais Atėnuose pagrobė du šiitai, ginkluoti pistoletu ir dviem rankinėm granatom.

Trečias šiitas buvo suimtas Atėnuose. Prasidėjo orauosčių keitimasis, nuolatinis skraidymas tarp Beiruto ir Alžyro. Grobikai pagrasino nužudyti graikus keleivius, jeigu nebus paleistas Atėnuose suimtas jų sėbras. Jis buvo atskraidintas ir paleistas Alžyre. Grobikai pareikalavo paleisti 700 Izraelio kalėjimuose laikomų šiitų. Iš lėktuvo Beiruto orauostyje buvo išmestas vienas nušautas amerikietis. Nakties metu iš lėktuvo buvo išvesti ir paslėpti žydiškas pavardes turintys amerikiečiai. Tada paaiškėjo, kad Beiruto tarptautinis orauostis yra visiškai šiitų kontroleje. Lėktuvan įlipo apie 10 gerai ginkluotų šiitų. Prasidėjo ilgos derybos Beirute ir Alžyre dėl likusių įkaitų išlaisvinimo. Prez. R. Reaganas Kipran atsiuntė kovai su teroristais specialiai paruoštą „Delta Force“ dalinį. Tačiau išlaisvinimą sukomplikavo apie 10 anksčiau Beiruto gatvėse pagrobty amerikiečių, iš lėktuvo išvesti ir paslėpti žydų kilmės amerikiečiai. Niekas nežino, kur jie dabar laikomi. Suimtieji šiitai yra laikomi Izraelio kalėjimuose. Juos tegali išleisti Izraelio vyriausybė.

Šnipai buvo iškeisti į 27 politinius kalinius. Iš JAV kalėjimų paleisti šnipai — Alice Michelson ir Alfredas Zehe iš R. Vokietijos, lenkas M. Zacharskis ir bulgaras P. Kostadinovas. Derybos truko trejus metus. Buvo norima išlaisvinti Gorkyje izoliuotą A. Sacharovą, bet jo nesutiko išleisti Sovietų Sąjunga. Išlaisvinti kaliniai turės teisę atsigaubti savo šeimų narius. Du tebėra R. Vokietijoje. Jiems duota daugiau laiko savo asmeniniams reikalams sutvarkyti. Jie bus išleisti vėliau.

Rinkimai Vengrijoje

Komunistinio Vengrijos parlamento rinkimuose šį kartą buvo leisti du kandidatai rinkiminėje apylinkėje. Parlamentas turi 387 vietas. Dėl 352 vietų kovojo du kandidatai. Tik 35 vietos bei varžybų buvo atduotos žymiesiems partiečiams. Į rinkimus įsijungė 71 kompartijai nepriklausantis kandidatas. Visi jie turėjo pasirašyti įsipareigojimą, kad parlamente laikysis kompartijos paruoštų įstatymų. Nepriklausomi kandidatai laimėjo 25 vietas. Tai yra žingsnis didesnės laisvės linkme.

Rems sukilėlius

Balandžio mėnesį prez. R. Reaganas norėjo gauti \$14 milijonų Nikaragvoje veikiančioms sukilėliams. Tą reikalavimą tada atmetė demokratų daugumą turintys JAV atstovų rūmai. Dabar tie patys atstovai 248:184 balsų rezultatu sukilėliams paskyrė \$27 milijonus uniformoms, vaistams, maistui. Tai didelis prez. R. Reagano laimėjimas. Atstovų rūmai taipgi šiek tiek mažesniu 232:196 rezultatu nutarė leisti ginklų tiekimą sukilėliams. Prez. R. Reaganas ginklams dabar galės panaudoti kitas sumas ir jas atgauti vėliau. Atstovų rūmuose įvyko staigus nuomonės pasikeitimas, kai iš Maskvos grįžo marksistinio režimo vadas D. Ortega, susilaukęs paramos ne tik iš Sovietų Sąjungos, bet ir jos satelitinio valstybių. Prez. R. Reaganas primindavo, kad Amerika negali nutraukti paramos politinės laisvės siekiantiems ir dėl jos mirštantiesiems sukilėliams Nikaragvoje.

Šiame numeryje:

Vertintojai ir vertinamieji

Kultūrinio mūsų išeivijos gyvenimo apraškų vertinimas

Suimtas kunigas Estijoje už drąsų žodį

Pranešimas iš Švedijos apie evangelikų kunigą Motsnik

Svetimųjų ginklavimai ir propagandistai

Klaipėdiečio atsiminimai apie Albertą Anyšą V. Vokietijoje

Ir Atlanto nugalėtojai pavergti

Okupacinės valdžios trūkdymai Dariaus-Girėno sukaktuvėm

Reforma ir revoliucija

Prof. A. Maccina pasisako išlaisvinimo teologijos klausimu

Darbai ir studijos atidarė duris

Pokalbis su dr. Petru Lukoševičiumi amžiaus sukakties proga

Pareigingas kunigas ir kultūrininkas

Kunigas dr. Ignas Urbonas, sulaukęs 50 metų kūrybiškumą

Sukaktuvinis torontiško „Gintaro“ koncertas

Tautinių šokių mokytoja apie gintariečių pasirodymą

Pokalbiai poeto Brazdžio sodyboje

Dailiųjų menų klubo nariai kultūrinėm temom

Mūsų teatrai senovėje ir dabar

Rašytoja Alė Rūta žvelgia į lietuvišką teatrą

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada

Telefonas (416) 275-4672

Leidėjas: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"

Redaguoja: kun. dr. Pr. Gaida ir Vyt. Kastytis. Metinė prenumerata — \$20, pusmetinė — \$11, mėnė — \$25 (Amerikoje — JAV doleriais).

Pavieniai numeriai — 50 ct.

Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožūra. Autorių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: \$20.00 per year, \$11.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509.
U.S.A. Second class postage pending at Lewiston, N.Y. U.S. Post master send address changes to P.O. Box 255 Lewiston, N.Y. 14092. Printed in Canada weekly except 4th week in December and 1st and 2nd week of August

RELIGINIAME GYVENIME

Palaimintojo Mykolo Giedraičio 500 metų mirties sukaktis iškilmingai paminėta 1985 m. gegužės 11 d. Krokuvoje. Jo palikai tai progai buvo perkelti iš Šv. Morkaus šventovės į Mergelės Marijos baziliką, kurioje įvyko pagrindinės iškilmės, dalyvaujant daugeliui kunigų ir gausiai miniai tikinčiųjų. Pagrindinis Mišių atnašautojas buvo Lenkijos primas kardinolas J. Glemp. Krokuvos arkivyskupas-metropolitas kardinolas F. Macharski perskaitė Šv. Tėvo Jono-Pauliaus II specialią laišką, o pamokslą pasakė kardinolas H. Gulbinowicz. Mišių pabaigoje žodį tarė vysk. J. Malone, JAV vyskupų konferencijos pirmininkas. Drauge su hierarchais koncelebravo keletas kunigų, atstovaujančių vienuolijoms.

Šv. Tėvas Jonas-Paulius II palaimintojo Mykolo Giedraičio 500 metų mirties sukaktuvių iškilnių proga atsiuntė specialų laišką Krokuvos arkivyskupui-metropolitui kardinolui F. Macharskiui. Tame laiške Šv. Tėvas 1985.IV.25 rašo: "Vieneriems metams praslinkus po iškilmių 500 metų mirties sukaktuvių šv. Kazimiero Jogailaičio, kuris iš Krokuvos Vavelio keliavo į Vilnių ir ten rado laikinio poilsio vietą, dabar norime išreikšti pagarbą antrajam lietuvių tautos (angliškame vertime Lithuanian Nation) sūniui, kurios iš Giedraičių prie Vilniaus atvyko Krokuvon ir garbe vainikuotas, buvo palaidotas Šv. Morkaus evangelisto šventovėje, Mariacki parapijos ribose.

Tasai bendras ryšys, kuris palaimintosios karalienės Jadvygos ilgalaikių pastangų dėka siejo Lenkijos ir Lietuvos valstybes, yra taip pat išreikštas votyviname Šv. Morkaus šventovės paveiksle, vaizduojančiame šv. Kazimierą ir Mykolą Giedraitį (paveikslas pieštas palaimintojo palaikų iškelimo "sublevatio ossium" metu)". (...)

"Mykolas Giedraitis mirė kaip šventasis Krokuvos vienuolyne, kuris vadinosi Augustinjonų reguliarių kanauninkų "de Poenitentia", sulaukęs apie 60 metų amžiaus, 1485 metais, tarnaudamas iki gyvenimo pabaigos zakristininku Šv. Morkaus evangelisto šventovėje. Jo tarnybos paprastumas išskyla iki simbolinės reikšmės, prisimenant jo kunigaikštiską lietuvišką kilmę ir jo studijas Jogailos universitete. Jo įžvalga į dieviškus dalykus turėjo būti pilnutinė, į jį paskatino jį taip radikaliai ir taip pilnai atsiskirti pasaulinės garbės. Jos atsiskaidymas jis tačiau ją pasiekė".

Jonas-Paulius II, paminėjęs tame laiške Mykolo Giedraičio maldingumą, pagarsėjimą stebuklais, savaimingą jo palaikų kultą, pareiškia, kad jis dar gyvas būdamas buvo laikomas palaimintuoju. Toks jo garas pasakino Krokuvos vyskupą M. Szyszkowskį ir jo sufraganą vysk. T. Oborskį išskirti vėlionies relikvijas ant altoriaus 1624 m. Nuo to laiko Mykolas Giedraitis vadinamas palaimintuoju. "Jo kultas neišnyko iki mūsų dienų. Prie jo karsto Šv. Morkaus šventovėje Krokuvos mieste ir jo gimtųjų Giedraičių šventovėje tikintieji mokosi iš jo Kristaus meilės ir prašo jo užtarimo dieviškuose ir žmogiškuose dalykuose". (...)

"Šiandien, jo 500 metų mirties sukaktuvėse, mes prisimename asmenį, kuris buvo, iš tikrąsias mažuosius dalykuose" (Mt 25,21), tačiau mūsų akys tapo didžiausiu. Bendrija aukština jį, meldžiasi prie jo relikvijų, prašydama gailestingąjį Dievą, kad mūsų kartos žmonės įvelgtų jo pavyzdį tikėjimo šviesą, vilties pagėjumą ir meilės šilumą". (...)

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID

1586 Bloor Street West,

Toronto, Ont. M6P 1A7

(prieš Lietuvos Namus)

Telefonas 535-6252

Greitas pataravimas, neaugsštos kainos. Ainaami kontakto lęšiai (contact lenses).

Pasirašant Sovietų Sąjungos pavertę tautų deklaraciją 1985.V.30 Ontario parlamento rūmuose. Deklaracija buvo skirta žmogaus teisių konferencijai Otavoje, Kanados ir Sov. Sąjungos vyriausybėms. Iš kairės: PR. AUGAITIS su Lietuvos vėliava, D. BRAZIENĖ, A. KAZANAVIČIENĖ, R. GRIGONIENĖ. Už jų — baltiečių karo veteranai, dalyvavę iškilmėse su savo tautinėmis vėliavomis

Nuotr. St. Dabkaus

Svetimųjų ginklanešiai ir propagandistai

Du iš Klaipėdos krašto kilę buvę redaktoriai — Henrikas-Albertas Kuršaitis ir Albertas Anysas

ANSAS LYMANTAS

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Pakliuvo net antikomunistas

Be abejonės, skaitytoja nepajunta, kad jos laiškas yra absurdiškas ir kad jį pati savo pareikšta užuojauta kaip tik tampa jos minėto kompiuterio iš anksto paruoštos programos auka. Bet nuostabu, kad ir per Anysą iš Vilniaus nupintas pinkles pateko net raudonojo pavojaus žmonijai lietuviški žinovai. Čia aš turiu galvoje ypač vieną Brazilijoje gyvenantį žinomą lietuvių publicistą ir rašytoją, kuris, laikas nuo laiko mūsų laikraščiuose iškeliamas kaip raudonojo komunistų pavojaus demaskuotojas. Kartais už tai jis net valdžios ordinais ir garbės lapkštais apdovanojamas. Visi labai nustebome pamatę, kad jis ne tik uolus "Nemuno krašto" skaitytojas, bet ir bendradarbis, talkindamas ypač savo poezija. Šio antikomunisto lietuvių gaudius santykiai su 1979 m. mirusiu prososietiniu "NK" redaktorium Anysu matyti iš jo rašyto laiško naujam redaktoriui. Štai jo laiško ištrauka:

"Pačiame pirmame puslapyje kryžiaus ženklas aiškiai rodo mūsų gyvenimo prasmės užbaigimą, iškeliamą į ten anapus. To pasekoje ir tuom pačiu momentu esančias mintis siunčiu Jums atskiru lapeliu kaip po mano kūrybą, kad įamžintu to didžiojo mano bičiulio Albert Annie asmenybę su kuriu, kaip žinote, palaikiau gana glaudžius santykius... Mielas Masalskis, nenutraukite to didžiojo darbo perimdami ir toliau su visomis žmogiškomis jėgomis jį tęsti kaip mūsų didysis bičiulis Albert Annie, kad tęsė, nesitikėdamas net užmokescio."

Jėgu tokį laišką būtų parašęs politinėse pinklėse nesusiorientavęs skaitytojas, galėtume suprasti, bet kad taip jaudinančiai atsileptų bolševikų taktikos žinovas ir šalia to dar maldaujančiai skatintų tėti Alberto Anysu mūsų laisvės kovai kenkiantį darbą, buvome parblovkti. Ypač, kad šis tautietis savo 1954 m. išleistoje ir išėjimoje kai kurių ginčų sukleusioje knygoje rašė: "Aš kaltinu visus indiferentus raudonojo maro atžvilgiu! Kiekvienas, kuris nekovoja prieš šį baisųjį žmonių siaubą, jau tuo pačiu yra komunizmo rėmėjas — yra kultūringos žmonijos priešas".

Taigi, matome, kaip į vylingas okupuotos Lietuvos kompartijos propagandistų per Albertą Anysą paspėstas pinkles galėjo pakliūti ir save sukompromituoti net kai kurie neapdairūs prieš Lietuvos okupantus kovotojai. O tai gal todėl, kad sovietiniams propagandistams pirmą kartą pasisekė varyti savo propagandą ne karštinamų senųjų lietuvių komunistų laikraščių puslapiuose, bet visai naujame, net vokiečių riterio kryžiaus kavalieriaus leidžiamame žurnale.

Sovietai atsilygino

Žinoma, kompartija neužmiršo savo V. Vokietijoje gyvenančiam tarpininkui atsilyginti: Albertas Anysas buvo ne tik dažnas, bet ir privilegijuotas okupuotos Lietuvos įstaičių kviečiamas svečias. Civilizuotuose kraštuose tai gal ir

nedaug ką reikštų, bet Sovietų Sąjungoje tai didelis ir išimtinis nusipelnusiam lankytojiui atsiliginimas, pagerbimas.

Gautąją privilegiją Anysas plačiai naudojosi. Jį dažnai matėme Kaune, Palangoje, Kuršių Nėrijos kaimuose, Šilutėje, Bajoruose ir kit. Kai kiti okupuotos Lietuvos lankytojai savo apsilankymui okupuotoje tėvynėje prisiminti su baimės spaudė foto aparato spaus-tuką, Albertas Anysas laisvai fotografavo miesto centrą, jo gatves ar net tokius paprastam lankytojui nepatartinus fotografuoti objektus, kaip miesto tiltus, pašto ir telegrafų pastatą, Klaipėdos miesto stotį. Nuvykęs į savo gimtinę Smilgynuose, jis gauna savo tėvų ūkio liekanas, užžėlusius savo jaunystėje vaikščiotus takus, aplinkinius laukus, kaimo išlikusį brolių Rahn maulūną ir pan.

Susitiko du poliai

Grįžęs į Vokietiją, Klaipėdos krašte padarytas nuotraukas kaip diapozityvus pardavodavo savo tėviškės vaizdų pasiilgusiems tautiečiams. Neužmiršdavo jis ir nugirstomis žiniomis bei krašto vaizdais patalkinti ir savo bendrininkui Albertui Kuršaičiui. Ne kartą nusistebėdavome "Memeler Dampfboot" išspausdintomis šiaip sunkiai prieinamomis nuotraukomis.

1979 m. Anysui mirus, Kuršaitis tokį abiejų redaktorių bendradarbiavimą iškelė vėlionui skirtame pomirtiniame nekrologe. Jame dėl gyventojų lietuviškų vardų jautrus Kuršaitis viešai atleido Albertui Anysui už jo be kritikos Vilniaus propagandistų rašinių spausdinimą. Jis gerai galėjo suprasti, jog Anysas dėl to daugelio buvo laikomas užmaskuotu komunistu. Bet jam labai imponavo, kad lankyda-

masis okupuotoje Lietuvoje, jis ir toliau laikėsi savo suvokietintos pavardės Anies...

Kiti kolaborantai

Su laiku tokių išimtinųjų Anso okup. Lietuvoje patiriamų privilegijų užsigeidė ir kiti. Kad geriau įtikytų kvietėjams, apie "Nemuno kraštą" susibūrę aktyvistai įsteigė draugiją, kuriai davė garbingos ir nuo 1879 iki 1925 m. veikusios "Vokiečių-lietuvių literarišės draugijos" vardą. Dabar ir kiti draugijos nariai, prosovietinei reklamai pasidar-bavę, galėjo privilegijuotai lankytis Klaipėdos krašte, o ten perjuosti tautinėmis juostomis, norom nenorom talkino kvietėjų propagandai.

Bet buvo ir žmonių, kurie permatė "Nemuno krašto" aktyvistų siekius. Taip pvz. gar-siojo Maž. Lietuvos kalbininko, redaktoriaus ir kunigo Fridriko Kuršaičio ainis Arminas, pamatęs, kad įsteigtoji literatūrinė draugija išsi-vysto į Sovietų Sąjungos — Vakarų Vokietijos bičiulystės ir suartėjimo draugijos lietuvišką padalinį, iš jos išstojo ir su "Nemuno kraštu" nutraukė ryšius. * * *

Mūsų išėjivys gyvenimas pasižymi įvairiais buities atspindžiais, dažnai net kuriųsiais. Daug kur jis ir mįslingas. Ypač mįslingi ir ne visuomet suprantami yra įvairiai pasireiškiantys politiniai opor-tūnistai, jų veiksmų, jų dingimas ir naujų iškilimas. Tokie buvo ir čia pavaizduoti du mūsų išėjivio pasireiškę, dabar mirę, individai — "Memeler Dampfboot" redaktorius Henrikas Albertas Kuršaitis ir "Nemuno krašto" leidėjas bei redaktorius Albertas Anysas. Šiandien jų vietoje dirba kiti: Bernardas Maskalis "Dampfbootui", Anas Masalskis — "N. kraštui".

A+ A

AUGUSTUI RENKIUI

mirus,

žmoną MATILDA, dukterį ONUTĘ VINDAŠIENĘ ir šeimą nuoširdžiai užjaučiame —

S. E. Zatorskiai

V. E. Barisai

E. Pakauskienė

J. M. Kiziai

J. C. Kurai

Mobawrk Furniture Ltd.

PILNAS NAMŲ APSTATYMAS

- * Elektros reikmenys
- * Televizijos aparatai
- * Skalbiamosios mašinos
- * Vaikų baldai
- * Įvairūs kilimai

- * Saldytuvai
- * Valgomųjų kambarių apstatymas ir kt.
- * Siuvamos mašinos
- * Rašomos mašinėlės

Nemokamas pristatymas į namus.

KRAUTUVĖS:

Vakaruose —
137 RONCESVALLES Ave.
Tel. 537-1442

Rytuose —
2448 DANFORTH Ave.
Tel. 699-4444

Krautuvės atidarytos nuo 9 valandos ryto iki 9 val. vakaro

A+ A

TEOFILEI KAUSIENEI

mirus,

jos seserį KASTUTĘ KAZEMĖKAITĘ, VL. IR A. KAZLAUSKUS bei kitus gimines nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liudime —

Vytautas, Irena ir Jeronimas Sabaliauskai

A+ A

BRONIUI MISIUI

mirus,

reiškiame nuoširdžią užuojautą jo seseriai BR. KISIELIENEI broliui JUOZUI ir jo šeimai, broliams, likusiems Lietuvoje, ir visiems jo artimiesiems bei kartu liudime — London, Ont.

Ignas ir Lydija Ramonai

A+ A

ANTOSEI BIELIŪNIENEI

mirus,

nuoširdžią užuojautą reiškiame jos sūnams — JERONIMUI ir KOSTUI, metų laikotarpyje netekusiems abiejų tėvelių. Taip pat reiškiame nuoširdžią užuojautą jų šeimoms, giminiams ir artimiesiems bei kartu liudime — Port Colborne, Ont.

B. B. Simonaičiai

A+ A

BRONEI ČEPUKIENEI

netikėtai mirus,

jos vyrą JONĄ-ANTANĄ, dukterį JŪRATĘ su šeima ir sūnų ARŪNĄ giliai užjaučiame ir kartu liudime —

J. ir A. Grabošai
I. ir J. Ross

L. ir B. Grabošai
E. Meškauskas

PADĖKA

Mūsų mylimam vyrui ir tėvui

a. a. ADOMUI KUNIŪČIUI

atsiskyrus su šiuo pasauliu,

reiškiame gilią padėką: klebonui kun. J. Staškui už maldas laidotuvių namuose, šventovėje ir kapinėse, kun. K. Kaknevičiui už maldas laidotuvių namuose, solistui V. Verikaičiui už giedojimą šventovėje ir kapinėse, V. Balčiūnui už skaitymus per šv. Mišias.

Nuoširdžiai dėkojame karsto nešėjams, giminiams, draugams, kurie dalyvavo maldose ir palydėjo į amžino poilsio vietą.

Taip pat ačiū visiems už šv. Mišias, gėles, aukas, užuojautas, o visoms ponioms — už pyragus.

Ona Kuniutienė ir
dukra Irena Čirūnienė

PADĖKA

Mūsų mylimam vyrui, tėvui ir tėvukui

a. a. KAZIUI KVEDARUI

negrįžtamai iškeliavus,

nuoširdžiai dėkojame klebonui kun. Juvenaliui Liaubai, OFM, už maldas laidotuvių namuose ir apeigas kapinėse.

Liekame gilią dėkingą DLK Algirdo šaulių kuopos pirminkui P. Kanopai bei broliams šauliams, sesei O. Petraitienei už garbingą ir iškilmingą dalyvavimą laidotuvių namuose, šventovėje ir amžino poilsio vietoje.

Dėkojame už šv. Mišių aukas, gražias gėles prie karsto ir atsiųstas į namus, pareikštas užuojautas žodžiu, per spaudą ar laiškais, pasakytiems gausias aukas Tautos fondui, lietuviškai spaudai.

Dėkojame ponioms už skanius pyragus. Ypatinga padėka K. Mileriiui už jaudinančią prie karsto pasakytą kalbą, kuri ne vienam ašaras išspaudė, ir už nekrologą "Tėviškės žiburiuose".

Dar kartą ačiū visiems, kurie padėjote mums skaudžiam pergyvenimui.

Su nuoširdžiu dėkingumu —

liūdintys žmona ir sūnūs su šeimomis

Canadian Art Memorials Ltd.

176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius -
Bank of Canada, Bank of Montreal,
Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmenis ir skulptūras darbus — greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms. Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubdami atlikti visą meniską darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757

Namų telefonas 278-4529

Atstovas — St. Prakapas.

Tel. 233-4486

KAZLAUSKAS

Ir Atlanto nugalėtojai pavergti

Dariaus ir Girėno sukakties renginiai buvo trukdomi okupacinės sovietų valdžios. Apie tai rašo pogrindžio "Aušra" 43-čiame numeryje, kuris tik šiemet pasiekė laisvąjį pasaulį

Kai užsienio lietuviai visame pasaulyje iškilmingai minėjo tragišką Dariaus ir Girėno žuvimo 50-metį, Lietuvoje vyraavo tylą. Didvyrių tėvynėje (ypač Kaune, Vilniuje) valdžia neleido iškilmių ar oficialaus minėjimo. Nebuvo atėjūnų taip mėgstamų mitingų prie kiekvieno kapo, paminklo ar "istorinio" namo lentos su garsiu tarybinės valdžios liaupinimu, į kuriuos varu suvarydavo ne tik savo nevalyvis aktyvistus, bet ir nieko nenučiuokiančių mokinukų voras.

Galimo liepos 17-tos d. stichinio paminėjimo dezorganizavimui Vilniaus slaptose įstaigose iš anksto buvo paruoštas visoje Lietuvos teritorijoje strateginis visų grandžių veikimo planas. Vilniečius afišos kvietė į Kiviškes, kur vyko tarptautinės aukštojo pilotazo varžybos ir vilniojo atrakcionai. Kauniečiai buvo kviečiami dar toliau — už 50 km į aviacijos šventę. Počiųnų ir Kiviškių aerodromų atrakcionai tą giedrą sekma-dienį paviliojo nemažai aviacijos "entuziastų", kurių tėvai ir seneliai prieš 50 metų buvo užtvindę Kauno aerodromą ir gatves tomis tragiškomis dienomis. Šiandien jų vieta turėtų būti čia — prie Atlanto nugalėtojų kapo rimties susikauptime. Didžiausi plakatai ant kiekvieno stulpo iš anksto skelbė, kad Lietuvoje vyksta iš karto net dvi aviacijos šventės — tik eikit, tik važiuokit kuo toliau nuo Kauno, nuo ažuolų paunksmės, kur amžinai užmigę guli mūsų Milžinai.

Nuošali vieta

Šiame Ažuolyno pakrašty, toli nuo gyvenamų masų, labai nyku ir Vėlinių vakarą — čia esančių kitiškių kapų juk nieks nelanko tą mirusių atminimo dieną, nelankom ir mes savų didvyrių. Per daug toli jie nuo mūsų šeimų kapų, atėjūnų piktais kėslais išblaskytų po visą miestą, kad nebūtų

kur būriuotis mūsų tautiečiams švenčių metu.

Per 20 m. okupanto logika pilnai išryškėjo — šiame Kauno užkampy, kur retai ir autobusas pravažiuoja, su laiku didvyriai turės būti užmiršti. Jie tikėjosi, kad niekas nedegins ten žvakučių, neatneš gėlių, kaip darė centrinės kapinės Vytauto prospekte, kur žmonių minios Vėlinių naktį rodė neįtikėtiną drasą net Stalino tironijos metais. Tačiau čia, atėjūnų įrengtame miesto parke, šiandien dar nykia, prisiminus, kaip vieną 1958 m. naktį, išsigandę Vengrijos sukilimo galimo atgarsio Lietuvoje, perengti pareigūnai slapta sunaikino ne tik Dariaus ir Girėno mauzolieją, bet ir žuvusių už Lietuvos laisvę karių paminklą, išniekino jų kapus. Jie nedrįso net perkelti žuvusių nepriklausomybės karoose palaikus į karių kapines A. Šančiuose, kur vėliau buvo palaidoti Atlanto nugalėtojai. Jau tada okupantų baimino mintis, kad sugretinti Tautos didvyrių kapai gali tapti valdžiai nepageidaujamų susibūrimų forumu. Čia komunistai turi istorinę patirtį ne tik iš Rusijos gilumoje, bet ir Lietuvoje pradėtu paminklų naikinimu, dar neutilus II pasaulinio karo gausmū.

Visi prisimename, kaip buvo naikinami pakelės kryžiai, koplytėlės, partizanų kapai, V. Grybo sėdevras — Vytauto Didžiojo paminklas Panemunės kareivinėse ar Karo muziejaus sodelyje — Nežinomo kareivio kapas. Čia atėjūnų klasta pasiekė apogėjų — pradžioje aptvėrę lentgaliais, vėliau po truputį sunaikino Tautos šventovę. Nepagailejo ir gausių liaudies meno sėdevrų — greta buvusių unikalių kryžių kolekcijos.

Šiandien Atlanto nugalėtojų nepagerbė Karo muziejuje, kur saugojamos lakūnų relikvijos ir legendinė "Lituanica".

Šioje Tautos šventovėje nepamirštama paminėti Lietuvos nepriklausomybės eilinio duobkasio "revoliucinės" veiklos, už 30 sidabrinių pardavusio "dūšių" Kominterno labui, o tuščios salės užpildymui prievarta suvaromi mokinukai.

Tylėjo spauda

Nedaug terasė mūsų laikraščių ir žurnalai šia tema. Liepos 17-tą atžymėjo tik sekma-dieninė "Kauno tiesa", bet ir ten nerandame tikslaus adreso, kur jieškoti didvyrių kapų. "Gimtas kraštas" 83/28 užsienio lietuviams pateikė interviu su lakūno našle — J. Dariene, bet nepaaiškino, kodėl ši visų gerbiama kaunitė — mokytoja nebuvo pakviesta į J. Jablonskio vardo mokyklos 50-mečio jubiliejų 1981. X.

3. Net jos vardas nebuvo paminėtas iškilmingame akte, kaip ir J. Darienės buvusio bendradarbių — iškilų pedagogo: savanorio kūrėjo J. Mišilio, 1941. VI. 14 išvežto į Sibirą ir ten dingusio be žinios, mokyklos kapelionų — Sibiro tremtinių kun. J. Fabijansko, E. Semaškos ir daugelio kitų. Tai buvo Pedagogai iš didžiosios raidės, pasišventę jaunimo auklėjimui, reiklūs, bet teisingi, aistringi mūsų Tėvynės patriotai, tikri humanistai, auklėję mus pažinti tiesą ir įveikti blogį, skleidę mums katalikybės ir lietuviybės dvasią.

1940 m. bolševikų intervencija Lietuvoje nuslopino mūsų pedagogų sėkmingą kūrybinę veiklą ir palaidojo jų iškovotą bei 22 metus puoselėtą nepriklausomybę. Tačiau mūsų nepamirštamų mokytojų darbą galutinai nutraukė po to sekę tragiškiausi Lietuvos istorijoje įvykiai ir raudonųjų okupantų piktadarybės, pagimdžiusios ir 1941 m. baisiojo birželio dienas — masinės tremtis.

Išlikusiems gyviems po šito tautųdubės košmaro daugeliui teko nelengvesnė trem-

tinio dalia išėivijoje. Karo audrų išblaskyti po pasaulį, ilgus metus atskirti geležine uždanga nuo savo išsvajotos Tėvynės ir artimųjų, nuo savo brangios mokyklos ir ten paliktų daigų, slegiami metų naštos, jie užgeso nostalginiame skausme svetur.

Nelengvesnė dalia teko ir J. Jablonskio mokinukams — dar niekas nesuskačiavo, kiek jų išvežta į Sibirą tomis tragiškomis birželio dienomis. Vien iš mokytojų Darienės klasės Sibire be žinios dingso jos mylimas mokinukas Rimas Sliesoraitis, tik atsitiktinumo dėka pavyko sugrįžti į tėvynę žinomo rašytojo A. Gričiaus šeimos mažamečiams vaikams.

Griežta atėjūno cenzūros ranka neaplenkė ir mūsų entuziastų lėšomis įrengto Lietuvos aviacijos muziejaus Kaune. Jo stenduose trūksta informacijos ne tik apie Lietuvos karo aviacijos viršininką gen. A. Gustaitį, bolševikų sušaudytą 1941 m., ar populiarių prieškarinių "Lietuvos sparnų" komplektų, bet namatyti ir pagrindinės knygos apie Dariusį ir Girėną — P. Jurgėlos "Sparnuoti lietuviai", atspausdintais JAV 1935 m., kurią tikrai vertėjo išleisti pakartotiniu tiražu. Tačiau mūsų grandiozinės valstybės leidyklos tepakartojo mažą knygelę apie pasaulinės reikšmės žygdarbį dar mažesniu tiražu. Neišleista jokio albumo, atvirukų rinkinio šiai iškiliai daliai pažymėti. Ką jau bekalbėti apie specialaus pašto ženklą išleidimą, kuris taip gausiai buvo paplėšęs pasaulyje prieš 50 metų, juo labiau, kad mūsų lakūnai buvo oro pašto pradininkai pasaulyje.

Tylėjo ir kiti

Šį jubiliejų absoliučiai ignoravo valdiški mūsų sporto organizatoriai, nors Darius laukomas daugelio sporto šakų pradininku Lietuvoje. Priešingai — piktai kėslais buvo panaudota spartakiada — tą sekma-dienį Kauno halėje jau iš anksto buvo suplanuotos įdomiausios rankinio varžybos. Tikslas tas pats — nuvilioti

žmones kuo toliau nuo mūsų šventovių.

Šiai istorinei daliai nieko nesukūrė dailininkai, skulptoriai. Neišleistas nė vienas atminimo medalis. Reikia prisiminti, kad šiandieniniai Lietuvos valdovai atsakingi ir už išgrobstymą skulptoriaus B. Pundziaus taštytų akmenų, likusių Ažuolyne po II pas. karo, skirtų Atlanto nugalėtojų didingam monumentui Kaune.

Šiandien Lietuvoj tyli ir dramaturgai, ir poetai, nieko nematėme ir TV, kurios ekranuose tikėjome išsvysti dokumentinį filmą, N. Dariūtės-Maštarienės atvežtą iš JAV su užfiksuotais istorinio skrydžio momentais, o matėme tik birželio "revoliuciją" Lietuvoj prieš 43 m. įvykdytą Raudonosios armijos durtyvų pagalba. Nesulaukėm ir plačiai reklamuoto filmo "Skrydis per Atlantą" premjeros. Matyt, cenzoriaus žirklys dar nebaigė jo subjauroti iki "Medaus mėnesio Amerikoje" lygio.

Atlanto nugalėtojų pokario martirologijoje raiškios dar dvi datos. Prieš 20 m. lakūnų palaikai "netikėtai" buvo "rasti" medicinos fakulteto rūsyje ir dar greičiau slapta palaidoti 1963. VII. 17 A. Šančių karių kapinėse nuošalioje Ašmenos g-vėje nr. 62, kad, lan-kydami mūsų legendinių lakūnų kapą, pamatytume ir atėjūnų aukuro ugnį. "Kauno tiesa" tada tik kitą dieną drįso paskelbti pasauliui apie "iškilmingas" laidotuves Kaune, aišku, "užmiršdama" pranešti, kad laidotuvių dalyviai buvo surinkti įstaigose valdiškių potvarkiu 2 valandas prieš laidojimo pradžią ir žaibo greitumu pervežti į miesto pakraštį.

Lenkijos lietuviai

Tačiau šiam "humaniškesniau" aktui pradžią davė patriotiškiausi pasaulyje Seinų trikampio lietuviai, kurių oficiozas "Aušra" 83/1 patikslina eilinio žemdirbio B. Paransevičiaus nuopelnus Lietuvos istorijai. Per 5 val. prievarta išstremtas iš savo gimtinės į tolimus Rytprūsius, 1945 m. jis iminė Soldino-Myslibožo paslaptį ir išgelbėjo "Litua-

Tėviškes žiburiai • 1985. VI. 18 — Nr. 25 (1844) • psl. 3

Okupuotoje Lietuvoje — Velykų šventės procesija Kauno arkikatedros-bazilikos šventoriuje 1985 metų balandžio 7 dieną

nikos" žuvimo paminklą nuo sunaikinimo. Lenkijos lietuvių pagarsinimo dėka po 17 m. jaunam skulptoriui, ką tik sugrįžusiam po 10 m. iš Gulago pragarų V. Mačiukai, pagarsėjusiam savo legendiniais pabėgimais iš Toržoko konc-lagerio ir Lukiškių kalėjimo 1947 m., buvo leista surasti medicinos fakultete Dariaus ir Girėno palaikus bei sukurti jiems paminklą Chruščiovo liberalizmo laikotarpyje. Sąlyga buvo viena — oficialiai bus paskelbta autoritetingų medikų — J. Nainio ir kt. išvada, kad balzamuoti lakūnų kūnai yra sugedę... Komu-

nistinė ideologija bijo net užsiminti apie dviejų mauzoliejų galimybę "demokratiškesnioje" pasaulio šalyje.

Pažymėtinas tolimesnis Lenkijos lietuvių nuopelnas puoselėjant transatlantinio žygdarbio pagerbimo idėjas, kurių poveikio dėka ir Lietuvoje buvo imtasi žygių atgaivinti mūsų didvyrių šlovę. Karo muziejuje buvo atidarytos plačiosios visuomenei užkaltų salių durys.

Ir šiandien Lenkijos lietuviai, atsisakę valdžios paslaugų, renka aukas visame pasaulyje ir patys antrakart restau-

(Nukelta į 5-tą psl.)

ANTANAS MACEINA

Reforma ar revoliucija?

(Tęsinys iš praėjusio nr.)

Tad ir išlaisvinimo teologijos įnašas vargu ar šiuo atžvilgiu gali būti vadinamas "raugu, svarbiu ne tik Lotynų Amerikai, bet ir visai krikščionijai, kaip to norėtų jėzuitas J. L. Segundo, vienas iš aistringiausių šios teologijos kūrėjų.²² Krikščionybės įsikūnijimas pasaulyje kaip įvairialypėje istorijoje bei kultūroje yra Vakaru suprantas ir bandytas vykdyti nuo pat misijų pradžios Kinijoje (Matteo Ricci 17 šimt.), nors Roma ne sykį ir yra priešinusi šiai sampratai bei praktikai. Užtat Vatikano II susirinkimas dekretu "Ad gentes" (1965 m. gruodžio 7 d.) šį priešinimą galutinai pašalino, beveik žodiškai paumdams anksčiau cituotą kard. J. Danielou mintis (plg. nr. 3, 8, 10, 15, 18, 21, 22).

Be abejonės, turime pripažinti, kad ispanų misijos tarp indėnų yra buvusios, kaip G. Hasenhiuttlis jas apibūdina, "400 metų klystkelis", nes jos, išskyrus tik garsiąją 'jėzuitų respubliką' Paragvajuje (1609-1767), buvusios "naikinimas tų vertybių, kurias 'stambeldžiai' indėnai buvo sukūrę ir išsaugoje".²³ Vakarietiškoji kultūra buvusi tapatinama su Evangelija, ir krikščionybės platinimas buvęs jungiamas su žmogaus gyvenimo dvijule: "pasikrikštyti arba mirti" (t.p.). Tačiau šitoks misijų 'metodas' yra buvęs būdingas ne tik Pietų Amerikai. Jis yra buvęs klystkelis ir daugybės kitų šalių bei kontinentų. Net ir Lietuva yra šio 'metodo' patyrusi, todėl priėmė krikščionybę paskiausiai iš visų Europos tautų, o savo dvasioje, kaip ir indėnai, G. Hasenhiuttlis žodžiais kalbant, ilgą laiką pergyveno krikščionybę "tarsi apsiausta, nešiojamą lauke, bet nusiviekamą namuose" (op. cit. p. 121). Ispanų kolonializmas Pietų Amerikoje turi nemažą panašybių į lenkų kolonializmą Lietuvoje — tiesa, daugiau kultūrinį, bet nemažiau pavojingą.

Todėl yra visiškai suprantamas jaunosios teologijos kartos P. Amerikoje atsiribojimas nuo Europos teologijos, kurią jie laiko buvusio ir didele dalimi tebesančio kolonializmo liekana ir net "teologiniu kolonializmu" arba tik subtilesne svetimo prado užgožties forma, užtvėrianti P. Amerikos žmogui kelią į savą religin-gumą.

Kaip P. Amerika neturėjusi savos istorijos, taip ir jos Bažnyčia su savo teologija buvusi tik atspindys visų pirma ispaniškosios, o vėliau visos europinės Bažnyčios bei jos teologijos. P. Amerikos Bažnyčia ir jos teologija yra buvusios sudedamieji europinio kolonializmo pradai.

Norint tad P. Ameriką išlaisvinti nuo politinio ir ūkinio kolonializmo, reikia ją laisvinti sykiu ir nuo teologinio kolonializmo. Reikia atsiverti nuo europinės teologijos, kuri paisanti "ne vienybės tarp teorijos ir praktikos, tarp teologijos ir etikos, o tarp proto ir tikėjimo, kaip šį skirtumą nusako G. Hasenhiuttlis,²⁴ nešdama tuo būdu teologinę spaudą P. Amerikos tikinčiam, kaip ir visa europinė kultūra. L. Boffas prikiša Europos teologijai, esą ši remiantis tuo, kas pertei-

kia tradicijos arba vad. "depositum fidei", kurį jau šv. Povilas liepęs saugoti "kaip patikėtą palikimą" (1 Tim 6, 20). Tačiau toks saugojimas "nepaliečia, pasak Boffo, žmogaus egzistencijos, neturi ryšio su istorija, rizikuoja sustingti ir prigiminti šnipų bei skundikų, kurie menamas erezijas praneša mokomajai Bažnyčiai".²⁵

Štai kodėl išlaisvinimo teologai kritikuoja Europos teologijoje beveik viską. Net ir Vatikano II susirinkimo ekspertai buvę, pasak J. Comblino, idealistai hegeliškojo idealizmo prasme (mintis ir būtis yra tapačios). Net ir tokie teologai, kaip Y. Congaras, H. de Lubacas, K. Rahneris, esą naivūs, kadangi jie laiką "galima bažnytinių institucijų skelbiamas pastoracines reformas įvykdyti remiantis grynai pastoraciniais motyvais, tarsi Bažnyčiai būtų duotas leidimas reformuoti savas institucijas, nereformuojant vispasiškai pasaulio ir visuomenės".²⁶ Europos naujausios teologinės linkmės esančios paviršutiniškos: "tai būdingas poslinkis nuo objekto į subjektą"; iš šio poslinkio kilusi teologija "per mažai paiso istorinių priešpriešų, todėl praeitį istorinio blogio sąrangas bei veikėjus; ji linksta atsidėti daugiau malonės, negu nuodėmės istorijai".²⁷

P. Amerikos teologija baiminasi kiekvieno mėginimo įrikuoti ją į tam tikrus rėmus ir tuo atpalaiduoti ją nuo jos tenykštės dirvos. Todėl atmetamas net ir Teilhard de Chardin, kuris, pasak H. Asmano, "per neapžėrtai analizavęs istoriją ir todėl greitai netekęs jėgos".²⁸ O europiečių mėgintas pokalbis tarp krikščionių ir marksistų anaipolt nebuves įžvalga į istorijos reikavimus, kadangi šis pokalbis vykęs "turtinųjų pasaulyje" (t.p.). Visai Europos teologijai stinga tinkamos visuomeninės analizės, todėl jos nesa galima "pasukti realios praktikos linkme" — net nė J. B. Metz po politinės teologijos ar J. Moltmanno vilties teologijos (plg. t.p.).

Išlaisvinimo teologijos nepatenkina nė socialinė Bažnyčios doktrina, nes ji esanti kilusi iš Vakarų pasaulio dvasios, o Vakarų pasaulis yra "vergijos pasaulis" (H. C. de Lima Vaz). Mat, nuo Descartes laikų subjektas vis labiau įgijęs pirmenybės ryšium su objektu, o subjektas visados linkstąs kitus pajungti bei valdyti (Herrschaftswille arba Nietzsche "Wille zur Macht"). Šisai polinkis pagimdęs moderninį kolonializmą, kurio auka esanti ir P. Amerika. Iš to paties polinkio yra kilusi ir Vakarų (resp. Šiaurės Amerikos) technokratija, savo esme esanti ne kas kita, kaip "ligi aukščiausio laipsnio išvystytas subjektivizmas" (J. C. Scannone). Užtat P. Amerika ir nenorinti sekti Europos ar Šiaurės Amerikos visuomeninėmis pažiuromis bei praktikomis. Ji mėginanti kurti tokią sąrangą, kurioje nebūtų jokių pajungimo ar valdymo santykių ir iš kurios išaugtų naujas žmogus — visų brolis.²⁹

Socialinė Bažnyčios doktrina per mažai viso to paisanti ir todėl patenkanti į neišbrendamą prieštara-vimą. Ji ginanti kapitalistinę privatinę nuosavybę kaip prigimtąją žmogaus teisę (plg. encikl. "Quodagesimo anno" pop. Pijaus XI 1931 m.); antra vertus, ji pabrėžianti subjektinį darbo matmenį kaip vienintelį mastą objektyvioms visuomenės struktūroms vertinti (plg. encikl. "Laborem exercens" pop. Jono-Pauliaus II 1981 m.). Todėl išlaisvinimo teologija vadinama socialine Bažny-

čios doktrina "teologine provincija", kuri atsiribojanti nuo visos teologijos, neva imdamasi sklaidyti politinę sritį, tačiau pamiršdama, kad visa teologija esanti politinė, kaip ir visa Bažnyčia institucijos prasme; užtat ir nesą reikalo socialinės doktrinos skirti nuo teologinės doktrinos, teikiant socialinei doktrinai skirtingą vietą teologinėje sistemoje; šitaip elgiantis, socialiniai svarstymai esti telkiami aplinkui subjektinį momentą, pražiūrinti objektyvines socialines struktūras.³⁰

Šiuo atžvilgiu teisinga yra W. Weberio pastaba, krei-piama į išlaisvinimo teologijos šalininkus, esą užtrynus skirtumą tarp socialinės doktrinos ir teologijos, "politini momentas savaime linksta įgyti sakralinės kilnybės",³¹ kas, kaip regėjime vėliau, iš tikro išlaisvinimo teologijoje ir pasitvirtina.

Toksai beveik visuotinis išlaisvinimo teologijos atsiribojimas nuo europinės-tradicinės teologijos ir noras žūt būt pabrėžti savą originalumą yra pažadines principinę Tikėjimo kongregacijos nuorodą, liečiančią teologijos santykį su vietinėmis laiko sąlygomis apskritai ir nusakytą šios kongregacijos deklaracijoje L. Boffo knygos reikalu:

"Tikrasis teologinis svarstymas niekad neprivalo pasitenkinti tuo, kad interpretuoja realius dalinės Bažnyčios reikalus ir juos įdvasina. Jis visados privalo gilintis į Bažnyčiai patikėtą ir mokomojo autoritetu autentiškai išaiškintą bei šventos tradicijos perteiktą Dievo žodžio turinį. Praktinis patyrimas, kilęs iš tam tikros aprėžtos istorinės būklės, be abejonės, teologui padeda ir jį įpareigoja padaryti Evangelijai prieinamą savam metui. Tačiau praktika tiesos nei neatstoja, nei jos nekildina; ji tik tarnauja Viešpaties mums patikėtai tiesai".³²

Anksčiau minėta Tikėjimo kongregacijos instrukcija išlaisvinimo teologijos klausimu dar labiau paryškina šią nuorodą: "Sveika teologinė metodologija atsižvelgia, žinoma, į Bažnyčios praktiką ir joje regį vieną iš savo pagrindų, tačiau kaip tik todėl, kad ji kyla iš tikėjimo ir yra gyvenimiška jo išraiška" (X, 3). Užtat instrukcija ir peikia išlaisvinimo teologiją, kad joje "socialinė Bažnyčios doktrina yra niekinamai atmetama" (X, 4). Atmetama ji yra todėl, kad išlaisvinimo teologija mananti, jog socialinė Bažnyčios doktrina, kaip ir visa teologija, turinti būti sukipta pagal P. Amerikos sąlygas. Prieš tai ir pasisako Tikėjimo kongregacijos raštai. Nes, nepaisant P. Amerikos tikrovės savitumo — slo-gaus bei neteisingo, lieka labai neaiškus klausimas, kaip šį istorinį, todėl kintantį bei praeinantį, savitumą paversti savita teologija?

CITATŲ ŠALTINIAI

1. Johann Baptist Metz, DIE ZUKUNFT DES GLAUBENS IN EINER HOMINISIERTEN WELT. Sudėt. veikale "Weltverstaendnis im Glauben", Mainz 1965, p. 45-52; santrumpa ZG — Johann Baptist Metz, ZUR THEOLOGIE DER WELT, Muenchen 1969; santrumpa ThW. — Johann Baptist Metz DAS PROBLEM EINER POLITISCHEN THEOLOGIE UND DIE BESTIMMUNG DER KIRCHE ALS INSTITUTION GESELLSCHAFTLICHER FREIHEIT, in "Concilium" 1968 m., nr. 6/7, p. 403-411; santrumpa PTh. — Johann Baptist Metz, ZUKUNFT AUS DEM GEDAECHTNIS DES LEIDENS, in "Concilium" 1972 m., nr. 6/7, p. 399-407; santrumpa GL.
2. Plg. Johann Baptist Metz, ZUKUNFT AUS DEM GEDAECHTNIS DES LEIDENS.

3. Plg. Johann Baptist Metz, IM ANGESICHTE DER JUDEN. Christliche Theologie nach Auschwitz, in "Concilium" 1984 m., nr. 5, p. 382-389; santrumpa AJ. — Šiame straipsnyje skelbiamas mintis J. B. Metz as kiek anksčiau yra dėstęs vienoje paskaitoje Š. Amerikos vienuolės ir šios paskaitos nuorašą davęs Andriui Valevičiui, tuo metu studijavusiam filosofiją Miuncheno jėzuitų aukšt. mokykloje; davęs kaip medžiagą vietoj A. Valevičiaus su Metzu sutartam interview. Iš šios paskaitos buvo suredaguotas pasikalbėjimas ir išspausdintas "Tėviškes žiburiuose" 1983 m. 51-52 nr.

4. Plg. Maximino Arias Reyero, THEOLOGIE IN CHILE HEUTE, in "Internationale kath. Zeitschrift" 1973 m., nr. 5, p. 449-457.

5. Plg. Karl Lehmann, WANDLUNGEN DER NEUEN POLITISCHEN THEOLOGIE, in "Intern. kath. Zeitschrift" 1973 m., nr. 5, p. 385-399. — Šios studijos autorius, buvęs dogmatinės teologijos profesorius Freiburg i. Br. universitete, dabar yra Mainzo vyskupas.

6. Literatūros apžvalga šia tema teikia Roger Vekemans savo straipsnyje "Die lateinamerikanische Theologie der Befreiung. Ein Literaturbericht", in "Intern. kath. Zeitschrift" 1973 m., nr. 5, p. 434-448.

7. Plg. CONCILIUM 1984 m., nr. 4, p. 360.

8. Kardinal Joseph Ratzinger — LEONARDO BOFF. Dokumente. Frankfurt a. M. 1984, p. 17; plg. p. 11.

9. Instruktion der Kongregation fuer die Glaubenslehre ueber einige Aspekte der Theologie der Befreiung (oficialus vokiškasis vertimas), Bonn 1984, p. 17, 18, 19.

10. Cit. KIRCHE UND LEBEN (Münsterio vyskupijos savaitraštis), 1985 m. vasario 10 d.

11. Plg. KIRCHE UND LEBEN, 1985 m. kovo 24 d.

12. Gotthold Hasenhiuttl, FREIHEIT IN FESSELN. Ein Erfahrungsbericht. Freiburg i. Br. 1985, p. 85.

13. Cit. "Kirche und Leben" 1985 m. kovo 31 d. — Pati deklaracija yra paskelbta "Osservatore romano" 1985 m. kovo 20/21 d.

14. Leonardo Boff, EINE THEOLOGISCHE REFLEXION, in "Concilium" 1984 m., nr. 6, p. 531-532.

15. Horst Goldstein, IMMER IST SIE BEFEHDET WORDEN, Sudėt. veikale "Das Lehramt der Kirche und der Schrei der Armen", Freiburg (Šveic.). — Muenster 1985, p. 29-59.

16. Leonardo Boff, KIRCHE: CHARISMA UND MACHT, Duesseldorf 1985, p. 251.

17. Cit. Gotthold Hasenhiuttl, op. cit. p. 85.

18. Roger Vekemans, op. cit. p. 434.

19. Plg. A. Garcia Rubio, DIE LATEINAMERIKANISCHE THEOLOGIE DER BEFREIUNG, in "Intern. kath. Zeitschrift" 1973 m., nr. 5, p. 400-403.

20. Cit. CONCILIUM 1984 m., nr. 6, p. 471; plg. Dokumente von Medellin, Essen 1970.

21. Jean Danielou, VOM HEIL DER VOELKER, Frankfurt a. M. 1952, p. 62-75.

22. Cit. INTERN. KATH. ZEITSCHRIFT 1973 m., nr. 5, p. 437.

23. Gotthold Hasenhiuttl, op. cit. p. 120.

24. Gotthold Hasenhiuttl, op. cit. p. 103.

25. Leonardo Boff, KIRCHE: CHARISMA UND MACHT, p. 35.

26. INTERN. KATH. ZEITSCHRIFT 1973 m., nr. 5, p. 442.

27. Leonardo Boff, KIRCHE: CHARISMA UND MACHT, p. 38, 40.

28. Cit. INTERN. KATH. ZEITSCHRIFT 1973 m., nr. 5, p. 438.

29. Plg. A. Garcia Rubio, op. cit. p. 421-423.

30. Plg. Franz J. Hikelammert, cit. sudėt. veikale DAS LEHRAMT DER KIRCHE UND DER SCHREI DER ARMEN, p. 71-72.

31. Wilhelm Weber, WENN DAS SALZ SCHAL WIRD. Der Einfluss sozialwissenschaftlicher Weltbilder auf theologisches und kirchliches Sprechen und Handeln, Wuerzburg 1984, p. 152.

32. Cit. OSSERVATORE ROMANO, vok. laida 1985 m. kovo 29 d. nr. 13. (Bus daugiau)

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

NAUJI KUNIGAI

Apaštalinis Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos administratorius arkiv. Ljudas Povilonis šį pavasarį Kauno arkikatedroje-bazilikoje kunigais įšventino devyniolika diaconų. Naujieji kunigai — Alvydas Grabnickas, Jonas Ivanauskas, Aleksandras Milašius ir Vytenis Vaškevičius priklauso Kauno arkivyskupijai; Juozas Klimavičius, Valerijus Rudzinkas, Tadas Valianas ir Raimundas Žukauskas — Vilkaviškio vyskupijai; Edvardas Minkevičius, Vytautas Rudis ir Jonas Ulickas — Vilniaus arkivyskupijai; Jonas Bučelis, Vytautas Petrauskas ir Aloyzas Volskis — Telšių vyskupijai; Petras Baniulis, Feliksas Čizauskas, Algirdas Daukšas, Aurelijus Simonaitis ir Virgilijus Veilentas — Panevėžio vyskupijai. Nė vieno naujo kunigo šiemet negavo Kaišiadorių vyskupija. Džiaugiamasi padidėjusiu naujų kunigų skaičiumi: pernai jų buvo susilaukta dvylikos, o šiemet — devyniolikos. Kunigų seminariją vis dar saisto valdžios nustatytas seminaristų skaičius.

NAUJI DIAKONAI

Kauno, arkikatedroje-bazilikoje apaštalinis Kauno arkivyskupijos ir Vilkaviškio vyskupijos administratorius arkiv. Ljudas Povilonis suteikė diakono šventimus keturiolikai jaunų vyrų, šiemet baigiančių ketvirtąjį Kauno kunigų seminarijos kursą. Jie taip pat jau yra paskirstyti: Jonas Bagdonas, Vitas Kaknevičius ir Romualdas Ramasauskas — Kauno arkivyskupijai; Deimantas Brogys — Vilkaviškio vyskupijai; Stanislovas Idzelis, Henrikas Naumovičius ir Gintaras Petronis — Vilniaus arkivyskupijai; Edmundas Atkočiūnas ir Saulius Bytautas — Telšių vyskupijai; Saulius Filipavičius, Rimantas Laukšas ir Eugenijus Stalronka — Panevėžio vyskupijai; Boleslovas Jonauskas ir Juozas Kaminskas — Kaišiadorių vyskupijai. Kitiem septyniems to paties kurso auklėtinėms diakono šventimai bus suteikti šį rudens. Visi jie kunigais bus įšventinti 1986 m. pavasarį. Tad Lietuvos tikintieji tada vėl turėtų gauti 21 naują kunigą, dviem daugiau negu šiemet.

DUOKLĖ PROPAGANDAI

Vilniaus chorų šventė "Dainuok, širdie, gyvenimą" gegužės 26 d. įvyko Kalnų parke. Šventė, kaip ir visi dabartiniai renginiai, buvo skirta sovietinės II D. karo pergalės keturioms dešimtėčiai, sovietinamos Lietuvos 45 metų sukakčiai. Visus dalyvius pasveikino rengėjų komiteto pirm. A. Čepelienė. Kultūros ministerio I pavadojuotojas D. Trinkūnas įteikė Vilniaus miestui paskirtą prizą už meno saviveiklos ugdymą. Jungtinis choras, diriguojamas kompoz. Konrado Kavecko, atliko B. Dvariono ir E. Mieželaičio "Ant Nemuno kranto". A. Raudonikio ir J. Nekrošiaus "Pas Leniną", M. Magomajovo ir R. Roždestvenskio "Iškilmingą dainą". Jungtinių mišrų chorą pakeitė folk-

loriniai ansambliai, kaimo kapelos, vyrų, moterų ir vaikų chorai. Programą papildė instrumentinė muzika ir choreografinės kompozicijos. Vyriausiu Vilniaus chorų šventės meno vadovu ir dirigentu buvo A. Jozėnas, vyr. režisieriumi — V. Aleksandravičius.

110 METŲ SENUTĖ

Marijona Mackonienė, gyvenanti Naujasodžio sovchoze, Zidzros kaime, Anykščių rajone, kovo mėnesį atšventė 110 metų amžiaus sukaktį. Apie ją "Gimtojo krašto" gegužės 23 d. laidoje rašo Jonas Jurevičius. Sukaktuvininkė sveikino sovchozo direktorius, visuomeninių organizacijų atstovai. Kai dovano gavė skarą, apsigobė ir tarė: "Kai atšils, tai eisiu per ulyčią pasipuopus". Sveikintojams parodė pirmaisiais šio šimtmečio metais darytą nuotrauką: "Graži, smarki buvau, ale neturtinga, už nemylimo ištekečiau. Vyras darbininkas buvo". M. Mackonienė tebebešioja jungtvinį žiedą, nors savo vyrą palaidojo beveik prieš penkis dešimtmečius. Palaidojo taipgi broli, seserį, du sūnus. Jos paguoda ir ramstis dabar yra dukra Ursulė, jau gražaus amžiaus sulaukusi, bet dar tvirta moteris. M. Mackonienė džiaugiasi, kai į svečius atvažiuoja vaikaitė su šeima. Provaikičiai užaugo jos akys.

VILNIAUS GATVĖSĖ

Vilniuje sparčiai plečiasi prieš porą metų pavasario mėnesiais pradėta prekyba gatvėse ir aikštėse. Jose pridėjo marga spalvių kioskų, pavėsių, prie parduotuvių prisiglaudę prekybistai ant šaligatvių. Pernai Vilniaus gatvėse buvo 17 vasaros kavinių, prekiaujančių leda, sultimis, vaisvandenių, sumuštinių, alumi, saldainiais; 18 punktu, kuriuose galima gauti gaivinančių gėrimų; pusšimtis prekybistų ir pramonės ir maisto prekių bei suvenyrų. Pernai gatvių prekybos centrai išaugo prie centrinės universinės parduotuvės, Černiachovskio aikštės, pačioje Gedimino aikštėje. Apie šiemetinių pavasarį prekybos organizavimo skyriaus viršininkę Regina Lukoševičienę korespondentui Viktorui Armaliui "Tiesos" 116 nr. pasakojo: "Pirmiausia tinklas keleriopai išsiplėtė. Vilniečiai neabejotinai pastebėjo, kad gatvių prekybos taškai atsirado naujose vietose, žinoma, judriose. Na, sakysim, pernai nebuvo tokio taško prie Centrinio pašto, o dabar ten — pavėsinės, galima paskanauti ledų. Sėkmingai įgyvendinamas sumanymas L. Gyros gatvę paversti gatvių prekybos zona. Pernai prie gatvės prekybos dirbo apie du šimtus žmonių, šiemet šis skaičius beveik padvigubėjo. Parengta žymiai daugiau gatvės prekybos ūkių reikalingų įrengimų, išplėstas prekių asortimentas. Pavasariniai renginiai, o ypač spaudos šventė, tapo mums rimtu egzaminu, kuris parodė, kad pirkėjas šiomis naujomis patenkintas".

V. Kst.

Toronto ir Hamiltono moksleivių ateitininkų būrelis hamiltoniečių metinėje šventėje 1985 metų gegužės 1-2 dienomis. Nuotr. Lino Daukšos

Jauniai, moksleiviai ir tėvai

Metinė Hamiltono ateitininkų šventė

Hamiltono ateitininkai savo metinę šventę pradėjo birželio 1 d. "Bronte Creek" provinciniame parke gegužinė. Šaltas vėjas pūtė, bet saulėtė šildė po penktadienio uraganą, nusiaubusio dalį Ontario provincijos. Susirinko jaunučiai su tėveliais, moksleiviai ir sėdėdama iš Toronto, Hamiltono. Pasivažiavus atvirame ore keptomis dešrelėmis ant žarijų su vaisvandenių, prasidėjo žaidimai ir lenktynės.

Vakare 6.30 v. parapijos salėje buvo surušta vakaronė. Programą pradėjo moksleivių kuopos pirm. Danutė Grajauskaitė, pakviesdama kleboną kun. J. Liaubą sukalbėti invokacija.

Sveikino kitų miestų kuopų atstovai: Čikagos kun. Lipniūno kuopos vardu — Marijus Katilius-Boydston, Toronto St. Salkauskio kuopos — Vyt. Čuplinskis ir Moksleivių ateitininkų sąjungos centro valdybos pirm. Dalia Katiūtė-Boydston iš Čikagos.

Dr. Petras Kisieliūnas, "š. ie. Čikagos skaitė paskaitą "Jūs dievų ateitininko misija". Mažosios kolonijos puoselėja didesnį narį draugiškumą ir entuziazmą — pastebėjo daktaras. Prisiminęs garbingą ateitininkų praeitį, pataria žvelgti į ateitį. O dabartis? Nelinksmas. Lietuvoje inteligentija ir kunigija vis mažėja. Ateizmas veikia iš visų pusių, o čia mūsų veikla silpnėja, narių skaičius mažėja. Dvasinis išsivysimas gyvenimas smunka, pašaukimai retėja. Veikia aplinkos materializmas. Per 75 metų dvasios variklis buvo ateitininkai, o mes ar kapituluojame, nuleidžiam rankas? Išskyrus tikėjimą, kokia vertybė gali būti aukštesnė?

Turime moralinę pareigą rūpintis savo tėvyne Lietuva. Šiandien Kristus klausia mus: "Ar jūs mane apiešitė?" Mes atsakome šv. Petro žodžiais: "Pas ką mes eisime, Viešpatie?" Kadangi Lietuva yra kalėjimas, mes turime tapti jos sukalbėjimo už laisvę, religiją. Rašyti dažniau laiškus į Lietuvą, sąžinės kaliniams, jungtis į šv. Rašto būrelius, teologijos kursus, "Pax Romana", į sąjūdį už žmogaus teises Lietuvoje ir kt. Mūsų skaičiai mažėja, o rūpesčiai didėja. Kovoti tad ar kapituliuoti? Reikia laimėti, tapus geresniais, doresniais žmonėmis — baigę paskaitininkas. Oficialioji dalis baigta ateitininkų himnu.

Jaunučiai, vadovaujami D. Lukavičiūtės, inscenizavo liaudies dainą "Siuntė mane motinėle". Iš Toronto dainos trįlė — L. Dambauskaitė, R. Underys ir V. Vaičiūnas maloniai visus nuteikė švelniais balsais ir ramia muzika. Padainavo lietuvių liaudies dainų ir pagal lietuvių poetų žodžius R. Underio bei jo sesers sukurtų melodijų. Susirinkusieji plojimai dar išprašė "Už kalnelių saulę leidžias".

Nuskambėjus paskutinįs dainos garsams, moksleivių pirm. D. Grajauskaitė padėjo per visus metus padėjusiems kuopai: Ž. Vaičiūnienė, E. Gudinskienė, Toronto moksleivių kuopai, visiems tėvams, o dabar šeimi-

ninkams ir mamytėms už skaniai paruoštą vakarinę.

Hamiltono ateitininkai nuoširdžiai dėkoja dainos trįlėi už atvykimą ir atlikimą gražios programos.

Kuopos šventė baigta sekmadienį birželio 2, šv. Mišiomis 10.30 v.r. ir jų metu narių prisauka — moksleivių, jaunių ir jaunųjų. J.

Hamilton, Ontario

"ŠIRVINTOS-NEMUNO" tuntas baigė žiemos veiklą keliais pažymėtais renginiais. Balandžio 21 d. buvo atšvesta pasaulio skautų globėjo šv. Jurgio šventė organizuotu dalyvavimu pamaldose, su eiga ir lauko programa.

Gegužės 25-27 d.d., pagal jau įgyvenusią tradiciją, buvo surengta išvyka į skautiškas sutiktuves ir vyr. skautų bei vyčių suvažiavimą Dainavoje, Mich. Deja, dėl įvykusių lietuvių mokyklų užbaigimo iškilnių ta pati savaitgalį, šį sykį dalyvių skaičius buvo mažesnis. Gaila, nes gera proga gauti ne tik skautiškų žinių, bet ir įdomių, jaunimui pritaikytų būdų susipažinti su lietuvių literatūra, drama ir kt. Suvažiavime dalyvavo kaip instruktore hamiltonietė aktorė E. Kudabienė, paruošusi įsų sritį liečiančią programą dalį. Hamiltono skautija dėkoja už nuolatinę pagalbą. Skautiškas aktyvų vairuotojai p. Liaukienė, laimingai nuvežusieji ir parvežusieji dalyviai.

Birželio 1 d. įvyko 1984-85 m. veiklos užbaigimo iškyla Medžiotų klubo sodyboje, kurios metu buvo pažaista, padainuota ir skaniai po atviru dangumi pavalyta. Dėkojama klubo administracijai už leidimą sodyboje pasinaudoti nemokamai. Ten pat buvo išdalinti Romovos stovyklos registracijos lapai, kurie turi būti grąžinami kaip galima greičiau ps. A. Pietrangalis. Stovykla bus nuo liepos 27 iki rugpjūčio 10 d. į stovyklą vyksta jaun. skautų vadovs sk. vyty J. Gedris ir vadeivė s. A. Baltakienė. D.G.

St. Catharines, Ont.

LABAI PASISEKĖ DIDYSIS LIETUVIŲ RENGINYS gegužės 26 d. Pirmiausia ne tik nebuvo jokio nuostolio, be daro gautas pelnas siekia \$500 sumą. Nors pelnas ne-

ra veiklos mastas, tačiau jis gana gerai parodo sėkmingą darbą.

Skirtumas nuo buvusių tokių renginių buvo tas, kad visa lietuvių programinė eiga užtruko net 11 valandų! Taigi reikėjo daug rankų tokią programą atlaikyti, o buvo atlaikyta be jokių sutrikimų, sklandžiai ir tiksliai. Aišku, to viso nuopelnas — visų šios srities lietuvių nuosirdus atsiliepimas į valdybos prašymą dalyvauti-padėti.

Tautinė lietuvių paroda dviejoje salėse turėjo galybės rodnį — nuo medžio drožinių, paveikslų iki turtingiausio gintaro dirbinių. Tautinių šokių ansambliu — Toronto "Atžalynas" dar nematyto patvarumu ir dinamika šoko su mažom pertraukėlėm beveik 4 valandas, o kartais dar šokdino ir svečius, kurie lankėsi. Tuo pat metu dar veikė 5 tokie pat kiti tautybių renginiai. Žinovų nuomone, lietuvių "Open House" buvo geriausias, gražiausias ir tvarkingiausias.

Lietuvių renginį aplankė visa eilė žymiausių Niagaros krašto žmonių, įskaitant miesto burmistą Roy Adams ir žymiausių krašto parlamentarą Joe Reid. Radio CHSC stoties komentatorius J. Larocque supažindino su kalbėtojais ir pats kalbėjo kiek jam leido laikas.

Puikiai pasirodė tiek didžiame parade, tiek lietuvių vakare ir mūsų veiklos Nijolės Latauskaitės-Zelznak dukrelė Tonė "Miss Lithuanian Community" pareigose. Ji puikiai supažindino su visų kitų tautybių iškilėmis mergaitėmis atvykusiomis į mūsų renginį. Labai puikiai atliko pasiūmtas pareigas visi lietuviai, todėl renginio pasisekimas buvo visokeriopas. Tuo būdu dar sykį šiame krašte Lietuvos vardas tapo iškeltas pasigirėtinai. Kor.

Oshawa, Ontario

MEDŽIOTOJŲ IR ŽŪKLAUTOJŲ KLUBAS "Ešerys" praneša viešioms buvusiems klubo nariams, kad birželio 23, sekmadienį, įvyks klubo uždaromo gegužinė. Prašome rinktis apie pietus Juozo ir Irenos Grybų gyvenvietėje Burketone (apie 15 mylių į rytus nuo Ošavos). Gegužinė įvyks net ir blogam orui esant. Smulkesnės informacijos kreipkitės į ošaviešius. Valdyba

Windsor, Ontario

APYLINKĖS LIETUVIŲ AUKOS TAUTOS FONDUI: \$50.00 — A. Juskauskas, I. B. Kudzavičai, dr. D. ir S. Naikauskai; \$40.00 — P. B. Januškas; \$30.00 — L. Leparskas, E. Pakauskienė, Antanas ir Marija Tautkevičiai; \$25.00 — p. Beldas; \$20.00 — V. E. Baltraišnai, J. O. Giedriūnai, M. J. Kiziai, K. Linkevičienė, E. S. Zatorskiai; \$10.00 — B. E. Barisai, S. Pakauskai, jn., kun. K. Simaitis, M. ir W. Stechyshyn, M. Šilinskis, G. O. Vindašiai, p. Čebatoriai; \$5.00 — B. Balaišis. Iš viso — \$480.00. Nuoširdi padėka.

Tautos fondo atstovybė Kanadoje

Vancouver, B. C.

NAUJA VALDYBA. Š. m. birželio mėn. įvykusiame Medžiotų klubo klubo sodyboje, kurios metu buvo pažaista, padainuota ir skaniai po atviru dangumi pavalyta. Dėkojama klubo administracijai už leidimą sodyboje pasinaudoti nemokamai. Ten pat buvo išdalinti Romovos stovyklos registracijos lapai, kurie turi būti grąžinami kaip galima greičiau ps. A. Pietrangalis. Stovykla bus nuo liepos 27 iki rugpjūčio 10 d. į stovyklą vyksta jaun. skautų vadovs sk. vyty J. Gedris ir vadeivė s. A. Baltakienė. D.G.

PRAŠOME visus naujai atvykusius į Vankuverį lietuvių skambinti: B. Vileita 943-4770 arba L. Maciauskienė 574-7948. Kor.

Bookbinding Studio "SAMOGITIA"

meniškai įraš knygas bei žurnalus. Savininkas — lietuvis. Telefonas 625-2412 P.O. Box 1343, Postal Station "B" Mississauga, Ontario L4Y 4B6

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje,

įsikūręs nuosavoje namuose —

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6 Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais — nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto. Liepos-rugpjūčio mėn. uždaryta.

AKTYVAI PER 22 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ: indėlius (P.C.A.) 5% santaupas 6 1/2% kasdienines palūkanas už santaupas 5 1/2% term. indėlius 1 m. 9 1/2% term. indėlius 3 m. 10% reg. pensijų fondo 7 1/2% 90 dienų indėlius 8 1/2% (minimum \$5.000) Reg. pensijų 1 m. 9 1/2%

IMAME UŽ: nekiln. turto pask. 10% asmenines paskolas 12%

Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2.000. Nemokama asmeninių paskolų drauda iki \$10.000.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Jaunimo centro Čikagoje vadovybė perėmė naują valdybą. Ją teko pakeisti, kai pasitraukė ilgametė pirm. Irena Kraučėliūnienė. Naują valdybą sudarė Salomėja Endrijonienė. Be pačios pirm. S. Endrijonienės, valdybon įeina: sekr. A. Likanderienė, izd. G. Misevičiūtė, nariai — V. Lesniauskas (narių telkimas ir aukos), A. Ramanauskienė (parengimai ir vitrina), J. Žygas (spauda ir informacija).

Bronius Vaškevičius, lituanistikos katedros vedėjas Iliinojaus universitete, spaudoje atkreipia dėmesį į vieną likusią spragą. Šį pavasarį keturi lietuviai nutarė pradėti lituanistikos studijas sekantį rudenį. Jie jau yra baigę universitetus, nori siekti aukštesnio laipsnio lituanistikosje. Problema sudaro mokslo piniginiai: Iliinojaus gyventojams pilni mokslo metai kainuoja \$2.268, kitiems — \$5.772. Iš tų keturių tik vienas gyvena Čikagoje. Iš kitų atvykstantiems tenka pridėti buto ir pragyvenimo išlaidas. Vieneriems mokslo metams reikia bent \$10.000, o magistro laipsniui reikia maždaug poros metų. Tokiems aspirantams reikia rimtos stipendijos. Dabartinės stipendijos yra per mažos. Tie aspirantai lituanistiką yra pasirinkę pagrindine studijų šaka. Vienas jų yra iš New Jersey valstijos, kiti du — iš Kanados ir Venezuelos.

Lietuvių respublikininkų federacijos suvažiavimas gegužės 16 d. Vašingtone susilaukė apie 30 atstovų iš savo klubų, nemažai jaunimo. Suvažiavimam atsilankė ir pranešimus padarė Baltųjų rūmų atstovas tautybių reikalams Linas Kojelis ir buvęs JAV kongreso atstovas Derwintins. Naujon respublikininkų valdybon išrinkti: pirminku — Jonas Talandis, I vicepirm. — Kazimieras Oksas, II vicepirm. — Liucija Mažeikienė, III vicepirm. — Jonas Urbonas, izd. — Juozas Šulaitis, sekr. — Modestas Jakaitis.

Lituanistikos tyrimo ir studijų centras Čikagoje renka knygas, periodiką bei kitą lituanistinę medžiagą. Šiuo rinkiniu naudosis Pedagoginio lituanistikos instituto studentai, lietuvių organizacijos, visuomenė ir kitataučiai. Centro adresas: LTSC, 5620 South Claremont, Chicago, IL 60636, USA. Tel. (312) 434-4545. Centro darbuotojai Čikagoje knygų pasiimti gali atvykti į namus, jeigu taip yra patogiau aukotojams.

Argentina

Birutė Jasaitienė, PLB valdybos vicepirm. ir švietimo komisijos pirm., lankėsi sostinėje Buenos Aires. Gegužės 12 d. ji dalyvavo specialiaame ALOST posėdyje. Padarė pranešimus apie lituanistikos katedrą Čikagoje, Vasario 16 gimnaziją Vokietijoje, kur jaunimas turi gerą progą išmokti lietuvių kalbos. Ten dabar sėkmingai mokosi Nestoras Ruplėnas iš Argentinos. Nori vykti Pulikaitė ir Janulionytė. Prašymus reikia įteikti ALOS tarybai iki balandžio mėnesio. PLB valdyba padirbėti su lietuvių jaunimu Argentina je atsinečia medicinos studentų Henriką Vasiliauską. Lietuvių kalbos vadovėlių jos nemokantiems norima išleisti Argentinoje. B. Jasaitienė taipgi sutiko su vietiniu jaunimu, dalyvavo Motinos dienos minėjime, lankėsi pas Berisso ir Rosario lietuvių. Tada išskrido Brazilijon. Ji taipgi lankysis Urugvajuje.

Airija

A. J. Jokimas Bartkus balandžio 29 d. staiga mirė Rosslare, palaidotas Kilrane, St Aidans kapinėse. Velionis gimė 1919 m. balandžio 30 d. Mosteikių k., Raseinių aps., ūkininkų šeimoje. Susipažinęs su pirmąja sovietine okupacija, nelaukė antrosios — Vokietijon pasitraukė 1945 m., o iš ten 1947 m. atvyko Anglijon. Dirbo Wolverhamptone tekstilės įmonėje, 1953 m. persikėlė į šiltadaržius prie Londono. Ten susipažino su aibe Betty ir ją vedė. Abu išvyko Airijon, apsigyveno Rosslare. Velionis remdavo lietuvišką spaudą, aplankydavo savo draugus Wolverhamptone.

Britanija

A. A. Petras Pukelevičius, 67 metų amžiaus, balandžio 27 d. buvo rastas miręs savo bute Koven-tryje. Jis gimė Dūkijoje, karinė prievolė atliko karo metais, Britanijon atvyko 1947 m. Gyveno Leamingtone ir Koven-tryje, dirbo plieno liėjykloje. Dėl susilpnėjusios sveikatos jo darbą turėjo nutraukti, daug metų sirgo. Velionį lankė ir glo-

bojo Juozas Gylis. Palaidotas Koven-trio kapinėse gegužės 3 d. Apeigas atliko vietinės šv. Elzbičios parapijos kunigas. Laidotuvėse dalyvavusius lietuvių J. Gylis pakvietė Koven-trio lietuvių kluban, kur vaizs jiems buvo paruošusios lietuvaits.

A. A. Vaelovas Švabinskas mirė So. Belfleete. Palaidotas gegužės 9 d. po pamaldų šventovėje Wickfordo kapinėse. Dalyvavo apie 30 žmonių, kurių tarpe buvo keturi iš Londono atvykę lietuviai. Velionis priklausė centriniam DBLS skyriui, kurio vardu buvo padėtas gėlių vainikas.

Australija

Kauno aušrokių paskutinė laida 1940 m. netgi neturėjo oficialių išleistuvių birželio 15 d. dėl prasidėjusios sovietinės invazijos Lietuvon. Tai buvusių gimnaziečių laida šiemet sukaks 45 metai. Šios sukakties proga Marytė Mašanaukaitė-Saženienė organizuoja visų Australijoje gyvenančių aušrokių susitikimą Melbourne.

Steigiamajame susirinkime gegužės 18 d. Sydnejuje buvo nutarta suorganizuoti Ateivių raišytojų sąjungą N.S.W. valstijoje. Buvo išrinktas penkių asmenų komitetas, kuris turės paruošti įstatus, nustatyti veiklos kryptį, ryšius su kitomis organizacijomis. Lietuviams steigiamajame susirinkime atstovavo tik du asmenys, nors Australijoje netrūksta lietuvių prozininkų ir poetų. Ne visi yra įtraukti į turimas kartotekas. Australijos taryba 1982 m. yra priėmusi daugiafunkčią programą įvairioms meno šakoms remti, įsteigusi fondus ir paskyrusi atitinkamus pareigūnus. Ateivių raišytojų sąjunga galės susilaikyti finansinės paramos, svarbesnio balso.

Etninių grupių taryba gegužės 13 d. tautodailės parodą surengė Sydnejuje centre, Martin Place patalpose, kurios nėra didelės. Joje galėjo dalyvauti tik dvylika tautybių su ribotu rodnį ūkių skaičiumi. Vyravo lietuviai, latviai ir estai, parodoje turėję centrinę vietą. Prie įėjimo buvo išstatyti trys tautiniai drabužiai apręgti manekėnai, skelbiantys, kad tai yra Lietuva, Latvija ir Estija. Vitrinose lange tarp kelių manikėnų prie lietuviško ratelio sėdėjo verpėja p. Skirkienė. Baltiečių skyrius pasizymėjo ne rodnį gausa, bet gera jų kokybe. Iš kitų grupių išsiskyrė Meksikos, Indijos ir Ukrainos kampeliai. Parodos tikslas — supažindinti lankytojus su atstovaujama kraštais. Plačiausia informaciją žodžiu ir raštu teikė ukrainiečiai.

Vokietija

Motinos diena Romuvoje paminėta gegužės 12 d. Minėjimas pradėtas ekuimenėmis pamaldomis Hiutenfelde žventovėje. Buvo giedamos evangelikų liuteronų giesmės, jų kun. Fr. Skėrys kalbėjo apie motinas, jų uždavinius ir idealus. Katalikų kun. J. Dėdinas papasakojo apie šv. Timotiejaus motiną ir motiečių, patyrusias daug kančių. Tada pamielsta už mirusius, esamas gyvas ir būsimas motinas. Gegužinėse pamaldose giesmėmis ir litanija prisiminta Dievo Motina Marija. Oficialioji minėjimo dalis įvyko Vasario 16 gimnazijos salėje. Programą atliko mokytojos ir mokiniai, muziką parūpino mokytoja A. Paltinas. Svečiai buvo pavašinti cepelinais, tortu ir kava. Veikė graži paroda ir loterija. Minėjimas baigtas šokiais.

A. A. Petras Gudelis, atsargos majoras, Lietuvos nepriklausomybės kovų dalyvis, gegužės 27 d. mirė Lendecko ligoninėje, prieš porą mėnesių Dahno slaugos namuose sulaukęs 90 metų amžiaus. Velionis turėjo savo namus Lemberge. Bendradarbiavo "Karyje", "Europos lietuvių", "Dirvoje", yra parrašęs ir išleidęs studiją "Bolševikų valdžios atsiradimas Lietuvoje 1918-19 m. jų pačių dokumentų šviesoje", dvi dalis "Jonišio apskrities partizanų". Priklausė "Labdaros" draugijai, kuri rūpinasi mokslus einančiais lietuvių jaunimu. Palaidotas gegužės 31 d. Hiutenfelde kapinėse. Apeigas kapinačių koplyčioje ir prie velionies kapo duobės atliko ev. kun. Fr. Skėrys. VLB krašto valdybos vardu atsisveikino jos reikalų vedėjas J. Lukošius, "Labdaros" vardu — valdybos narys R. Tėdžgolskis, Vasario 16 gimnazijos mokinys ir lietuvių evangelikų vardu — kun. Fr. Skėrys. Laidotuvėse dalyvavo apie 100 žmonių. Juos kavutė valgykloje įkvietė kun. Fr. Skėrys, velionies bičiulis, jo testamentu vykdytojas.

AUDRA Travel
Kviečia keliauti kartu!!!
1985 metų
KELIONĖS Į LIETUVĄ

Išvyksta	Grįžta
Liepos 12	Liepos 29 (Dainų šventė)
Rugpjūčio 12	Rugpjūčio 28
Rugsėjo 3	Rugsėjo 11 ar 17
Spalio 4	Spalio 20
Gruodžio 20	Sausio 5

Gauta papildomų vietų ekskursijai liepos 16 dienai.
Norintys vykti kviečiame skubiai registruotis.

Kelionės į kitas pasaulio šalis

AUSTRALIJA - gruodžio 19 - sausio 11
BRAZILIJĄ, ARGENTINĄ - datos bus skelbiamos

Mūsų įstaigoje

- Sutvarkomi dokumentai iškvietimams.
- Tarpininkaujama suteikiant giminėms Lietuvoje labai naudingą finansinę paramą nuperkant automobilius, kooperatinius butus bei tvarkant palikimus.

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas.

Smulkesnes informacijas teikia
AUDRONĖ arba JŪRATĖ adresu:
1576 Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada, M6P 1A4
(Priešais Lietuvos namus)
Tel. (416) 532-8772 arba (416) 537-3060
Teleks 06-986766 TOR
Kelionių įstaigos registracijos numeris — 2159872

Ivedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Vilniaus krašto "Ryto" draugijos Antalgės kaimo, Rimšės valsčiaus, Breslavo apskrities skyrius, veikęs iki 1939 m. Jį uždarė lenkų vaivada plk. Bociankis. Nuotrauka daryta 1930 — Vytauto Didžiojo metais

Vilniečių darbai bei rūpesčiai

STEPAS VARANKA

Nedidelė saujelė lietuvių skelbia, kad lenkai jau pasikeitė. Kad taip nėra, rodo kasdieninio gyvenimo realybė, ypač išeivijos lenkų ir Britanijoje esančios Lenkijos emigracinės vyriausybės politika. Dabartinis jos prezidentas gegužės 3 dieną, lenkų šventės "Konstitucija 3 maja" proga, pabrėžė nepripažįstas nei Jaltos, nei Lenkijos suskaldymo, t.y. nuo jos atskirtų rytų sričių.

Toji opi problema oficialiai laikinai dabartinėje Lenkijoje yra prilitdyta, bet pogrindyje ir privačiai ji nėra užmiršta. Skelbiama, kad rytų sienos yra tik laikinai nuo Lenkijos atskirtos. Lenkijai priškirtos sritys vakaruose esančios neliečiamos.

Leidiniai

Išeivijoje istoriniais dokumentais paremtų veikalų net lietuvių kalba apie Rytų Lietuvą neturėjo. Dauguma lietuvių neturi aiškaus vaizdo apie Rytų Lietuvą. Tuo reikalu susirūpino Vilniaus krašto lietuviai, atsidūrę išeivijoje ir susibūrę į Vilniaus krašto lietuvių sąjungą. Pirmieji žingsniai buvo nedrąsūs ir nesėkmingi. Dauguma mokslininkų buvo užimti kitais įvairiais darbais. Kai a.a. Kazys Veikutis tapo VKL sąjungos centro valdybos pirmininku, ragino VLIKą ir žymesnius išeivijoje esančius mokslininkus paruošti rimtą mokslinį veikalą apie Rytų Lietuvos sritis. Tai būtų dokumentas atėjus derybų laikui. Deja, buvo pažadų, galbūt ir gerų norų, bet nieko daugiau. Taip praėjo per 20 metų. Buvo parašyta tik keliolika mokslinių straipsnių įvairiuose leidiniuose apie Rytų Lietuvą. Jų autoriai — prof. J. Puzinas, prof. M. Biržiška, prof. D. Krivickas, prof. M. Romeris ir kt. Svetimtaučiams jie buvo neprieinami dėl lietuvių kalbos nemokėjimo.

Lietuviškai ir angliškai

1976 m. Vilniaus krašto lietuvių sąjungos visuotinis suvažiavimas Čikagoje apsvairstė esamą padėtį ir įgaliojo centro valdybą nedelsiant išleisti veikalą apie Rytų Lietuvą. Pradžioje vyriausiojo redaktoriui buvo sutikęs būti prof. J. Puzinas. Jam mirus, VKL sąjungos pakviestas istorikas dr. Algridas M. Budreckis sutiko būti redaktoriui ir paruošti taip reikalingą "Rytų Lietuvos" veikalą. Jo energijos bei darbštumo dėka "Rytų Lietuvą" — istorinių, bei etnografinių studijų rinkinys išvydo dienos šviesą 1980 m. spalio 9 d.

Po pasirodymo lietuviškos "Rytų Lietuvos" laidos buvo nutarta išleisti ją anglų kalba. Nutarti yra lengva, tačiau įvykdyti sunku. Angliškai laidai redaktoriui vėl buvo pakviestas dr. A. M. Budreckis. Pagal numatytą projektą, angliškoji laida turėjo pasirodyti 1984 m. spalio mėnesį. Vėliau — 1985 m. pavasarį. Dabar sakoma, kad spalio 9 dieną tikrai ją turėsime. Tada numatomos knygos sutiktuvės Čikagoje. Anglų kalba knyga bus pavadinta "Eastern Lithuania — a Collec-

tion of Historical and Ethnographic Studies".

Rūpintis ateitimi

Šiuo metu VKLS pirm. yra Albertas Misiūnas. Narių skaičius sąjunga nėra gausi. Negailestingas laikas ją retina. Veiklos dirva didėja. Mūsų kaimynai lenkai ir kiti pretendentai į Lietuvos žemes nesnaudžia. Jų svajonė yra Lietuvą sujungti su Lenkija federacijos ar unijos būdu.

1984 m. rudenį politiniame leidinyje "Foreign Affairs" buvęs JAV prezidento Carterio saugumo reikalams patarėjas Varšuvoje gimęs lenkas Zbigniew Brzezinski išspausdino straipsnį "The Future of Jalta". Jame siūlo atmesti Jaltos išpareigojimus ir užtikrinti Sovietų Sąjungai dabartines jos sienas. Š. m. "ELTA" 5 nr. kritikuoja Brzezinskį už Baltijos kraštų ignoravimą. Iš jo išvedžiojimų išeiv-

na, kad Lietuvai Europoje vietos nėra. Aišku, Lenkijos jis rusams nepalieka — reikalauja pilnos laisvės, nes Rytų Europoje svarbiausia valstybė esanti Lenkija.

Lietuvai atgavus Vilnių, lenkai vadino tą atgavimą okupacija. Po karo Lenkija, spaudžiama Sovietų Sąjungos, sutartyje su ja, 1945. VIII. 16 atsisakė nuo Vilniaus ir Lvovo. Sutartį pasirašė, be kitų aukštųjų Lenkijos pareigūnų, ir Stanisław Mikolajczyk, buvęs lenkų emigracinės vyriausybės premjeras. Dabar lenkai teisiškai, kad toji sutartis jiems buvo primesta. Lenkai jau užmiršo, kad jie ir neprimestas sutartis lauzė (pvz. Suvalkų).

Aišku, vilniečiai Vilniaus nei Lietuvos neišvaduos, nei pavergtų tautiečių neišgelbės, tačiau savo veiklos lašeliu prisideda prie bendrų išeivijos siekių atgauti Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę.

Demonstracija prieš vergijos atstovą

Edmontono spauda apie Vorotnikovo lankymąsi Albertoje

Tuo metu, kai Kanados sostinėje Otavoje vyko Helsinkio akto peržiūros konferencija, svarsčiusi žmogaus teisių klausimus, atvyko aukštas Kremliaus pareigūnas — Rusijos respublikos premjeras ir politbiuro narys Vitali Vorotnikovas, artimas dabartinio Sov. Sąjungos ir kompartijos vado M. Gorbačiovo bendradarbis. Otavoje jis buvo priimtas ministerio pirm. B. Mulronio, užsienio reikalų min. J. Clario ir kitų pareigūnų. Po dvi valandas trukusio posėdžio su svečiu buvo pareikšta spaudai, kad Sov. Sąjungos vyriausybės atstovai drauge su kanadiečių pareigūnais galės peržiūrėti sovietų piliečių prašymus dėl išskirtų šeimų narių sujungimo.

Pagrindinis V. Vorotnikovo dėmesys buvo skirtas Albertos provincijai, kurios premjeras P. Loughheed į buvo pakviestas vizitui prieš 7-rius metus. V. Vorotnikovas Edmontono mieste ir Albertos provincijoje praleido keturias dienas, lankdamas įvairias imones. Jo vizitui Albertos premjeras buvo labai suinteresuotas, nes 75% provincijos eksporto eina į Sov. Sąjungą. Pernai buvo eksportuota kvičių už 500 mil. dolerių, mašinų — už 52 mil. dolerių. Dėl to Albertos premjeras P. Loughheed ir jo vyriausybės nariai vengė sovietams nepalankių pareiškimų ir surengė V. Vorotnikovui karališką priėmimą.

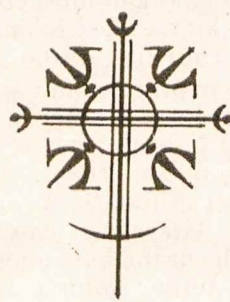
Į tą reikalą kitaip pažūrėjo kanadiečiai, kilę iš R. Europos. Jie yra susiorganizavę į Edmontono laisvės tarybą, kuriai pirmininkauja ukrainietis Thor Broda. Toji taryba surengė demonstraciją gegužės 30 d. prie paminklo žuvusiems ir padėjo vainiką. Pasak vietinio dienraščio "The Edmontonian", demonstracija dalyvavo 300 asmenų. Rengėjų vardu kalbėjęs T. Broda pareiškė: "Ponas Vorotnikovas, mes neužmiršome jūsų režimo padarytų nusikaltimų žmonijai. Mes matome jūsų režimo daromus žmogaus ir tautos teisių pažeidimus. Mes netikime kad jūsų režimas nori taikos. Jos nori jūsų žmonės, bet ne partija. Jūsų partija nėra atsa-

kinga piliečiams, ir dėlto to jūsų režimas yra pavojingas ne tik taikai, bet ir žmonijai". Edmontono laisvės tarybos pirmininkas, kalbėdamas spaudos konferencijoje, išskėlė Sov. Sąjungos nusikaltimus Afganistane, Angoloje, Vidurio Amerikoje ir kvietė Alberto premjerą viešai pasmerkti juos. Premjeras betgi to nepadarė, teisindamasis, kad tai federacinės vyriausybės reikalas.

Demonstracijos dieną Edmontone lankėsi švedas B. Hagman, Europos laisvės tarybos narys, kuris skaitė idomią paskaitą, pabrėždamas, kad trečiasis pasaulio karas jau vyksta, ir sovietai stengiasi jį laimėti be atominių ginklų panaudojimo, užimdami vieną kraštą po kito.

V. Vorotnikovas, kalbėjęs oficialiame provincinės vyriausybės priėmime, kvietė Kanadą bendradarbiauti su Sov. Sąjunga, kaip dera geriam kaimynam, siekti taikos ir grįžti į atolydžio laikotarpio santykius.

Vietinė spauda plačiai rašė apie V. Vorotnikovo lankymąsi, surengtą prieš jį demonstraciją, vadinusią jį "tarptautinių nusikaltėliu", tačiau palaikė premjero poziciją — ekonominiai krašto reikalai svarbesni už sovietinius nusikaltimus. S. K.

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

Gery Loughheed Funeral Home

252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

Ir Atlanto nugalėtojai pavergti

(Atkelta iš 3-čio psl.)

ruoja paminklą lakūnų žuvimo vietoje.

Paminklas Kaune

Prieš 15 m. istorija vėl pasikartojė — 1968. VII. 17 nuo višumenės buvo nuslėptas paminklo atidengimo momentas (paminklo autorius — V. Mačiūka). Tik kitą dieną apie tai rašė laikraščiai, rodė TV, kino kronikos. Tačiau nepaminėta, kokių priemonių imtasi, kad į virvagalius apribotą kvadratą, į kurį buvo nukreiptos kino ir TV kameros, nepatektų koks jai nepageidaujamas veidas, jei tai būtų net lakūnų giminės, bendraminčiai ar paminklo autorius, o tik išrinktieji mitingo dalyviai, perskaitę iš popierielių nurodytas kalbas. Kino kadruose vėliau aiškiai buvo matyti, kad buvo vengta rodyti didesnį kauniečių susibūrimą, atsitiktinai sužinojusių apie nuslėptas iškilmes.

Milicijos "globa"

Šiandien vėl jaučiamas tas pats atėjūno braižas. Žinant, kad Lietuva nepamirš šio 50-mečio, kapinių rajonas jau nuo ankstyvo ryto iki pačių išnaktų buvo ypatingai "globojamas". Jei gausiai susirinkusiems giminėms, civil. aviacijos darbuotojams, Lietuvos aviacijos veteranams ir entuziastams, prisiminusiems šią datą, netrukė padėti gelių puokštės, uždegti žvakutes ir susikaupimo minutę pagerbti šių brangių ir artimų žmonių, tai Vilniaus ir Kauno krašto tyrininkų saskrydis prie Dariaus ir Girėno kapo "Ivarkos sergėtojų" buvo palaikytas priešišku santvarkai aktu. O jį tyliai giedama "Marija, Marija" — jau išsūkiu. Juos jau reikėjo drausminti policinėmis priemonėmis ir vilkšunių aplojdyti. Neapsieita ir be aktyvesniųjų arešto. Dėl to ant-radienio laikraščiuose jau ne-

radome jokių užuominų apie mūsų lakūnų žuvimo 50-mečio minėjimus Lietuvoje.

Laisvajame pasaulyje

Tik tolomojo radijo bangomis be perstojo mus pasiekia žinios apie iškilmingus šios datos minėjimus už geležinės uždangos visame pasaulyje, kur tik gyvena lietuviai.

Taip Amerikos lietuviai, jau VII. 4 gausiai susirinkę prie didingo Dariaus ir Girėno paminklo Market parke, iškilmingai paminėjo šį jubiliejų, kuriame kalbėjo Čikagos garbės gen. konsulė Daužvardienė, tautinės ir religinės giesmės giedoją Čikagos lietuvių chorą ir solistas A. Brazys.

Net Lenkijos lietuviams nereikėjo slapstytis nuo komunistinės valdžios pareigūnų pikto žvilgsnio. Jie galėjo ne tik garsiai kalbėti ir rašyti apie šias metines, bet ir drąsiai būriuotis bei melstis "Lituanikos" katastrofos vietoje Soldine-Myslibože.

Tebūna šios metinės pamoka okupantams, kad per 43 tironijos metus mūsų širdyse dar neuzgeso patriotizmo ugnis, kad istorijos taip lengvai neišbrauks iš mūsų sąmonės.

Slinks metai, padidės jubiliejinės datos, bet ateis kasmet ši diena — liepos 17-ta. Mūsų naujoji karta, pakrikštyta nemarių lakūnų vardais, uždegs dar ne vieną šimtą žvakutę prie didvyrių kapų, kurių liepsna nustelbs atėjūnų aukuro šviesą. Dar ne kartą iš jų veržlių krūtinų skambės čia ne tik "Marija, Marija", bet ir "Lietuva, tėvyne mūsų..."

(Šio straipsnio antraštės — "T2" redakcijos).

V. RIMAS

Kaunas, 1983. VII. 19.

Norite susipažinti su savaitraščiu "TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI"? Atsiųskite savo adresą ir gausite keletą numerių nemokamai.

Newman Club TOURS 1985

Kelionė į Šv. Žemę ir Europą

3 savaitės — \$2,995.00. 1985 m. rugpjūčio 3-24

Viena, Miunchenas, Oberammergau, Garmašas, Innsbrukas, Venecija, Florencija, Roma, Amanas, Jeruzalė, Nazaretas ir Galilėja, Haifa ir Karmelio kalnas, Cezarėja, Jafa, Tel-Avivas, Betanija, Jerichas, Mirties jūra, Jordano upė.

Išpuodingiausia gyvenimo kelionė - Tol. Rytai

2 savaitės — \$2,895.00. 1985 m. spalio 5-19

Tokijo, Singapūras, Hong Kongas, Honolulu

Kelionė į Šv. Žemę ir Romą. Kalėdos Betliejuje

2 savaitės — \$2,495.00. 1985 m. gruodžio 21 - 1986 m. sausio 4
Amanas, Petra, Jeruzalė, Betliejus, Nazaretas ir Galilėja, Haifa, Karmelio kalnas, Cezarėja, Jafa, Tel-Avivas, Jerichas, Mirties jūra, Jordano upė, Betanija, Roma ir Vatikanas

Smulkesnių informacijų teirautis:

Rev. Father J. Cullen, C.S.B., c/o St. Michael's College School, 1515 Bathurst St., Toronto, Ont. M5P 3H4. Tel. (416) 653-3180 arba:

GIDEON TRAVEL AGENCY

60 St.Clair Ave. East, Toronto, Ont. M4T 1N5
Tel. (416) 923-7337

INTERNATIONAL

SOL. ALGIO GRIGO vadovaujamos kelionių agentūros

1985 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ:

KELIONĖ nr. 007 "OCTOBERFEST" rugsėjo 21 iki spalio 3 d.:

Luksemburgas, Heidelbergas, Rotenbargas, Miunchenas, Inzellis, Fisenas, Lucerna, Strasburgas, Salzburgas, Innsbrukas, Oberammergau. Priedai: laivu ekskursija Reino upe, Eagles Nest, Chiemsee; kasdieniniai pusryčiai, 9 pietūs, priespiečiai (lunch) "Hofbrauhaus" ir daug kitų priedų.

Pilna kaina iš Čikagos \$1,289.00

KELIONĖ nr. 2 liepos 15 iki liepos 31 d.

11 dienų Vilniuje, 1 diena Leningrade, 3 dienos Helsinkyje

Iš Niujorko \$1,788.00

Iš Montrealio \$2,225.00 kanadiškais

KELIONĖ nr. 3 rugsėjo 1 d. iki rugsėjo 18 d.

11 dienų Vilniuje, 1 diena Leningrade, 3 dienos Helsinkyje

Iš Niujorko \$1,669.00

KELIONĖ nr. 4 gruodžio 20 iki sausio 4 d.

11 dienų Vilniuje, 3 dienos Helsinkyje

Iš Niujorko \$1,467.00

Iš Montrealio \$1,835.00 kanadiškais

Nakvojant dviese kambariye, (įskaitant visas susisiekimo išlaidas, viešbučius ("Presidentti Hotel" Helsinkyje), maistą, operos, teatro arba baletu bilietus, įvairias ekskursijas ir daug kitų priedų. Kelionė nr. 4 suderinta su grandiozinu Naujų metų sutikimo baliumi.

Tarpininkaujame perkantiems automobilius, kooperatinės butus, padedame sutvarkyti dokumentus išvietininkams. Informacijų ir visais kelionių reikalais kreiptis į:

G. T. INTERNATIONAL, INC., P.O. BOX 29163, CHICAGO, ILLINOIS 60629, USA

TELEFONAI: (312) 471-1700 arba 471-1702

KANADOJE (416) 534-3120 arba 767-4991

Skrendame erdviais "FINNAIR" lėktuvais

Simple elegance... by Finnish design

Helsinkio akto peržiūros — žmogaus teisių konferencijos metu Otavoje veikė pavergtų tautų informacijos biuras, suorganizuotas senatoriaus P. YUZYKO (dešinėje), dr. LUKSS, J. KURAITES-LASINIENĖS Ntr. J.V. Danio

Karinės žvalgybos paslaptys

"Sunkių sprendimų metai"

Tai Broniaus Aušroto atsiminimų knyga iš jo darbo karinės žvalgybos srityje Lietuvos laisvės laikais. Autorius karinę tarnybą pradėjo 1928 m., įstodamas į Lietuvos karo mokyklą. Ją baigė 1930 m. ir tarnybai buvo paskirtas į 8-tą pėstininkų pulką Šiauliuose. Bet ta tarnyba buvo neilga. 1933 m. jis buvo išsiųstas į karo aviacijos kursą, kurio metu su rengti atskirų ginklų rūšių karininkams, kad kiekvienoje dalyje — pulke būtų nors vienas karininkas, geriau pažįstas karo aviaciją. 1933 m. atvykęs į karo aviacijos kursą susipažino su žinomais prof. A. Voldemaro gerbėjais ir tapo voldemarininku.

Br. Aušrota rašo: "1933 m. sausio 29 d. Neolituanų rūmuose voldemarininkų korporacija "Lietuva" suruošė balių, kuriame plk. lt. A. Mačiūka buvo įteiktas korporacijos vėliavos spalvų žetonas. Įteikimo metu puikiai nusiteikę korporacijos studentai, kurių ir aš keletą pažinojau, užtraukė dainą "Mūsų vadas Voldemaras su Smetona dažnai baras". Ir aš prisidėjau prie dainuojančių, nors neturiu nei geros klausos, nei puikaus balsu. Ši dainavimą išgirdo valstybinė saugumo policija ir raportas apie karininkų voldemarininkų dalyvavimą "Lietuvos" korporacijos baliuje pasiekė vyr. štabą ir prezidentūrą. Pradėjo vesti kvotą 2-ojo pėstininkų pulko vado padėjėjas plk. lt. Juozas Tumas. Aš prisipažinau dainavęs su kitais minėtą posmą, kai tuo tarpu kiti karininkai užsigynė. Man buvo pažadėta 8-nių parų daboklės bausmė, kai baigsiu karo aviacijos kursą. Tačiau pulkininko pažadas menkai padėjo: jis buvo perviršytas prezidento A. Smetonos patarėjų. Dėl pavyzdžio, kad kiti karininkai viešai negarbintų prof. A. Voldemaro, gegužės pradžioje buvo pasiūlyta "man pačiam prašant" palikti karo aviacijos kursą".

"Ar čia autorius tiksliai išsireiškė? Gal buvo pasakyta "pačiam prašant" pasitraukti iš kariuomenės, nes jis pasitraukė ne tik iš kursų, bet ir iš kariuomenės. Knygoje mini, kad 1933 m. to studentų

baliaus metu plk. lt. A. Mačiūka buvo įteiktas ženklas — žetonas. Betgi 1935 m. Lietuvos karo aviacijoje buvo majoras A. Mačiūka. 1936 m., kai karo aviacijoje buvo įvykdyti pertvarkymai — įsteigtos karo aviacijos grupės, kurių vadai buvo pulkininkai leitenantai, mjr. A. Mačiūka buvo paskirtas naikintųjų grupės vadu ir pakeltas į plk. lt. laipsnį.

Autorius, atleistas iš kariuomenės, greitai persikėlė į Klaipėdą ir gavo darbą Lietuvos banke, kurio direktorium buvo Vytautas Statkus, o vicedirektorium — aviacijos atsargos majoras Gavelis. Lietuvos karo aviacijoje 1935 m. buvo majoras inž. Vytautas Gavelis, kuris 1936 m. buvo paskirtas karo aviacijos dirbtuvių viršininku ir pakeltas į pulkininko leitenanto laipsnį. Jis tose pareigose išbuvo iki 1940 m. Apie kitą aviacijos majorą Gavelį neteko girdėti.

Toliau autorius aprašo savo gyvenimą ir grįžimą į Lietuvos kariuomenę bei tolimesnį darbą Lietuvos kariuomenės štabo II-me skyriuje. Tarnavo žvalgybos pareigūnu Lenkijos pasienyje, o vėliau — Sovietų Sąjungos pasienyje iki pasitraukimo į Vokietiją. Gaila, kad autorius nepažymi, kuriais metais jis buvo pakeltas į kapitono laipsnį.

Autoriaus atsiminimai yra įdomūs, nes tai tikri gyvenimo faktai, o ne romanas. Kalba sklandi, todėl skaitoma kaip romanas. Tik pasitaiko šokių tokių netikslumų. Nuo 1936 m. Lietuvos kariuomenėje jau buvo leitenantai ir jaunesnieji leitenantai, visai nebuvo vyr. leitenanto laipsnio, kurį autorius kartais paminė. Taip pat buvo pakeisti ir generolų laipsniai. Vietoje dviejų generolų laipsnių buvo įvesti trys: brigados, divizijos, ir generolo (su trim žvaigždutėmis). Knygos 43 psl. prie fotografijų pažymėta: brigados generolas Stasys Raštikis ir generolas Mikas Rėklaitis. Atrodytų, kad Mikas Rėklaitis buvo pilnas generolas, nors jis buvo divizijos vadas. Pilno generolo laipsnį galėjo turėti tik du Lietuvos kariuomenės pareigūnai: kariuomenės vadas ir tiekimo viršininkas. Tiesa, kartais kalbama apie generolą, pažymint trumpai — generolas, bet kai kartu yra ir daugiau generolų, reikėtų pažymėti jų tikslus laipsnius.

Plk. lt. Pranas Kaunas (110 psl.) 1939 m. buvo Panevėžio apskrities komendantu. Jis buvo perkeltas tom pačiom pareigom į Vilnių ir pakeltas į pulkininko laipsnį, nes Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos komendantai buvo pulkininkai, o kitų apskričių — pulkininkai leitenantai. Taigi ir plk. Pr. Kaunas į Vilnių atvyko ne iš atsargos, bet iš Panevėžio apskrities komendantūros. Į Panevėžį komendantu tada buvo atkeltas plk. lt. A. Stapulionis.

Ši knyga "Sunkių sprendimų metai" liks reikšmingu įnašu į mūsų karinę istoriją. Ne daug lietuvių karių yra parašę savo atsiminimų.

Knyga išleido Lietuviškos knygos klubas, 237 psl. Aplanas kas dail. P. Jurkas. Kalbą taisė L. Žitkevičius ir P. Jurkas. Kaina — \$8 ir \$12. J. V.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir aptraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys. Tel. 498-5823 arba 755-3174

Dr. PETRAS LUKOŠEVIČIUS, žymus Kanados lietuvių veikėjas, baigęs šiame krašte akademinius mokslus, pasiekęs aukštą pozicijų tarnyboje ir pasitraukęs į pensiją. Šiuo metu gyvena Montrealyje

Darbas ir studijos atidarė duris

Visuomenės veikėjui dr. Petriui Lukoševičiui 65 metai

ANGELIKA SUNGAILIENĖ

Malonu minėti sukaktis, gausias ne tik metų kiekį, bet ir reikšmingas savo turiniu. Kanados lietuviams žinomas savo bendruomenine veikla, Montrealyje gyvenęs agronomijos daktaras Petras Lukoševičius neseniai atšventė 65 metų amžiaus sukaktį. Atvykęs dalyvauti KLB kultūros komisijos konferencijoje Toronte, su tik atsakyti į keletą klausimų, liečiančių nueitą savo gyvenimo kelią.

— Ką galite pasakyti apie savo vaikystę?

— Kilme esu šiaurės žemaitis. Gimiau Kartenos valsčiuje, gausioje ūkininko šeimoje. Baigiau Kretingos privačią pranciškonų gimnaziją.

— Būdamas tokio gyvo ir judraus charakterio, kodėl pasirinkote sėslią agronomo profesiją?

— Visuomet norėjau būti medicinos gydytoju, tačiau rusams okupavus Lietuvą, šio plano tiki atsisakyti. Pasirinkau sekančią, ūkininko vaikui mielą profesiją — agronomiją. Studijas pradėjau 1941 m. Dotnuvos žemės ūkio akademijoje ir, su tam tikromis karo metu pertraukomis, baigiau Vokietijoje, Bonnos universitete, 1948 m. Tais pačiais metais išvykau į Kanadą.

— Ar nebuvo sunki pradžia naujame kontinente? Ar buvo galimybė gilinti profesines studijas?

— Pradžią, prisipažinsiu, buvo labai sunki, o galimybę studijuoti reikėjo pačiam susidaryti. Dirbdamas, kad galėčiau pragyventi, 1954 m. įstojau į McGill universiteto Macdonald College siekti gamtos mokslų magistro ir vėliau daktaro laipsnio. 1962 m., išlaikęs egzaminus ir parašęs disertaciją „Aplinkos faktorių įtaka rudosioms miežių kūlėms“, gavau daktaro laipsnį.

— Ar galėjote studijų žinias pritaikyti praktiškame darbe?

— O, taip. Dirbau Kvebeko provincijoje, L'Assomption eksperimentiniame tabako ūkyje. Kadangi buvau augalų genetikos specialistas, po kurio laiko išaušiau naują pagerintą cigarinio tabako rūšį. Už tai mane kolegos moksliniuose susirinkimuose vadindavo „Mr. Cigar Man“. Išdirbęs septynerius metus minėtoje įstaigoje, buvau paskirtas jos direktoriumi ir tose pareigose išbuvau dešimt metų.

— Kaip, būdamas imigrantas, gavote tokią aukštą poziciją?

— Turėjau įrodyti, kad sugebau dirbti daugiau ir geriau negu tolygių kvalifikacijų kanadietis.

— Ar nepajutote pavydo iš bendradarbių pusės?

— Atviros diskriminacijos nepajutau. Stengiausi būti draugiškas ir vengiau konfliktų. Taip pat reikėjo nemažai diplomatijos ir takto.

— Ar nebuvo sunkumų su kalbomis?

— Disertaciją rašiau anglų kalba. Įstaigoje visą susirašinėimą turėjau vesti prancūzų kalba. Be abejonės, susidarė daugybė papildomo darbo, tačiau, esant stipriai motyvacijai, išmokau ir prancūzų kalbą.

— Kodėl iš L'Assomption išvykote į Otavą?

— 1981 m. buvau perkeltas į Žemės ūkio ministerijos tyrimų centrą (Research Branch Executive) Otavoje specialaus patarėjo pareigoms. Tačiau nenorėjau gyventi atsiskyręs nuo šeimos, todėl po metų, pasi-taikius progai, grįžau į Montreali. Čia, regioninėje Kvebeko įstaigoje, ėjau generalinio direktoriaus pavaduotojo pareigas iki pat išėjimo į pensiją 1985 m. gegužės mėnesį.

— Ar galite trumpai nuskaidyti savo lietuviškos veiklos kelią?

— Dar studentaudamas tiek Lietuvoje, tiek Vokietijoje reikšiausi studentų veikloje. Atvykęs Kanadon, įsijungiau į besisteigiančias lietuviškas organizacijas. Dalyvavau Kanados Lietuvių Bendruomenės steigime; trejus metus buvau krašto valdybos pirmininku, o pačioje krašto taryboje esu nariu nuo įsteigimo iki šios dienos. Taip pat pirmininkavau dviem PLB seimams. Esu vienas Montreolio lietuvių akademinio sambūrio steigėjų ir pirmasis šio sambūrio pirmininkas. Šis sambūris įsteigė ir dabar tebeskiria Vinco Krėvės literatūrinę premiją. Dalyvavau Montreolio „Gintaro“ ansamblio ir Aušros Vartų parapijos steigime.

— Kuris lietuviškas įvykis paliko jums didžiausią įspūdį?

— Be abejonės, kai 1952 m. Montrealyje po ilgų ir karštų diskusijų krašto atstovų suvažiavimas priėmė vieningos nuomonės ir įsteigė Kanados Lietuvių Bendruomenę (bene pirmą visame laisvajame pasaulyje), kuri dar ir šiandien tebėra viso mūsų organizuoto gyvenimo pagrindas ir viršūnė.

— Kada sudarėte savo šeimą?

— 1950 m. vedžiau Ireną Kemėzytę, tada studijuojančią sociologiją Montreolio universitete (dabar sociologijos magistrę). Mūsų išaušime dvi dukras, — Rasą ir Iną.

— Tai jums 1985-ji yra turtingi įvairiomis sukaktimis, tiesa?

— Taip, šie metai man yra ir įdomūs ir džiaugsmingi. Švenčiu 65-rių metų amžiaus sukaktį. Prieš kelias savaites išėjau į pilnai užtarnautą poilsį — pensiją. Taip pat šiemet mudu su žmona švenčiame 35-rių metų vedybų sukaktį, o vasaros gale laukiame pirmojo vaikelio gimimo.

— Sveikiname. Stebint jūsų šeimą, matyti, kad jos tarpusavyje santalkos netemdo joks šešėlis. Ji daugeliui gali būti gražaus sugyvenimo ir (Nukelta į 9-tą psl.)

Pareigingas kunigas ir kultūrininkas

Dviguba kunigo dr. Igno Urbono sukaktis

BRONIUS KVIKLYS

Didžiumos žmonių išgyven-tas amžius ir jų darbų garsas baigiasi su jų mirtimi. Asme-niškų ir amžiaus sukaktį mi-nėjimas jų atminimo nepra-ilgina ir nepagilina. Tačiau yra ne toks jau didelis skaičius žmonių, kurių darbų gausa ir gilumu džiaugiamės čia gyven-dami, o ir į amžinybę jiems iš-kelivus ilgus metus prisime-name. Tai tokie, apie kuriuos romėnų poetas Horacijus prieš porą tūkstančių metų pasakė „non omnis moriar“ (ne visas mirsiu). Prie tokių pri-klauso ir Ignas Urbonas, ku-rio dvigubą sukaktį — 75 m. gi-mimo ir 50 m. kunigystės šiuo metu minime.

Šių eilučių autorius nėra artimas kun. Igno kaimynas, bet abiem teko artimai bend-rauti ruošiant spaudai „Lie-tuvos bažnyčių“ serijinio vei-kalo „Kaišiadorių vyskupijos“ paskutinį tomą. O ši vyskupi-ja ir buvo autoriui „Achilo kul-nis“ (silpnoji pusė). Labai ma-žai ka apie ją žinojau, ir lite-ratūros nedaug teatsirado. Tai-gi teko „šauktis vyresniųjų“. Tačiau į Vakarus pasitrauku-sių kunigų kaišiadoriškių są-rašėlis labai trumpas. Keli iš jų jau mirę, kiti sakosi „nieko nežina“, „neatsimena“.

Padėti išgelbėti kaišiado-riškis kun. Ignas Urbonas. Trū-ko žinių, literatūros, o pasi-rodė, kad Ignas turi ne tik daug žinių, bet ir gerą atmin-tį. Viskas ne raštuose — o gal-voje, atmintyje. Be to, patei-kė daug gerų ir įdomių bažny-čių ir kunigų nuotraukų. Per-skaitė rankraštį, jį papildė, ir gal šimtingi puslapių parašė apie ryškesnius vyskupijos dvasininkus.

Skaitytojas, jeigu turi šokių tokį supratimą, kaip sunku ra-šyti knygas apie Lietuvą, žino, kokia tai didelė talka. Ne tik pats dirbo, ir kitus kaišiado-riškius kunigus sujudino. Ir šie ėmė siųsti reikiamas ži-nias, pinigines aukas. Štai kaip naudinga man buvo mielo Igno talka.

Ignas Urbonas (Urbanavičius) — tikras džukas. Jis gimė Valeniškių kaime, 7 km į rytus nuo Nemunaičio, taigi netoli Nemuno. Parapija garsi ir sena. Nemunaitį lankė jau kry-žiuočiai XIV š. Pirmoji baž-nyčia pastatyta Lietuvos didi-ųjų Sapiegos 1626 m. Deja, jos amžius tada nebuvo ilgas: 1655 m. sudegino į Lietuvą įsiveržę rusai. Ak tie rusai, tie vis mus naikino... Bet netrukus atstatyta, ir tai ne vieną kartą. Kun. Ignas dr gerai atsimena garsiuosius Nemunaičio klebonus: kun. Feliksą Baltušką, Adalbertą Želį ir kitus. (Jie bus aprašyti „Kaišiadorių vyskupijos“ knygoje). Spaudos draudimo laikais, okupacijų ir nepriklausomybės metais ne-munaitiškiai buvo veiklus ir gražiai išlaikė savo tautiškus papročius, tikybą, steigė or-ganizacijas.

Šio pasaulio šviesą Ignas išvydo 1910. XII. 5 ūkininko šeimoje. Mokėsi Vabalų pr. mokykloje, 1927 m. baigė Merkinės vidurinę mokyklą, o 1930 m. Alytaus gimnaziją. Toliau mokėsi Kauno kunigų semina-rijoje, baigė VDU Teologijos filosofijos fakultetą. Kunigu įšventintas 1935. VI. 15. Taigi prieš 50 metų.

Porą metų ėjo vikaro parei-gas Želvoje, nepilnus metus klebonavo Varėnoje I. 1938-1940 m. dirbo Kaišiadorių vys-kupijos kurijoje kaip archi-varas ir katalikų akcijos di-rektorius. 1939 m. išvyko į JAV-bes atstovauti ateitininkams „Pax Romana“ kongrese. Tada kaip tik kilo II pasaulinis ka-ras, Lietuvos okupacija. Kas tik galėjo, stengėsi bėgti į Ame-riką, o kun. Urbonas atvirks-čiai — veržėsi atgal į Lietuvą. Kun. Vaitiekūnas, palydėjęs jį į Niujorko uostą, nepavykus atkalbėti nuo grįžimo, atsisvei-kino šiais Senojo Įstatymo žo-džiais: „Stultorum est nume-rus infinitus“... (Kvailių skaičius begalinis). Abudu su a.a. kun. Titu Narbutu grįžo jau į „degančią“ Lietuvą.

1940-1944 m. buvo Aukštad-vario vidurinės bei mergai-čių ūkio mokyklų kapelionu ir mokytoju, Šv. Dominiko baž-nyčios rektorium. 1944 m., ga-vęs Kaišiadorių vyskupo T. Matulionio oficialų leidimą, išvyko į Vakarus.

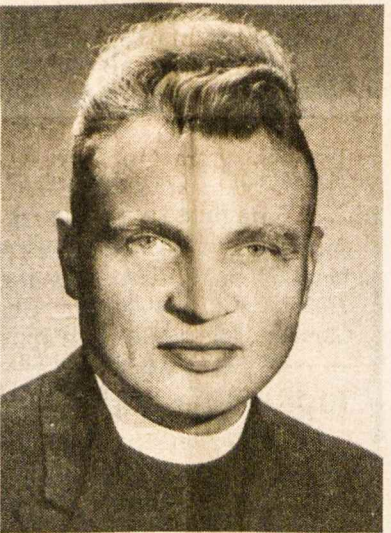
Vokietijoje prie Freiburgo dirbo parapijoje vikaru, o pri-artėjus amerikiečių frontui, persikėlė į Švarcvaldo kalnus, kur Klosterhofe buvo uršulie-čių seserų kapelionu. Karo veiksmams nutilus, drauge su kun. Petru Celiešium įsto-jo į Bonnos universitetą, ku-rį per 4 metus baigė (1949. XI. 23) filosofijos (istorijos) dak-taro laipsniu.

1949. XII. 12 iš Frankfurto atskrido į JAV-bes. Apsistojo pas kun. Antaną Deksnį (dabar vyskupas), įsidarbino vikaru East St. Louis, IL parapijoje. Įsteigė liuanistinę mokyklą, aktyviai dirbo su jaunimu.

1954 m. paskirtas Šv. Kazi-miero lietuvių parapijos Gary, Ind. (prie Čikagos) klebonu. Ir čia „nenurimo“, kaip kad su daugeliu kitų kunigų atsitin-ka: aktyviai rūpinosi parapie-ječių religiniais ir tautiniais reikalais, aptvarkė bažnyčią, parapijos trobesius, išleido sukaktuvinį parapijos leidi-nį. Dešimt metų buvo mokslei-vių ateitininkų centro valdy-bos dvasios vadu, šešerius me-tus — ateitininkų sendraugijų centro valdybos dvasios vadu ir šešerius metus Amerikos Liet. R. K. federacijos dvasios vadu. Kunigų vienybės centro valdybos vicepirmininkas, o dabar tos pačios organizaci-jos Čikagos provincijos pir-mininkas. Dirbo „Dainavos“ stovyklavietėje. Bishop Noll institute dėstė Bažnyčios istoriją.

Ilgus metus dirbdamas Gary parapijoje, įsteigė liuanis-tinę mokyklą ir jai 25 metus vadovauja.

Ignui nesvetimas ir plunks-nos darbas. Aktyviai bendra-darbiavo ar bendradarbiauja žurnaluose — „Lux Christi“, „Aiduose“, „Lietuvių tautos praityje“. Rašė ir teberašo „Drauge“, „Tėviškės žiburiuose“ ir kitur istoriniais, filoso-finiais, meno ir kultūros klausimais.

Kun. dr. IGNAS URBONAS, Gary, Ind., lietuvių Šv. Kazimiero parapijos klebonas, paminėjęs savo 50 metų kunigystės sukaktį 1985.IV.15

Jau daugiau kaip 40 metų gyven-damas išeivijoje, įsitraukęs į jos lietuvišką, religinį ir visuomeninį gyvenimą, aptarnaudamas čia gimusius pa-rapijiečius ir su jais susigy-venęs, nepamiršo savo senosios Tėvynės ir jos reikalų, joje lankėsi, gyvena jos žmo-nių nuotakomis. Taigi per 50 kunigystės metų labai daug padarė Lietuvai ir išeivijai. Ir dirbo ne kaip „amatininkas“, bet kaip pasišventėlis. O iš-tėseti pusę šimto metų neleng-voje kungo, klebono, kultūri-ninko, visuomenininko parei-gose nėra jau taip lengva. Rei-kėjo daug ryžto, geros valios, sumanymo, pasišventimo ir kitų dorybių. Visa tai kun. Ignui netrūko.

Turner & Porter
laidotuvių namai
436 Roncesvalles Ave,
Toronto 3, Ont.
Tel. 533-7954

PEEL CHAPEL 2120 Hurontario St. 279-7448

RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 533-7954

YORK CHAPEL 2307 Bloor St. W. 763-3153

Turner & Porter

Ontario parlamento narys YURI SHYMKO provincinės vyriausybės vardu pasveikinęs Toronto „Gintara“ tris-dešimtmečio sukakties progą ir įteikęs įgraviruotą plakėtę vyriausiai „Gintaro“ vadovei RITAI KARASIEJENEI kaip oficialų jos darbo įvertinimą

Sukaktuvinis torontiškio „Gintaro“ koncertas

G. BREICHMANIENĖ

Toronto „Gintaras“ atšventė savo veiklos 30 m. sukaktį kon-certu puošnioje Metro Toronto Convention Centre salėje ir po-kyliu Lietuvių namuose. Ste-bint koncertą, daugelis daly-kų nuteikė mane gerai ir opti-mistiškai. Jau vien tai, kad gin-tariečiai ir jų remėjų bei su-kakties komitetas įstengė su-rengti koncertą puikioje salė-je su šviesų efektais, moder-niomis priemonėmis palaikyti ryšiui tarp visur išsidėsčiu-sių programos dalyvių, teikė malonų jausmą ir įgalino pro-gramą atlikti sklandžiai. Vis-kas vadovų buvo gerai supla-nuota ir apgalvota. Ansamblis taip pat parodė savo drausmę ir susiklausymą. Surengimas koncerto šioje salėje ne tik pa-kėlė koncerto lygį, bet ir su-teikė progą būti paminėtiems kanadiečių spaudoje ir susi-laukti daugiau svetimtaučių žiūrovų.

Koncertas prasidėjo gana punktualiai ir truko 2 val. 20 min. Programoje buvo įrašyti 29 dalykai. Atrodė, kad bus la-bai ilga programa, tačiau ne-buvo jokių kalbų, išskyrus trumpą atidaromąjį žodį, vie-ną pertrauką viduryje kon-certo ir R. Žilinskienės padėką gale, tariant aciu vadovams ir žiūrovams. Viskas vy-ko sklandžiai, ir koncertas buvo normalaus ilgio.

Rengiant sukaktuvinius, net ir metinius koncertus, reikia parodyti visą grupę. Dėl to, aišku, krenta šiek tiek meninis lygis, bet atpildas yra tas, kad pamatome prieauglį, nors ir gerai paruoštus, bet susirūpi-nusius bei šiek tiek išsigan-dusius vaikučius, jau gerokai pažengusius jaunius. Tarp jų dar labiau iškyla pagrindinė suaugusiųjų — reprezentaci-nė grupė, kuri yra viso koncer-to branduolys.

Koncerto pradžioje buvo vien orkestru atlikta lyg ir san-trauka viso to, ko galime lau-kti koncerto metu. Tai buvo mu-zikos pynė ir programoje sura-šytų šokių melodijų. Po to pra-dėjo scenon žygiuoti progra-mos dalyviai jaunia, vyresnie-ji, veteranai ir jų vaikai. Iš-ėjimas buvo sklandus, gerai at-liktas, trumpas ir parodė visus dalyvius, nes, prieš atsisstoda-mi į savo vietas, jie dar apėjo dalį scenos. Vėliau visi jungė-si bendruose ir atskiruose šo-kiuose ir net baigmėje išsyrš-kejo taip ansamblio visuma, kaip pradžioje. Taigi pradžia buvo įspūdinga ir graži.

Po to kaip kaleidoskope vie-nas po kito keitėsi šokiai: jon-keliai, kadriliai, darbo šokiai, dainos ir pramoginiai — pasi-linksminimo šokiai. Geriau-siai, be nuovargio, tvarkingai, gražiai pasipuošusi, šoko vy-riausioji grupė. Graži jų mer-gaičių laikysena, tvarkingi, puošni drabužiai, lengvi ju-desiai teikė malonų vaizdą. Programą pajvairino dainos vienetas, vadovaujamas Gied-ros Paulionienės, solistai Ri-mas Paulionis ir Rimas Stri-maitis.

Lietuvių tautos tiek dainos, tiek šokio lobynas yra labai platus ir turtingas. Nuo pat jaunų dienų man visados atro-dė, kad sujungus muziką, dai-ną ir šokį pasiekiamo mūsų tautos meno išraiškos visuma. Gal todėl man atrodė, kad šo-kyje „Vakaruškos“ išsiliejo ir

jaunatviškas džiaugsmas, išdy-kavimas, linksmybė — noras šokti dar ilgiau... Šokis buvo ilgokas, bet nepabodo publi-kai stebėti, nepavargo solistai dainuoti, o šokėjai šokti. Atro-do, kad tai pajuto ir publika audringais plojimais parei-kdama savo nuotaiką. Erdvioje scenoje šokėjai galėjo parody-ti savo judesių darnumą.

Erdvi scena, vadovams buvo didelė pagunda ją išnaudoti, kuo daugiau šokėjų įjungti į šo-kius (rengėjai skelbė, kad da-lyvauja 200 šokėjų). Su keliais šokiais taip ir buvo padaryta, pagrindinei grupei leidžiant užimti scenos vidurį, o kitiems šonuose kartoti patį šokį arba ju varijantus. Tai nėra bloga, bet kai tai pradeda kartoti per dažnai, atsiranda vieno-darumas ir nukentia šokio cho-reografija, nes negali sekti vi-sumos. Kai 2 valandais eilinis žiūrovas stebi šokius, susida-rovų įspūdį, kad visi šokiai vienas į kitą panašūs. Taigi tokie šokiai kaip Tryptinis ir Sadu-tė, kadangi turi puikią ir skir-tinę choreografiją, turėtų pa-likti vieni. Norėjosi, kad Tryp-tinio šokėjai nebūtų gilumoje iš šonų suspausti ir galėtų iš-sitiesti bei parodyti visą šo-ko grožį. Tas pats su Sadute — akis atsigavo, kai scenoje li-ko pagrindinis ratelis. Bet Sa-dutė nukentėjo dėl per greito muzikos tempo. Orkestras taip buvo įsismaginęs groti, jog Sadutė prarado savo lyrišku-mą ir mistiką, verčiančią susi-mėstyti, susikaupti.

Gražiai atrodė Aštuonytis. Tamsiam fone erdvioje sceno-je išryškėjo visi judesiai. Baig-mei buvo pasirinkta programo-je nešoktų šokių ištraukų py-nė. Viskas buvo atlikta gerai ir sklandžiai. Aplamai visas koncertas paliko labai gerą įspūdį: šokėjai susiderinę, drausmingi, tvarkingi, spindį jaunyste, energija. Prie jų gra-žiai jungėsi veteranai savo oru-mu ir rimta, išdidžia laikyse-na, kaip jiems ir pridera.

Rita ir Juozas Karasiejai — jau vidurinės kartos atstovai. Jų padėjėjai dar jaunesni. Tad labai džiugu, kad yra tęstinu-mas, kad jie pasistengė išmok-ti jau Kanadoje visa, ką tik ga-lėjo, įsisąmoninti tai, kas tik-rai lietuviška, kas gera, kas tin-ka ir leistina, nepasiduodami sensacijų įieškojimui, be siek-dami kuo geresnio šokio atli-kimo, apipavidalinimo.

Šis koncertas parodė, jog va-dovai yra gerame kelyje tiek tautinio šokio, tiek aprangos srityje. Kai daugelis vyresnių-jų vadovų eina poilsin, džiugu, kad jų pėdomis žygiuoja nau-jos gretos. Tiek Ritai ir Juozui Karasiejams, tiek jų padė-jams linkėtina kuo geriausias sėkmės ateityje, nepavargti nelengvame darbe. Torontie-čiai turėtų džiaugtis ir didžiuo-tis jais ir „Gintaru“.

Supažindinkite savo draugus bei pažįstamus su „TĖVIŠKĖS ŽIBU-RIAIS“, pranešdami jų adresus „TŽ“ administracijai. Keletą nu-merių jie gaus nemokamai.

Kanados lietuvių kultūrinės veiklos seminare dalyvavę 1985. V. 24-26. Iš kairės: rašytojas V. TAMULAITIS, M. TAMULAITIENĖ, V. KRA-LIAUSKIENĖ, BR. PABEDINSKIENĖ

Nuotr. S. Varankos

1985
Stovykla
Neringoje
lietuviškai kalbantiems
jaunuoliams
(nuo 17 metų ir studijuojantiems)
Kur 134C, R.F.D. 4, West Brattleboro, VT 05301, USA
(tel. 802 — 254-9819)
Kada Birželio 16-29
Kaina \$80.00 JAV savaitei
Programa Krikščioniškumas, lietuviškumas, charakterio ugdymas.
Pirmoje 1984 m. stovykloje per dvi savaites dainavom, pasikaitų klausėm, diskutavom, išskylavom, tautodailės mokė-mės, vaidājuostes projektavom ir filmavom, vaidinimus ren-gėm, sportavom, Vatikano radijui juostelių įkalbėjom, skaitėm lietuvių klasikų literatūrą, draugavom, valgėm ir miegojom!
Kreiptis smulkesnių informacijų
Neringa, ICC—RT 21, Putnam, CT 06260, USA

Po solistes PRAURIMES RAGIENĖS ir pianisto M. MOTEKAIČIO koncerto, surengto Klivlande ateitininkų 1985. V. 4. Iš kairės: K. V. Akelaitis, M. Motekaitis, P. Ragienė, kun. G. Kijauskas, S.J. B. Kasperavičiūnė, L. Ragas

Nuotr. V. Bacevičiaus

Pokalbiai poeto Brazdžionio sodyboje

Dalyvavo Bronys Raila, Bernardas Brazdžionis, Elena Tumienė, Alė Rūta, Pranas Visvydas ir kiti

“MIELI NARIAI,

Aldonos ir savo vardu sveikinusi atsilankiusius mūsų sodyboje. (O toji sodyba yra 1106 Lime Place, Vista, California, numatoma paruošti, a.g.) Džiaugiamės galėdami priimti savo mažoje aplinkėlėje. Gailemės negalėjusių atvykti. Taip Dailių menų klubo susirinkimą pradėjo Bernardas Brazdžionis 1985 m. gegužės 25 d.

Siais metais Danutė ir Juozas Mitkai atšventė savo vedybinio gyvenimo 50-metį. Jiems po orchidėjų puokštę prisigėdė Aldona Brazdžionienė. Tokia puokštė teko ir viešniai Aleksandrai Guštaitienei. Bernardas sukūrė eilėrašius, minėjusiems suaktutuviniams pasgerbti.

Pagrindinis kalbėtojas — Bronys Raila. Kai prieš porą metų buvo išleistas jo raštų rinkinys, rodos, “Raibos agavos”, kritikai teigiamai vertino, išskyrus apie Putiną, ir tai ne vien “Tėviškės žiburiai”, bet ir net jo bendradarbiaujam “Akiračiai”. Tada jis pradėjo papildomai skaityti, įieškoti naujesnių duomenų. Nepriklausomybės laikotarpio literatūriniam įvertinimui, plačiau prasme, netimo rimtesnio neturime, tik šnekama, o kalbomos literatūra nesukuriama. Neaprašyta po to įvykusi mūsų tautos tragedija, tame laikotarpyje veikė, rašė, kūrė, tęsė lietuvišką kelią. Paminėtas rezistencinis laikotarpis, didžiai svarbus, nepakartojamas. Rusų rezistencinė ir nagrinėjamoji literatūra pilnėnė už lietuviškąją, nors pergyvenimai panašūs.

Norėdama geriau pažinti tą laikotarpį, Br. Raila perskaitė keturias stambias knygas, sudarančias apie du tūkstančius puslapių. Jos parašytos svetimųjų, visose knygose užgriebiami lietuviai, daugiausia teigiamai. Pasternakas, kaip ir Putinas, nėra išryškinti. Solženicinas, priešingai, kaip kūrį lietuvių jam rodant palankumui, yra fanatiškai rusas, lietuvių ir latvių laikantis tautinėmis mažumomis.

Pasternaka, nežinūrint kai kurių priešiškimų, rusai pilniau vertina, negu lietuviai Putiną, nes mes saviesiems rašytojams skiriame per mažai kūrybinio dėmesio. Mums būtina išvesti paraleles tarp Pasternako ir Putino. Palyginimui verta paminėti ir kitus žymesnius rusų rašytojus, lyginant su didesniais ir galvojimo bei kūrybos būdu panašiais lietuviais. Taip greičiau išsimeis į pasaulinę literatūrą.

Bernardas Brazdžionis labai dėkojo Broniui už įdomias, atviras, griežtas ir viliojančias mintis. Sunku tikėtis, kad kūrėjai sutiktų su visomis kitų idėjomis, bet per didelį šakojimą link glostyti okupuotos Lietuvos rašytojus, stengiasi juos suprasti, esą jie negali kitaip rašyti, jiems reikia prisitaikyti prie sovietinio režimo. Daugeliu atvejų nevergtų tam pritarti, nes vis ir vis prisitaikant, vis ir vis neišskeliant savito tautiškumo, lietuvių tauta bus nuodijama okupantiško beidėjiskumo, migdomo ir nenoro išsilaisvinti. Snaudulys veda į klystkelius, kurie mirtinai pavojingi mažai tautai. Atrodo, vyrauja per didelis bailumas ne vien rašytojose, bet ir daug kur kitur. Apie tai nuolat skaitome okupuotos šalies lietuviškoje pagrindžio spaudoje.

Pasternako ir Putino kūrybinis gyvenimas ėjo beveik paraleliai. Visus nagrinėjimus pa-

Dalyvavusieji pasisakė. Per ilgai užtruktų tauti surašyti.

Mūsų teatrui senovėje ir dabar

Žvilgsnis į lietuvių teatrą Los Angeles Dramos sambūrio 30 metų sukakties proga

ALĖ RŪTA

Teatrinis darbas turi didelės tautinės reikšmės, ir jo suaktis minėkime visiemis, su meile bei pagarba šviesiems, kurie dirba.

Graikiškai “theatron” — pakili vieta, scena, kur atsiveria spektaklio mistika. Literatūra, drama atskleidžia esminius momentus ir skatina keistis, kas netobula. Taigi teatras turi pedagoginę, net politinę reikšmę. Menkas politikas, kuris neskaito ar nelanko teatro. Anot anglų rašytojo Bulwer: “Spektaklyje žmogus svaiginasi vizijomis, kurios pažadina jo mintis idealui”.

Teatras veikė jau priešistoriniais laikais (Graikijoje, Egipte, Indijoje, Kinijoje, Japonijoje). Viduramžių scenoje — religinės temos, vėliau — karalių bei didikų teatruose — įvairios. Šiame šimtame, nors praūžė du karai, teatras buvo kūrybingas (bandė realizmą, futurizmą, formalizmą ir kitas formas) ir pasireiškė kaip vienas gerųjų komunikacijos formų.

Lietuvoje

Lietuvoje teatras žinomas tik nuo krikščionybės laikų. Jėzuitų mokyklų (XVI š.) misterijos — religiniai vaidmai. Vėliau atsirado linksmy, pasaulietiški intarpai (intermedijų — italų, lenkų kالبomis), o teatrai perėjo į pilis, dvarus. Juos globojo didikai, ypač kunigaikščiai Radvilai.

Tikri lietuviško teatro dainai prasikėlė tik XIX š.; atsirado klotimų vaidinimai, Petrapilio, kitų miestų ir išeivių (užjūry) teatrai. Rusams uždraudus spaudą, nebuvo leidžiami ir vaidinimai. Net ir spaudą atgavus (1904), cenzūra pasilik. Tačiau, nepaisant pabaudos nei areštų, klotiniai vaidinimai ir miestų teatrai, daug kur su St. Šimkaus (1887-1943) bei kitų kompozitorių muzika, stengėsi tautą šviesti ir nuteikti laisvės kovai. Pagal prof. Balį Sruogą, jie buvę reikšmingesni ir už “Aušros” literatūrą.

Svarbus teatro istorijai Keturakis “Amerika pirty” pastatymas (Palangoj 1899. VIII. 20, Pittsburgu 1902 m. ir daug kur kitur); taip pat Miko Petrausko (1873-1937) operetės: “Birutė” 1906. XI. 6. Vilniuje ir 1909 m. Palangoje. Svarbi M. Petrausko veikla ir Amerikoje (1907-27 m. laikotarpiu paruošė 20 operėčių).

Petrapilio teatrui reikšmingi du vardai: Antano Jasudžio (1878-1963) — administratoriaus ir Kastanto Glinskio — režisieriaus. Jų darbo tikslai: “Žadinti lietuvių tautos susipratimą, sukurti tautinį teatrą, skatinti dramaturgiją, išugdyti aktorius ir teatro šilima prijaikinti visų polėkių menininkus. Jie dirbo didelį tautinį darbą” (Liet. Encikloped. XV t., 655 p.).

Ši grupė vaidino istorinius veikalus, kaip M. Šiaulėniskio “Pilėnų kunigaikštis” (1911 m.), A. Asnyko “Kęstutis” (1912 m.), ir kitus. K. Glinskis pastatė 20 veikalų, kurie buvo taikomi plačiai publikai, tačiau aukšto meninio lygio. Jo veikla padėjo sustatyti gaires nepriklausomos Lietuvos teatrui.

Du feljetonus, su pertrauka, paskaitė Antanas Gustaitis, paviešėjimui atvykęs iš Bostono. Ir keletą eilėraščių. Jo skaitymus reikėtų įkalbėti į garsajuostę.

Brazdžionių sodelyje vaišėnomės, ragavome nematytų vaisių, tik ką sode parinktų. Medžiuose čirškė nykštukai, kokius matydavome Lietuvoje. Jie tokie mažučiai, kad, kaip Aldona Brazdžionienė pasakojo, ankstyvais rytais jie atskrenda maudyti. Žinote kur maudosi? Nagi... rožės lape, pilname ryto rasos. Tokie mažučiai tie nykštukai.

Išgirdome Danutės Mitkienės eilėraščių, skirtą trim moterim, čia atvykusiom, kurių vardai prasideda raide A. Mik-lusis Pranas Gasparonis padarė nuotraukų. Metraštininkas pranešė, kokių būdu Jono Muloko, jau mirusio DMK nario, įstojamasis raštas atspausdintas “Technikos žodžio” 1984 m. 3 nr. Sekančiu Dailių menų klubo pirmininku bus Bronius Budriūnas. a.g.

Lietuvoje prieš I D. karą veikė didelis teatras, mažiekiečiai Juozas Vaičkus (1885. IV. 16 — 1935. IV. 7.). Dabar minima jo 100 metų gimimo suaktis. Jis buvo sukūręs “skrajojamąjį teatrą, kuris (1911-14 m.) ap-lankė 55 vietas, surengė 200 spektaklių. Su didele teatro meile jis dirbo ir Petrapily bei Vilniuje, o Kaune įsteigė dramos studiją, buvo jos režisierium. 1920 m. pastatė H. Sudermanno “Joninės”, kurios sudarė pagrindą dramos teatrui Kaune.

Kaune

Laikinojo sostinėje veikė ir Antano Sutkaus (1892-68) “Tautos teatras”, “Vilkolakis” (gyvavęs 1919-26 m.), Karių teatras (režisierius — plk. Vl. Brazilevičius-Brazilius), Jau-nimo teatras ir įvairių miestų teatrai — Šiauliai, Klaipėdos, Panevėžio (J. Miltinis). Be mi-nėtų režisierių (Glinskio, Vaič-kaus, Sutkaus ir kt.), buvo ne-priklausomoj Lietuvoj du žy-mūs ilgamečiai režisieriai — Borisas Dauguvietis (1885-1944) ir A. Oleka-Žilinskis (1893-1948), buvęs ir Kauno teatro direktorium (1930-33 m.), reformavęs bei sustiprinęs mūsų teatrą.

Dramaturgai

Suklestėjus Lietuvos teatrui, atsirado ir gerų dramaturgų — Vydušas, Maironis, Vin-cas Krėvė (“Skirgaila”), “Šarū-nas”, “Likimo keliais”, “Žen-tas”, Baly Sruoga, vadova-vęs Lietuvos universitete teat-ro seminarui (“Baisioji nak-tis”, “Milžino paukštmė”), V. Mykolaitis-Putinas (“Nu-vainikuotoji vaidilutė”, “Valdo-vas”), Petras Vaičiūnas (“Tuš-čios pastangos”, “Patriotai”, “Nuodėmingas angelas”, Nau-jieji žmonės”, “Sulaužyta prie-saika”, “Aukso gramata” ir kt.), Juozas Grušas (“Tėvas”), Vy-tautas Alantas (“Užtvanka”, “Gaisras Lietuvoje”), Stasys Santvaras (“Žvejai”, “Kaime-nai”), Kazys Binkis (“Atžaly-nas”), Kazys Inčiūra (“Vincas Kudirka”, “Gimtojo žemė”), J. Petrulis (“Prieš srovę”) ir kiti.

Opera

Lietuvos opera žinoma nuo XVII š. 1636 m. karaliaus pil-yje Vilniuje pastatyta opera “Elenos pagrobimas” italų kal-ba. O mūsų tikroji tautinė ope-ra išaugo ir veikė nepriklausomybės laikotarpyje (1920-44 m.), pastatė 66 operinius veikalus (2700 spektaklių). Nuo 1922 m. ji buvo globojama švietimo ministerijos, vadina-ma Valstybine opera. Tuo me-tu išliko ir sužibėjo tokios mūsų dainos žvaigždės, kaip Kipras Petrauskas (1886-1968), Vincė Jonuškaitė, Elzbieta Kardelienė, Vl. Grigaitienė, Alodia Dičiūtė-Trečiokienė ir daugelis kitų.

Mūsų laisvė užgesus (1940), teatro direktorium buvo Juo-zas Grybauskas, okupacijų me-tais mėgins išlaikyti teatrą nesugriautą. Sovietiai teatrą visada remia (pristeigia daug ir saviveiklinių grupių), bet jį panaudoja propagandai. Ten teatras klesti, bet ir kenčia.

Iševijoje

Iševijos teatrų uždaviniai, kaip ir valstybės priešausrio, tokie patys: tautinės kultūros išlaikymas ir laisvės kova. Su profesionaliais režisieriais spektaklių meninis lygis pa-kykla, bet ir mėgėjų darbas turi didelės reikšmės.

Pirmas Amerikos lietuvių spektaklis buvo A. Turskio “Be

sumenės”, suvaidintas Ply-mouth, Pa., 1889 m., dešimt-mečiu anksčiau už “Amerikos pirty” pastatymą (buvo 400 žiū-rovų). Senieji išeiviai rengė vaidinimus įvairių draugijų vardais. J. Griniaus įsteigta “Lietuviška teatrališka drau-gystė” suvaidino “Kovą po Grunvaldu” (1892), “Genovaitę” (1894); Simano Daukanto dr-ja — “Kražių skerdynes” (1894), Gedimino dr-ja — “Jon-vaikius” (1897), Sv. Martyno dr-ja — “Kantriąją Eleną” (1900), Panų draugystę — “Gi-minę Bumbulių” (1898) ir t.t. Po 1907 m. Miko Petrausko Bi-rutės dr-ja suvaidino “Sienap-jūtę”, “Malūnininką ir kamin-krėtį”, “Pirmąjį degindarį” ir daug kitų. Birutės dr-ja at-liko didelį vaidmenį išeivijo-jė, išaugino gerų teatrų.

Lietuvoje tuo metu veikė klo-jimų teatrai. Žymesni išeivijos režisieriai: Bronius Laucevi-čius-Vargšas (1885-1916), pats parašęs 14 veikalų; profesio-nalai — Aleksas Vitkauskas (veikęs 1915-19) ir Juozas Vaič-kus (Amerikoje veikęs 1923-28 m. ir paruošęs net 75 vaidini-mus); Antanas Vanagaitis (su J. Olšausku, V. Dineika ir J. Dikiniu), vadovavęs lengvo teatro “Dzimidz-Drimidzi” gru-pėi. Dirbo Amerikoje po I D. karo ir St. Pilka (1926-29).

Pokarinė banga

Po II D. karo veikė Jurgio Blekaičio grupė “Atžalynas” (per metus — 3 vaidin.). K. Ože-lis “Lietuvių teatras” (8 vai-din.), Ant. Rūko “Čikagos lie-tuvių teatras” ir kt. Užjūry dra-miniai sambūriai ėmė veikti įvairiuose miestuose: Čikagoj — A. Rūko, St. Pilkos, Bosto-ne — Henr. Kačinsko, Al. Gus-taitienės, Brooklyne — A. Škė-mos, K. Vasiliauskos, Vit. Žu-kausko, Detroite — Z. Arlaus-kaitės-Mikšienės, Klivlande — Petro Maželio, Vl. Brazulio, Hartforde — Ip. Tvirbutio, V. Žukausko; Kanados Hamiltone — E. Dauguvietybės-Budabie-nės, Montrealy — B. Pūkele-vičiūtės; Australijoj — J. Gu-čiaus, P. Rūtenio.

Kaip matome iš pavardžių, šios išeivių teatro grupės bu-vo vadovaujamos daugiausia profesionaliai, nors aktorių dau-guma buvo mėgėjai. Deja, dau-guma lietuvių išeivijos teat-rų išsiblaškė dėl nesantai-kų, ambicijų arba jų veikla iš-blėsė dėl per mažo entuziazmo ir pasiaukojimo.

Iki šiol vienu ištvermingiausiu vienetį JAV-se yra likęs Los Angeles Dramos sambūris. Jis yra pastatęs daug veika-lų, skelbęs dramos konkursus, talkinęs įvairių organizacijų ir jaunimo programoms. Ange-lų miesto ir apylinkių lietu-viai per šį sambūrį turėjo daug prasmingų, gairių, džiugių valandų. Jų meniniam lygiui spręsti mes neturime pro-fesionalių kritikų, visa priimam daugiau pozityviai. Užtat šio sambūrio istorija gana šviesi.

Dramos sambūris

Čia peršasi ispanų dramatur-go Cervantes (“Don Kichoto” autoriaus) citata: “Komedijoj sunkiausias vaidmuo yra kvailio; jį suvaidinti gali tik išmin-tingiausias”.

Taigi, neminėdama vardu nei tamsesnių šešelių, nei kas “vaidino kvailį” ir buvo išmin-tingiausias”, stebėtojos tei-sėmis tik trumpai pažvelgiu, kokiais vingiais ir su talentais veikė Dramos sambūris, kaip jis “prakalbino sceną ir žiū-rovų širdis”. (Nukelta į 9-tą psl.)

Aktoriai, vaidinantys ANTANO ŠKĖMOS dramą “The Awakening” (Pa-budimas) “Arts Club Theatre” Niujorke nuo 1985 m. gegužės 31 iki bir-želio 23 d. trečiadieniais ir sekmadieniais 7.30 v.v. Iš kairės: DAVID NE-WER (Kazys), ARŪNAS ČIUBERKIS (Pranas). Rež. — LINDA PAKRI

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Algimanto Mackaus knygų fon-das Čikagoje, vadovaujamas Gin-tauto Vėžio, šiemet numato išleis-ti dr. Tomo Venclovos kritikos straipsnius “Tekstai apie tekstus”, Aldonos Večiūnaitės eilėraščių rinkinį “Aidinčios upės”, Viole-tos Kelertienės redaguotą studi-ją apie Marių Katiliškį, sol. Aldo-nos Stempužienės-Švedienės lietu-viškų dainų plokštele. Alfonso Nykos-Niliūno siems metams nu-matytas eilėraščių rinkinys “Žie-mos teologija” jau pasiekė skai-tytojus.

Dail. Mėta Kikutienė savo ta-pybos darbų parodą balandžio 22 d. surengė Belleville, Ill., kole-gijoje. Dailė ji pradėjo studijuoti jau sulaukusi aukšnių gyvenimo dienų, tačiau tapo impresyva sim-bolinio meno kūrėja. Lietuva dvel-kė jos paveikslai “Lietuviškasis paveldėjimas — ilgesys” ir “Puiku-mas”. Tai ilgėsi pirmajame paveiks-le atspindėjo pakelių koplystul-pis su vėjo laužomais verkiar-čiais gluosniais, o puikumą antra-jame paveiksle — senųjų pilių ku-rai debesų fone, kunigaikštie-nę primenantį moters figurą.

“Draugo” deimantinės sukak-ties koncertas Čikagoje, Marijos gimnazijos salėje, įvyko gegužės 18 d. Programą atliko D. Viskon-tienės vadovaujamas Toronto lie-tuvių jaunimo choras “Volungė”, montrealietė sol. Gina Čapkaus-kienė, sopranas, ir čikagietis sol. Jonas Vaznelis, bosas. Koncertą pradėjo mišrus “Volungės” choras M. K. Čiurlionio “Beaušantia aušrele”, J. Gruodžio harmo-nizuota liaudies daina “Mergužėlė mano”, K. Kavecko ir Maironio daina “Nuo Birutės kalno”. Sol. G. Čapkauskienė padainavo arijų iš G. Verdi “Rigoletto”, Ch. Gou-nod “Romeo ir Džuljetos”, sol. J. Vaznelis — C. Loewe “Laikro-dį”, Pilypo monologą iš G. Verdi operos “Don Carlo”. Pirmą dalį liaudies dainomis užbaigė miš-rus “Volungės” choras. Antros dalies pradžiai buvo skirta Jono Govėdo sudaryta dainų p y n ė “Greitai laikas bėga”, atlikta “Vo-lungės”. Tada duetais iš A. Tho-mas “Mignon” ir W. A. Mozarto “Don Zuano” išjungė solistai G. Čapkauskienė ir J. Vaznelis. At-skirus pasirodymus turėjo “Volungės” moterys ir vyrai. Sol. G. Čap-kauskienė su “Volungės” mote-rimis atliko J. Govėdo “Serena-dą”, sol. J. Vaznelis su mišriu “Volungės” choru — Maironio tekstu J. Govėdo sukurta dainą “Kur šiandieną įnai?”. Taip pat su “Volunge” sol. G. Čapkaus-kienė atliko ištrauką iš G. Doni-zetti operos “Meilės eliksyras”, o sol. J. Vaznelis — “Udrio dai-ną” iš Vytauto Klovos operos “Pi-lėnai”. Po koncerto įvykusiose vaišėse “Draugo” premiją už re-portažą detroitiškai Liudai Rūgie-nienci išteikė jos mecenatas kun. dr. J. Prunskis.

Čikagos lietuvių opera šiem-tiniam sezonui, kuris jai buvo jau XXIX-sis, pasirinko G. Verdi “Don Carlo”. Du šios operos spek-takliai įvyko balandžio 27 ir 28 d.d. Problema sudaro faktas, kad savo jėgomis jau negalima išsi-vesti — reikia amerikiečių tal-kos. Seniau pakakdavo tik pro-fesionalių muzikantų, o dabar ta tal-ka paliečia kai kurių vaidmenų atlikėjus ir netgi režisūrą. Meniškų scenovaidžių teko atsi-gabenti iš tolimos Italijos. Be-veik dvi savaitės dirbo iš Niujor-tingo išeiviai, stebėtojos tei-sėmis tik trumpai pažvelgiu, kokiais vingiais ir su talentais veikė Dramos sambūris, kaip jis “prakalbino sceną ir žiū-rovų širdis”. (Nukelta į 9-tą psl.)

Kauno choras grįžo iš koncertų šiaurės Kaukazo miestuose. Kau-niečių koncertai įvyko Nalčike, Krasnodare, Sočyje. Grozno mies-te Kauno choras su Čechėnijos— Ingušijos filharmonijos orkestru ir solistais iš Maskvos atliko W. A. Mozarto “Requiem”.

Šiaulių dramos teatras ketvir-tajai šio sezono premjerai pasi-rinko I. Bergmano dramą “Že-muogių pievelė”. Spektaklį re-žisavo S. Varnas, scenovaidžius sukūrė latvis dail. A. Freibergas, muziką — kompoz. M. Urbaitis. Pagrindinius vaidmenis atliko aktoriai — P. Pailokas, K. Tum-kevičius, I. Liutikaitė, V. Palec-kaitė, L. Bocyte, A. Venckus, F. Laurinaitytė.

Daugelyje vietovių: Druskinin-kuose, Klaipėdos mieste ir raje-ne, Anykščiu, Kretingos, Tauragės, Telšiu, Jurbarko, Kelmės bei kituose rajonuose su savo kūrinių koncertais lankėsi kompoz. Ben-jaminas Gorbulskis. Jį lydėjo Vil-niaus pučiamųjų orkestras “Tri-mitas” su savo choreografinė gru-pė ir solistas. Concertuose buvo atliekami naujesieji ir anksčiau parašyti kompoz. B. Gorbulskio kūriniai.

Vilniaus televizija turi laidų ciklą “Lietuvos operos scenoje”, kuris jau buvo skirtas K. Šilga-liui, V. Daunorui, I. Mikštaitei, I. Žukaitei ir H. Zabulnui. Da-bar tokios laidos susilaukė Vil-niaus operos mezo-sopranas Ire-na Jasūnaitė, skaičiuojanti ket-virtąjį kūrybinės veiklos dešimt-metį. Ji yra baigusi prof. A. Staš-kevičiūtės klasę Vilniaus konser-vatorijoje, porą metų dirbusi muzi-kiniame Kauno teatre, paskui pra-dėjusi dainuoti Vilniaus operos ir baletu teatre. Čia ji sukūrė apie 50 vaidmenų. Televizijos laidoje sol. I. Jasūnaitė atliko G. Bizet “Carmen”, P. Čaikovskio “Pikų damos”, Ch. Gounod “Fausto”, V. Klovos “Vaivos” ištraukas. Lai-dai taipgi buvo panaudoti kitų vaidmenų įrašai, kūrybinį kelią atskleidžiančios nuotraukos. Sce-narijų paruošė J. Vyliūtė, režisa-vo V. Makaciniene.

Tradicinis “Poezijos pava-saris-85”, surengtas jau dvidešimt pirmą kartą, įvyko gegužės 23-26 d.d. Šiemet jis buvo skirtas sovie-tinės II D. karo pergalės keturias-dešimtmėčiui ir Lietuvos okupaci-jos 45 metų sukaktiai. Poezijos šventė buvo pradėta Vilniuje prie sovietų partizanams ir pogrindi-ninkams skirto paminklo. Po to poetai lankėsi Vilniaus įmonėse ir įstaigose. Sekančią dieną visi persikėlė į Kauną, kur juos pa-sveikino Istorinio muziejaus bokš-to varpų muzika. Sodelyje gėlė-mis buvo papuoštas Salomėjos Nėries kapas, skambėjo jos eilė-raščiai. Poetai taip gi lankėsi kai kuriose įmonėse, memorialiniame Balio Sruogos muziejuje. Vakare Palemone, Lakštingalų parke, bu-vo uždegta tradicinis poezijos šventės aukuras. Tūkstančiai su-sirinkusių kauniečių pasveikino “Poezijos pavasario-85” laureatą vilnietį Joną Jakštą, laimėjusį Kauno miesto vykdomojo komite-to prizą už geriausią 1984 m. poe-zijos knygą “Vien tik pėdsakas”. J. Jakštas buvo apjuostas ažuo-lų lapų vainiku. Kauno dirbtinio pluošto gamykla atminimo dova-ną išteikė vilnietei studentei Sol-veigai Daugirdaitei, jauniausiai šventės dalyvei, su savo eilėraš-čiais debiutavusiai “Poezijos pa-vasario-85” almanache. Tada pra-sidėjo poetų grupių lankymasis Trakuose, Elektrėnuose, Radvil-kiškyje, Tauragėje ir Klaipėdoje. Baigiamasis poezijos vakaras gegužės 26 d. įvyko Vilniaus uni-versiteto Sarbievijaus kiemelyje, prie Filologijos fakulteto ber-žo. Vakara savo eilėraščių pra-dėjo naujas laureatas J. Jakš-tas. Dalyvius pasveikino ir savo eilėraščių skaitė svečias iš R. Vokietijos H. Bosė, Erfurto apy-gardos rašytojų delegacijos vado-vas. Vilniaus vykdomojo komiteto kultūros valdybos prizas išteiktas aktorėi R. Stalliūnaitei, geriaus-iai poezijos skaitovei. Vilniaus radijo matavimo prietaisų gamyk-loms prizą už geriausius rusų bei kitų tautų poetų eilėraščių ver-timus į lietuvių kalbą laimėjo A. Bernotas, “Dovanos” susienijimo prizą už lietuvių poezijos ver-timus į rusų kalbą — G. Jefremo-vas. Tradicinė Vilkiaviskio raje-no S. Nėries kolchozo premija už eilėraščius kaimo tematika teko J. Kalinauskui. Koncertinę pro-gramą atliko instrumentalistai, solistai dainininkai R. Maciūtė ir D. Sadauskas. V. Kst.

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. • Telefonai: 532-3400
M6H 1A8 • 532-3414

AKTYVAI virš 27 milijonų dolerių

KASOS VALANDOS:		MOKA UŽ:	
		90 dienų termin. indėlius	8 1/4 %
		180-185 d. termin. ind.	8 1/2 %
Pirmadieniai	10-3	term. indėlius 1 metų	8 1/4 %
Antradieniai	10-3	term. indėlius 2 metų	9 %
Trečiadieniai uždaryta		term. indėlius 3 metų	9 1/2 %
Ketvirtadieniai	10-8	pensijų s-ta	9 %
Penktadieniai	10-8	spec. taup. s-ta	7 1/2 %
Šeštadieniai	9-1	taupomąją s-ta	7 %
Sekmdadieniai	9-12.30	depozitų-čekių s-ta	6 %
		DUODA PASKOLAS:	
		asmenines nuo	11 1/2 %
		mortgičius nuo	10% — 11 1/2 %

ANAPILYJE skyrius veikia sekmd. 9.30 v.r. — 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki \$100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asm. paskolas iki \$10,000. Paruodame pinigines perlaides (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SAŽINGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS 406 Roncesvalles Ave.
Telefonas 536-5936 ir
2239 Bloor Street West. • Telefonas 762-7775
Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

Vaidotas (Vay) Jonynas
Telefonas (416) 864-2734

pataria ir padeda investacijose nuo aukso iki valstybinių lakštų. Jo atstovaujama firma aptarnauja investuotojus nuo 1923 metų.

MOSS, LAWSON & CO. LIMITED
48 Yonge St., Toronto, Ont. M5E 1G7

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (ISSKYRUS CIGARETES)

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJOS
SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

"TYPE MASTER GRAPHICS"

3317 Bloor Street West, Toronto, Ontario M8X 1E7
Telefonas: 236-1048

* Raidžių rinkimo bendrovė.

* Renka tekstus lietuvių, prancūzų ir anglų kalbomis.

Skambinkite Linai Kuliavienai arba Vidai Šiaučiuvienei

Agentas, kuris rūpinasi jumis

1. Jūsų namai yra svarbiausias mūsų rūpestis.
2. Pasirinkdami mus, jūs pasirenkate agentą, kuris rūpinasi jumis.
3. Skambinkite Antanui Geniui tel. 231-2839, ir turėsite pirmos klasės patarnavimą.

Antanas Genys (416) 231-2839

Frank Barauskas Limited, Realtor, 3828 Bloor St. W., Islington, Ont. M9B 1K8

AUTOMOTIVE FIBER

AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisymas ir dažymas: sažiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas — RICHARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD,
Etobicoke, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

Greitas ir tikslus patarnavimas!

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju, nuomininkų turto, verslo ir komercijos

Juozas Eimis Ramas

Tel. 364-5081, namų 766-5857

Allstate

Simpson's, 176 Yonge St., Toronto, Ont., M5C 2L7 (Queen & Yonge)

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

AUTORITE SALES & SERVICE

1636 Dundas Street West, Toronto, Ontario M6K 2M4 Telefonas 531-1331

BLOOR AUTORITE GARAGE

296 Brock Avenue (Tarp Dundas ir College) Telefonas 531-1305

- * Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
- * Sažiningas ir patikimas patarnavimas. * Visi automobilių mechanikai
- * Taisymai. * Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F. GOODRICH, RADIAL ir kt.

Savininkas FRANK PETITT

Toronto ir Hamiltono ateitininkai kėgluoja Hamiltone per metinę hamiltoniečių šventę 1985.VI.1-2

Nuotr. Lino Daukšos

KANADOS ĮVYKIAI

Naujasis biudžetas, pensininkai ir turistai

Didžiausio protesto finansų ministerio M. Wilsono paskelbtame biudžete susilaukė Kanados senatvės pensijos didinimo pagal infliacijos nuosimtį sumažinimas. Anksčiau ji keturis kartus būdavo padidinama pagal infliacijos nuosimtį. M. Wilsonas įvedė varžtus — tai pensijai negalios pirmieji trys infliacijos nuosimčiai. Padidiniui nuo 1986 m. sausio 1 d. tegalės būti panaudoti sekantys infliacijos nuosimčiai. M. Wilsonas neturtingiems pensininkams duoda pensijos papildą paliko nepaliestą. Jis ir toliau bus didinamas pagal pilną infliacijos nuosimtį. Opozicija sukėlė triukšmą, kad kovoje su deficitu bus skriaudžiami sunekiai galų su galu tesuvedantys pensininkai, kurių pragyvenimas jau ir taip yra žemiau numatytos skurdo ribos. Pensininkų gynėju tapo po visą Kanadą pradėjęs važinėti socialistų vadas E. Broadbent, sukruto ir pačios pensininkų organizacijos. Netgi pasigirdo siūlymų, kad pensininkams reikia pasitraukti iš Kanados konservatorių partijos.

Daugelis kritikų užmiršo, kad Kanados senatvės pensiją gauna visi kanadiečiai, kad jai gauti nereikėjo jokių įmokų. Ją gauna turtuoliai, kuriems ta pensija iš viso nėra reikalinga, gauna ir tie, kurie napasitraukia iš darbo. Pensijos papildas duodamas tik neturtingiems, neturintiems kitų pajamų. Atrodo, M. Wilsonas kaip tik ir turėjo galvoje dvi grupes pensininkų. Dėl to neturtingiems duodamam pensijos papildui buvo paliktas lišgiolinis jo padidinimas pagal pilną infliacijos nuosimtį, bet įvesti padidinimo suvaržymai Kanados senatvės pensijai, nes ją gauna visi. Tenka sutikti, kad dėl to labiausiai nukentės neturtingieji pensininkai, kuriems yra svarbus kiekvienas doleris. Tiems, kurie negauna pensijos papildu, senatvės pensijos sumažėjimas nėra labai svarbus. Jie turi turto arba kitų pajamų, dėl kurių negali gauti pensijos papildu.

Ministeris pirm. B. Mulroney pradėjo strateginį pasitraukimą. Parlamente jis pareiškė, kad pensijos reikalus yra sekamas ir gali būti pakeistas. Esą yra pakankamai laiko, nes pirmas Kanados senatvės pensijos padidinimas pagal naujas taisykles tegalėtų įvykti 1986 m. balandžio 1 d. Anksčiau jis yra kalbėjęs apie pensijų reformą — jų sumažinimą ar net panaikinimą turtingiesiems, padidiniimą neturteliams. Tada opozicija šoko ginti visų kanadiečių lygybės teises. Iš tikrųjų tokios lygybės nėra jau darbovietėse. Aukštus atlyginimus gaunantys valdžios tarnautojai susilaukia riebios valdinės pensijos, kurios didžiąją įmokų dalį padengia valdžios išdais, mokesčius gaunantis ir iš jų, kurie mažai teudždirba, sulaukė pensininko amžiaus, įsikiuoja į neturtingų pensininkų gretas. Dideles darboviečių pensijas savo nariams išsikovoja ir E. Broadbento remiamos darbo unijos. Tokiems kanadiečiams senatvės pensija yra tik nedidelis papildas prie didelės darboviečių pensijos, ilgus metus gauto aukš-

to atlyginimo, leidusio susilaukti nemažų santaupų bankuose.

Atrodo, Kanadai reikia pensijų reformos joms suliginti. Jau senokai įvesta Kanados pensija, kurios įmokas padengia darbdaviai ir dirbantieji. Atskaitymai tai pensijai buvo įvesti 1966 m. sausio 1 d. Tačiau ir po beveik 20 metų Kanados pensija tebėra menka. Pensininkui jos neužtenka pragyventi. Dėl to tebėra palikta Kanados senatvės pensija, kuriai gauti nereikėjo įmokų. Atrodo, ministeris pirm. B. Mulroney grąžins senatvės pensijai lišgiolinį jos didinimą pagal pilną infliacijos nuosimtį, nors iš tikrųjų jis tėra reikalingas neturtingiems pensininkams, gaunantiems pensijos papildą. Pensijų reformos pradžia galėtų būti pensininkų padalinimas į dvi grupes: palikti M. Wilsono suplanuotą senatvės pensijos didinimo sumažinimą tiems, kurie negauna neturtingiems duodamo papildu, bet netaikyti jo papildą gaunantiems, kuriems yra būtinos didesnės pajamos. Jie iš tikrųjų gyvena žemiau neturtingumo ribos.

M. Wilsono biudžetas gali padaryti žalos turizmui. Pernai iš JAV Kanadą susilaukė tik 33 milijonų turistų. Didžioji jų dalis teko Ontario provincijai, kuri daugiausia turistų susilaukia iš Mičigano ir Ohio valstijų. Jie dažniausiai būna atostogaujantys įvairių imonių darbininkai. Seniau tokius turistus viliodavo ne tik tvarkingai laikomas Toronto, Ontario ežerai, bet ir aukštesnės amerikietiško dolerio vertė. Dabar ji praktiškai yra beveik visiškai prarasta dėl aukštesnių kainų. M. Wilsonas savo biudžete padidino mokesčius alkoholiniams gėrimams, rudenių juos padidins benzinui. Jo pavyzdžiu paksės ir Ontario valdžia. Litras benzino Detroito jau dabar kainuoja kanadiškais centais 36,3, o čia, Ontario provincijoje — 50,9 cento. Ontario provincijoje taipgi dėl valdinių mokesčių yra gerokai brangesni alkoholiniai gėrimai, cigaretės. Brangesni yra Toronto didieji viešbučiai, daugiau kainuoja vakarų naktiniai klubai. Kainos atbaido linksmas atostogas mėgstančius amerikiečius. Kanadiečius vis dar vilioja Floridos saulė, ypač žiemos mėnesiai. Keitimas turistais Kanadai yra nuostolingas. Pernai kanadiečiai turistai užsienyje, įskaitant ir Ameriką, išleido \$2,219 milijono daugiau, negu Kanada gavo iš užsienio turistų. Tas deficitas patrigubėjo pastarajame dešimtmetyje. Torontas užsienio turistams tapo brangiausiu miestu.

Naujas jaunų nusikaltėlių įstatymas įsigaliojo š. m. balandžio 1 d. Vaikai iki 12 metų amžiaus iš viso negali būti teisiamieji, o nusikaltėliams nuo 12 iki 18 metų amžiaus leidžiami tik specialūs jaunojo teismai. Juose draudžiama skelbti tokių nusikaltėlių pavardes. Didžiausia bausmė net ir už žmogžudystę tėra treji metai kalėjimo. Port Credite buvo nušauta motina su 11 metų dukrele. Kaimynai matė iš namo išeinantį 15 metų amžiaus paauglį, policijai parūpino to įtariamo asmens pavardę, bet

Ateitininkų žinios

Sukaktuvinis (75 metų) ateitininkų kongresas įvyks Čikagoje 1985 m. rugpjūčio 30 — rugsėjo 2 d. d. Programoje numatyta: darbo posėdžiai, sąjungų svarstybos ir paskaitos. Paskaitų temos: "Ateitininkija kryžkelėje" kun. dr. A. Paškaus, "Krikščioniškos ir marksistinės kultūros konfrontacija" dr. K. Skrupskelio, "Lietuva ir šieivija" dr. V. Vardžio. Svarstybių tema: "75 metai ir kas toliau?"

Kongreso lėšoms telkti sudarytas vajuos komitetas: pirm. dr. P. Kisieliū, sekr. J. Žadeikis, izd. K. Pabedinskas. Komitetas prašo visų paramos. Aukos JAV-se nurašomos nuo valdžios mokesčių. Prasoma siųsti "Ateitis Federation, Inc." vardu, K. Pabedinskui, 7151 S. California Ave., Chicago, IL 60629, USA. L.U.

Skautų veikla

• Birželio 8-9 d. d. Romuvos stovyklavietėje dirbo R. tunt. pavaduotojas v.l. St. Kuzmas, p. Kuzmienė ir v.s. P. Balsas iš Niagara Falls. Pastarasis, pagelbint p. Kuzmienei, įvedė naujus laidus į paukštyčių ir pompos patalpas, prilygė virtuvėje p.p. Kuzmų dovanotus 2 šaldytuvus ir vieną 30" elektrinę krosnelę.

• Vietinis rangovas, prižiūrimas St. Kuzmo, išlygino kelius, išrovė kelmus ir privežė smėlio į paukštyčių pastovyklę.

• "Rambyno" tuntas nuosirdžiai dėkoja Prisikėlimo par. bankelio valdybai už paskirtą \$300 auką.

• Neužmiršo "Rambyno" tuntas ir nuolatiniai rėmėjai. Tunt. pavaduotojas v.l. Stasy ir Genovaitė Kuzmai paaukojo \$200. Skautiskas ačiū.

• Romuvos brolijos pastov. virš. dr. v.s. R. Saplys birželio 13 d. posėdyje peržiūrėjo programą su būsimais vadovais, kurių buvo 9.

• Skautininkų-kių su antrom pusmė lauzas įvyks liepos 6 d., 7 v.s., Wasagoje pas B. Birutę Abromaitienę (gatvė 48, nr. 19). Kviesia dalyvauti skautininkų ramovė.

D. Barzdžiūtė

Suimtas kunigas...

(Atkelta iš 1-mo psl.)

lengva regėti Estijoje viešpatuojantį skurdą ir neviltį? Svetima galybė ir svetimi žmonės valdo šalį. Šiaučia nelygybė, nelaisvė, kultūros ir žmonių dvasios nuosmukis, rusinimas, nekalbant apie sugriautą kaimo gyvenimą. Atvažiuokite į Urvatę ir patys pasižiūrėkite. Jei dėl to tylėčiau, būčiau klaidingas pranašas ir prarastų žmonių pasitikėjimą. Mano sąžinė man to neleidžia".

Nesunku numanyti, kas laukia suimtojo estų pastoriaus už tokių drąsius tiesos žodžius. Čia galima prisiminti kito estų liuteronų dvasininko Vello Salumo likimą. Šis buvo savo pamoksluose atsargesnis. Cituodavo Lenina, reikalaujamas daugiau teisių estams. Po pusmečio tardymų ir tariamo gydymo psichiatrinėje ligoninėje kunigas Salumas buvo paleistas kaip antros klasės invalidas, nepajėgus dirbti. Jis nepasakoja, kas jam atsitiko psichiatrinėje ligoninėje. "Jie mane dvasiškai pagydė", ir viskas.

Kunigui Motsnikui šis atvejis buvo žinomas. Sprendžiant iš jo pamokslų, jis buvo viskam pasiryžęs, kaip liudija šie jo žodžiai: "Niekas nežino, ką atneš ateitis. Neatrodė, kad gyvenimas pasidarys taikingesnis, bet sąžinė verčia taip gyventi, kad šiandien pasodintume obelį, nors žinome, kad rytoj žūsime".

ji, įieškodama to jaunuolio, negalėjo skelbti nei jo pavardės, nei išvaizdos aprašymo. Tas jaunuolis, ginkluotas šautuvu, važinėjo po Ontario provinciją. Policija net savo radijo ryšiuose negalėjo pasinaudoti jo pavarde, išvaizdos apibūdinimu. Jį pavyko sulaikyti tik įieškant pavogto automobilio. Dabar jis jau oficialiai apkaltintas tos moters ir dukrelės nužudymu, bet pavardės skelbti negalima. Faktai liudija, kad tokių jaunų žudikų netrūksta. Trylikos metų berniukas Port Credite nužudė vaiką, kurį jis buvo pakvietęs prižiūrėti. Gavo aukščiausią trejų metų bausmę be pavardės paskelbimo. Keturiolikmetis jaunuolis Orangeville vietovėje nužudė du vaikus — broliuką ir sesutę. Aukų pavardės žinomos, o žudiko neskelbiama. Policijos darbą trukdo per didelės pataikavimas jauniems nusikaltėliams. Reikalaujama to įstatymo reformos.

Taupyk ir skolinkis

Pirmutiniame ir didžiausiam
TORONTO LIETUVIŲ
KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

MOKA:
8 1/4% už 90 dienų termin. indėl.
8 1/2% už 6 mėn. termin. indėlius
8 3/4% už 1 m. termin. indėlius
9 % už 2 m. termin. indėlius
9 1/2% už 3 m. termin. indėlius
9 % už pensijų planą
9 % už namų planą
7 1/2% už specialią taup. s-tą
7 % už taupymo s-tas
6 % už čekių s-tas (dep.)

IMA:
už asmenines paskolas nuo 11 1/2%
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):
su nekeičiamu nuosimčiu
1 metų 10 1/2%
2 metų 11 %
3 metų 11 1/2%
(fixed rate)

su keičiamu nuosimčiu
1, 2 ar 3 metų 10 %
(variable rate)

AKTYVAI virš 44 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki \$50,000 ir mortgičius iki 75% (kainoto turto). Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydys, bet nedaugiau \$2,000. Asmenines paskolas mirties atveju apdraustos iki \$10,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama piniginių perlaides, kelionės čekiai (American Express). Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortgičiai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniai, antradieniai ir trečiadieniai — nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniai ir penktadieniai — nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniai — nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniai uždaryti)

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario
Telefonai: 532-8723 ir 532-1149 M6P 1A6

AL GARBENS REALTOR

22 Hedgewood Rd., Willowdale, Ontario M2L 1L5
Telefonas 489-1543

[staiga, tarnaujanti lietuviams nuo 1951 metų]

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.
Telefonas 773-6480

77 Kennedy St. West, Aurora, Ontario L4G 2L6

Alfonsas Garbenis, jn. B. Econ. CRA. Kvalifikuotas įkainojimas nuosavybių dėl mortgičių. Patarnauja palikimų (Estates & Capital Gains), investicijų ir kituose nekilnojamo turto reikaluose.

RE/MAX
renown realty ltd., realtor
an independent member broker

daiva t. dalinda, B.A.
associate broker

4887 dundas st. west
Islington, Ontario M9A 1B2
res: 767-0999

232-2322

SOUTH KINGSWAY — bendranamyje (Condominium) didelis, saulėtas 3-jų miegamųjų kampinis butas su dviem prausyklom. Ypatingas vaizdas miesto, High Parko ir ežero. Kaina \$86,900.

HIGH-PARK — BLOOR, puik- 3 kambarių namas; privatus įvažiavimas, dviračių garažas. Labai gražiai prižiūrėtas, \$275,000.

NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS

PARKSIDE MEAT MARKET

335 Roncesvalles Ave., Toronto, Ontario Telefonas 535-1258

Dabar turime įvairių silkų pigia kaina: kibiras — \$32.50 arba \$1.39 už svarą (kibire yra 25 svarai — 50-70 silkų)

Turime įvairių rūkytų žuvų. Didelis pasirinkimas. Gera kaina. Kviesiami atsilankyti.

P. ir T. SERVICE CENTRE GARAŽAS

(2537 Wharton Glen Ave., Mississauga, L4X 2A8, tel. 279-4371)

Važiuoti į vakarus Dundas St. W. nuo 427 kelių 1 mylia, sukli kairėn prie pirmųjų šviesų (į pietus) Wharton Way. Sažiningai atliekame visus automobilių mechaniskus pataisymus. Savininkai: Tom Thompson ir J. Tamošiūnas

A.P. GOMES
Real Estate & Insurance Ltd.

Perkant ar parduodant nekilnojamoj nuosavybę visada Jums sažiningai patarnaus

Antanas Bliūdžius

1567 Dundas St. W. Toronto, Ontario

Telefonai: 531-1191 namų 537-2291

A & L Windows

66 Spadina Ave., Hamilton, Ont. L8M 2X1
Savininkai — Algis ir Lenis Žilvyčiai

Esamas langus pakeičiame šiluminiais (thermal) langais dvigubo ar trigubo stiklo. Taip pat įdedame aliumininius duris 2" ir aliumininius išorinius langus (storm windows) įvairios rūšies ir spalvos, pagamintus pagal užsakymą. Nemokamas įkainojimas.

Lietuviams 10% nuolaida. Skambinti telefonu (416) 545-6556 Hamiltone, Toronte ir apylinkėse prašome skambinti "collect"

SKAITYTOJAI PASISAKO

"DAINAVOS" STEIGĖJAI

Atsiliepiu į "TŽ" 1985 m. 22 nr. išspausdintą mane liečiantį E. Daniliūno straipsnį "Kas suorganizavo 'Dainavos' ansamblį?" 1945 m. dar net negyvenau Hanau, todėl rašydama savo atsiminimus "Moteryje", bijojau nuklysti nuo tiesos ir "Dainavos" įsteigimo žinias emiau iš rašytinių šaltinių — L. Enciklopedijos ir sukaktuvinių "Dainavos" leidinių, išleisčių Čikagoje. Jei negalima pasitikėti net mūsų Enciklopedija, tai kur kreiptis tiesos įsikant? Beje, mano atsiminimų "žiupsnelis" tai tik atsiminimai, o ne istorija. Į istorijos rašymą ar "perrašymą" niekada nepretendavau. E. Daniliūnas galėjo tikrą ir teisingą istoriją parašyti jau prieš keletą dešimtų metų, tai kodėl taip ilgai laukė?

Labai apgailestauju, kad savo rašinėliu jam padariau nemalonumą.

Pastebėtinai, kad tiek iš mano prisiminimų, tiek iš E. Daniliūno rūstaus straipsnio išskyla senas, teisingas posakis: savi marsekiniai arčiau širdies!

Onė Adomaitienė

"DAINAVOS" GIMIMAS

Džiugi žinia, kad ir vyrai "Moteryje" skaito, tik nemalonu, kad kritikuoja rašančias moteris. Tai taikoma E. Daniliūno atoliupei — "Kas suorganizavo 'Dainavos' ansamblį?"

Lietuvių Enciklopedijoje rašoma: "D.A. susiorganizavo 1945 vidurvaraj Hanau lietuvių stovykloje. Iš pradžių veikė atskiri dainos ir tautinių šokių vienetai, vadovaujami Vl. Adomavičiaus, S. Radzevičiūtės ir J. Zemaičio".

Sokau pirmoje S. Radzevičiūtės tautinių šokių grupėje. Tik gimnazijos direktoriui P. Maldeikiui uždraudus gimnazistės sokti, taip ir užsidarė man vartai į "Dainavos" ansamblį. Sesuo jame dainavo ir šoko, todėl su ansambliu ryšiai visiškai nenutrūko. Ir hanaviškiui "Dainavos" ansamblis gimė 1945 m., o pakrikštytas — 46-tais.

Iz. Savickaitė-Žmuidzinienė, Rochester, N.Y.

REDAKTORIUS NUMERINIO PREZIDENTA...

— Trrrr... trrrr... — jau keliną kartą čirškia telefonas: — Ar Jūra? Klausyk, labas. Tai kodėl gi tu "TŽ" numerinai Brazilijos prezidentą? Visa Zelina, Moocha, Casa Verde protestuoja! Laikraštis keliauja per rankas ir vieni kvatoja, kad Jūra pakvato, o kiti tik galvomis linguoja... Telefonas čirškia per visą savaitę. Pradeda įkvėpti. Reikės prašyti bendrovę, kad pasiimtų aparatą.

tą, nes pritrūkęs kantrybės ji sudaužysiu. Veltui aiškinusi: — Jūs sapnuojate, tautiečiai! Jokio prezidento aš nemarinu. Aš aiškių aiškiausiai rašiau, kad Brazilijos rašytojų kongresą atidarydamas prezidentas Jose Sarnei didžiai apgailestavo pirmojo porevoliucinio prezidento, net nesusijusio perimti pareigas, ligą ir galimą mirtį. Tiesa, rašiau, kad Brazilijos prezidento pavadė sudaryta iš anglų kalbos "Ser Ney", bet net negalvojau jo marinti, nes jis dvigubai sveikesnis ne tik už mane, bet ir patį "TŽ" redaktorių...

— Nesiteisink, Jūra, nes tu pats "iškepei spaudos antį"! — į telefono ragelį riaumuoja visa braziliškoji Lietuva. Net Riodežaneiras ir kiti miestai telefonais čirškia į ausį ir gal tik todėl, kad tenai tolimame Toronte, tas redaktorių, matyt, užsiedė antro nekrologo, pasiskubindamas numerinti ir antrą porevoliucinį prezidentą.

Tikrai dramblio odą privalai turėti, jeigu turi noro bent retkarčiais ir periodikoje bendradarbiauti. Visada liks kaltas dėl "lapus" tik autorius, o redaktorių skaniai nusikvato į kumštį... Telefono aparatą išdrėbiau pro langą. O rašomąją mašinėlę tuojau tekėsiu pro antrojo aukšto langą į cementinį gatvės grindinį, kai tik užbaigsiu rašytį šį laiską... Jeigu ji lėkdama evanktels kam nors į pakaušį, neužmirškite manęs — kalejime.

Klemensas Jūra, Brazilija

Red. pastaba. Ačiū už gražaus humoro laiską. Vien dėl jo verta buvo padaryti klaidą. O klaidos ir redakcijoje, ir spaustuvėse labai lengvai įvyksta. Ir šiuo atveju žodis "mirusio" atsidūrė ne ties tuo asmeniu-prezidentu. Tas žodis buvo skirtas prezidentui Tonkredo Neves, o ne jo įpėdiniui. Apgailestaujame įvykusią klaidą ir atsiprašome straipsnio autorių, tikėdamiesi, kad jo rašomoji mašinėlė dar nesudaužyta...

NUOVARGIS

Su malonumu laukiu vis naujo "TŽ" nr. ir dar su didesniu malonumu juos perskaitau. Visur lietuviškajam gyvenime jaučiamas nuovargis. Jūs laikykitės ir gyvuokite!

L. Balbrašaitienė, Čikaga

PASTAS

Mūsų "TŽ" vis klaidžioja — ateina pavėluotai ir neregulariai. Vieną mėnesį gavome labai gerai — penktadieniais. Dabar vėl klaidžioja. Tikiuosi, kad jūs išsiučiariate laiku. Žiūrėsim, kaip bus toliau — gal pasitaisys.

Marija Bačkaitienė, Detroit, Mich.

Vysk. P. BALTAKIS Toronto Prisikėlimo parapijoje tarp jaunimo, priėmusio Sutvirtinimo sakramentą (nuotraukoje matyti tikrai dalis sutvirtintųjų). Viršuje, dešiniame kampe — sesuo Margarita Bareikaitė, Lietuvių vaikų namų vedėja, dalyvaujanti parapijos veikloje. Nuotr. B. Tarvydo

Žmogaus teisės ir demonstracija

(Atkelta iš 1-mo psl.)

bet jis yra bendro pobūdžio. Savo pasiūlymus pateikė Prancūzija, Austrija ir Sov. Sąjunga. Pastarosios pasiūlyme sunku įžiūrėti esamos religijos būklės pagerinimą Sovietijoje. Pasiūlymas skamba gražiai, bet jo tonas pasikeičia paskutiniuose sakiniuose, kuriuose sakoma: laisvė skelbti savo įsitikinimus turi būti saistoma valstybės įstatymų, visuomenės saugumo, tvarkos, sveikatos, moralės reikalavimų, respektuojant pagrindines kitų žmonių laisves.

Demonstracija

Prie žmogaus teisių konferencijos rūmų Otavos estai, latviai, lietuviai ir ukrainiečiai birželio 12 d. surengė demonstraciją — vigiliją sibirinių trėminių metinių proga. Dalyvavo 400 asmenų.

Ekumeninės pamaldos su trumpa religinio turinio koncertine programa įvyko vietinėje bazilikoje. Procesija su vėliavomis ir žvakėmis nuvyko į konferencijos aikštę prie rūmų, kur vyksta Helsinkio akto peržiūros konferencija. Ten visi užsiedė žvakės, ir buvo padarytas simbolinis kunco ženklas — kryžius iš degančių žvakių.

Apie žmogaus teisių pažeidimus Baltijos kraštuose ir Ukrainoje kalbėjo Kanados parlamento nariai Bill Lesiak iš Edmontono, kaip Kanados vyriausybės atstovas, ir Sergio Marchi iš Toronto, kaip liberalų partijos atstovas, ku-

ris perskaitė opozicijos vado J. Turnerio laiską. Krašto apsaugos min. Eric Nielsen, miškų min. J. Fraser, finansų tarnybos pirm. Robert de Cotret ir senato pirm. Guy Charbonneau atsiuntė apgailestavimo pranešimus, kad negalės dalyvauti. Senatoriai Paul Yuzyk ir dr. Stanley Haidasz atsiuntė laiškus, kurie buvo viešai perskaityti.

Pamaldas bazilikoje ir demonstraciją — vigiliją sekė CBC televizijos, dienraščių "The Ottawa Citizen" ir "Le Droit", CBC radijo tarptautinės tarnybos korespondentai. "Laisvosios Europos" ir "Amerikos balso" reporteriai įrašė į garsajuostes pokalbius su keturių tautybių atstovais anglų ir tautinėmis kalbomis. Pokalbiai buvo perduoti radijo bangomis į sovietų okupuotus R. Europos kraštus.

Aukos Bendruomenei

KLB valdybos veiklai Vasario 16-tos proga paštu gauta iš įvairių vietovių \$402.00.

Paaukojo \$50.00 — St. Dargis, V. Drešeris, S. Keras; \$40.00 — E. Jasiūnienė; \$35.00 — L. V. Petrušaitis; \$25.00 — P. Malis, P. Vaitkūnas, E. F. Daniliūnas, S. Janušonis; \$20.00 — P. Sukys, L. Gutauskas; \$15.00 — P. Balsas, I. S. Kabaila; \$7.00 — A. B. Pilipaitis.

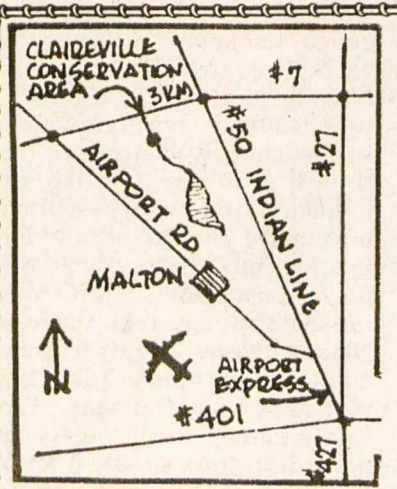
Iš Edmontono apylinkės \$388.00 atsiuntė A. Dudaravičius. Aukos buvo surinktos KLB valdybos veiklai Vasario 16-tos proga. Paaukojo \$50.00 — A. ir M. Dudaravičius; \$30.00 — V. ir H. Kasperavičius; \$20.00 — P. ir P. Kadis, P. Garbauskis, J. Nastajus, P. ir P. Balutis; \$10.00 — L. Gudjurgis, M. Gudjurgis, D. Gudjurgis, J. ir D. Ninowski, T. Eiesante, L. Wiebe, T. L. Kasper, P. B. Behrens, E. Melikauskas, A. Partikas, P. A. Šiugždinis, J. Garbenčius, Mikalionis, J. N. Augis, T. G. Uogintas; \$8.00 — J. P. Popikaitis; \$7.00 — Koski; \$6.00 — E. Lachner; \$5.00 — R. Irwin, dr. P. Klemka, K. ir A. Loyer, M. ir E. Zakarevičius, N. Garbauskis, S. Gudžalevičius, R. Burbulevičius, S. Pachnowski, M. Andriulevičius; \$4.00 — D. Misiulis; \$2.00 — A. ir D. Stals, P. ir P. Gully; \$1.00 — P. Vaskevičius, P. Kirdeikis, S. Misiulis, A. Lici.

Vankuverio apylinkė atsiuntė KLB veiklai \$70.00 Vasario 16-tos minėjime gauta \$22.00, kitus Vankuverio apylinkės valdyba pridėjo iš savo iždų. Po \$10.00 aukoją A. ir K. Smilgiai ir B. Vileita; \$2.00 — P. Dainius.

Jurgis ir Birutė Strazdai iš Mississaugos atsiuntė KLB valdybai \$2,000.00 čekį; prašo ginti lietuvių ir Lietuvos vardą ir pagelbėti jaunimui dalyvauti Taikos ir laisvės ryžto žygyje Skandinavijoje.

Krašto valdyba nuoširdžiai dėkoja visiems aukojusiems ir matantiems svarbą savo gyvenamame krašte stipraus lietuvių atstovavimo.

J. Kristolajitis, KLB išdininkas

Nevėluokite auto aikštėse vietos ribotos

Kviečiame visus į GEGUŽINĘ

Liepos 21, sekmadienį, 12 valandą, Clairville Conservation Area, Green Acres rajone. Vienintelis įvažiavimas į parką: 3 km į vakarus nuo greitkelių 7 ir 50 sankryžos.

Jauniems ir antros jaunystės asmenims pritaikytos programos. Užkandžiai — vaisvandeniai — ledai.

Autobusas išsina nuo Toronto Lietuvių namų 12.30 val. po pietų.

RENGĖJAI: Lietuvių namai (vyrų būrelis) ir tautinių šokių grupė "Atžalynas"

1985 metų ekskursijos

į VILNIŲ ir į kitus Europos miestus

3. Liepos	11-24	\$1912.25
4. Rugpjūčio	21-29	\$1739.25
5. Rugpjūčio	4-13	\$1612.25
6. Spalio	4-19	\$1912.25
	3-11	\$1421.25

Visos kainos — kanadiškais doleriais. Į šias kainas įskaityta: lėktuvas, viešbučiai, maistas, pervežimai, ekskursija į Kauną, mokesčiai ir drauda.

Grupės 1, 3 ir 5 lydisių aš pats. Norintems nupirkti automobilius arba ir kitus reikmenis už dolerius.

Sudaromi iškvietai ir vizos pavieniui važiuojantiems ilgesniam laikui. Kelionės dokumentai sutvarkomi pavieniui ar grupėms į visus pasaulio kraštus. Šiais metais dirbsime 3 žmonės. Smulkesnį žinių teirautis čia žemiau nurodytu adresu ar telefonu.

V. BAČENAS All Seasons Travel, B.D.

Registration No. 0009239

1551 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A5

Visais keliomis reikalais kreiptis: V. BAČENAS

tel. 533-3531

nuo 11 v.r. iki 7 v.v.

Mūsų teatrui senovėje ir dabar

(Atkelta iš 7-to psl.)

Vienas pirmiausių čia, Los Angeles, parodęs savus ir kitų parašytus nostalgiskus veikalus, kurie gaivino lietuvių, netekusių tėvynės, buvo žmogus, dabar jau nutilęs Amžinybėje...

Antras gabus teatralas kantariai dirbo jaunimo ir vyresnių žiūrovų pasigėrėjimui. Parapija ir lietuvių bendruomenė jį visada įvertino (jo — 10 veikalių).

Tada likimas dovanojo šiam miestui asmenį su didele energija ir drąsa, išterme, sumanumu bei atsidavimu sceninei lietuvių. Buvo vaidinami tik lietuvių kūriniai, įtraukiami ir paruošiami jauni aktoriai. Tai vaisinga meninė ir auklėjamoji teatro veikla. Galbūt iš jos išplaukė ir grynai jaunimo vadovaujančios jėgos, gabios ir džiuginančios. Mokyklinių vaidinimų nebuvo sambūrio veikloje.

Po to — nauja kūrybinė banga, tęsianti gražios, taisyklingos mūsų kalbos scenoje tradiciją, užsimojusi naujiems įsėjimams. Tai sambūrio meninės kūrybos tarpsnis, kuriam linkėtina ilgiausių metų. Los Angeles Dramos sambūris yra gavęs premijų, ne kartą priartėjęs meniniu lygiu prie profesionalumo ribų. To linkėtina ir tolimesniuose jo darbuose.

Dabarties uždaviniai

O uždaviniai mūsų teatro vis tokie patys, kaip ir prieš 60 metų Petrapilio entuziastų (Glinkio-Jasūdzio): išeivijai tautiškai bręsti ir gaivinančių literatūros veikalų dvasia, išlaikyti gyvą, dar žaliuojančią išeivijos šaką. Tai labai svarbu laisvai ateities Lietuvai, kuria mes visi tikime. Tada lietuvių siekė atgaivos savoje kultūroje (ne rusiškose), ir dabar mes gaiviname savą, lietuvišką kultūrą (ne amerikine, ne rusišką) ir siekiame laisvos, nepriklausomos valstybės. Teatras tikrai čia padeda.

Reziumuodama teatro reikšmę ir tikslus, kartoju: teatrui išryškina esmę ir tiesą (gyvenime antrą supratimą, kylantį iš gilios tarpusavio meilės ir pagarbos. Mudu su Irena gyvenime, atrodo, niekas neskyrė, o viskas jungė. Padėjome vienas kitam augti ir savo profesijose, ir asmenybėse.

Klestėkite mūsų teatralai, gyvuokite rėmėjai!

Darbas ir studijos...

(Atkelta iš 6-to psl.)

lietuviško sąmoningumo pavyzdžiui. Kur glūdi ta paslaptis?

— Aš manau, kad ta paslaptis yra niekas kitas, kaip vienas antro supratimas, kylantis iš gilios tarpusavio meilės ir pagarbos. Mudu su Irena gyvenime, atrodo, niekas neskyrė, o viskas jungė. Padėjome vienas kitam augti ir savo profesijose, ir asmenybėse.

— Jūsų dukros taip pat visa širdimi yra įsijungusios į lietuvišką veiklą? Kieno tai nuopelnas?

— Mūsų šeimoje visa tai vyko pačiu natūraliausiu keliu. Valakams perdavėme savo meilę, skiepijome tuos moralinius ir tautinius principus, kuriais patys šventai tikėjome ir gyvenome.

— Ko tikėtis ateityje?

— Tikiuosi, kad Dievas ir toliau laikys sveiką, leis pasidžiaugti savo šeima, vaikais, vaikaičiais ir būti naudingu lietuviškajai visuomenei.

— Pabaigai leiskite dar kartą pasveikinti ir palinkėti, kad šis kluks jūsų noras išsipildytų.

• Kol moterys jaučiasi galinčios vyrus skaityti tarytum knygas, dar nieko, bet jos netrukus panorsta tas "knygas" perrašyti pagal savo redakciją.

Skanėstai ir sumuštiniai, įvairių rūšių mėsa, sūriai, salotos, duona, bulskutės, kava, arbata, spurgos, pyragaičiai. Paruošiamie baliams ir iškylioms užkandžius.

Atvykite arba skambinkite telefonu 1-705-429-5240. 1379 Mosley St. (prie 32-os gatvės) Wasaga Beach, Ontario. Vasaros metu atidaryta 7 v.r. - 11 v.v.

Įvairių rūšių ledai — riešutiniai, tropiški, šokoladiniai ir kiti. Saldainiai, pagruzdinti kukurūzai (popcorn). Vaikams ir suaugusiems!

Savininkai L.R.S. Kaknevičiai

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS,

B.Sc., LL.B

2 Jane St., Suite 303
Toronto, Ontario M6S 4W3
Bloor ir Jane gatvių kampas

Telefonai:
įstaigos (416)762-7393
namų 248-9458

Advokatas

PETRAS K. ŠIMONĖLIS,

B.A. M.L.S. LL.B

3031 Bloor St.W., Suite 200
prie Royal York
Toronto, Ontario M8X 1C5

Telefonai:
įstaigos (416)231-4138
namų 848-0234

DRESHER INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS

233-3334 — 231-2661 — 231-6226

3830 B Bloor Street West Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS, A. MIKŠIENĖ ir RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ

Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 10 v.r. - 2 v.p.p.
Narys "Better Business" biuro

Greitas ir tikslus patarnavimas!

V. Dauginis — tel. (416) 533-1121, namų (416) 822-8480
Lilija Pacevičienė — tel. (416) 846-7301, namų (519) 853-3652

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA — INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6

Juozas (Joseph) Norkus
namų pirkimo ir pardavimo atstovas
patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas

Kingsway Real Estate Ltd. Realtor
1614 Bloor Street West
(priešais Toronto Lietuvių namus)

Telefonas 535-2331, namų 532-5893

DRAUDA

"ALL THE CHOICE IN THE WORLD"

MASKELL INSURANCE BROKERS LTD.

(Savininkas Balys Maskeliūnas)

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8Y 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS.
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

Džiugi šventė Anapilyje

Naujo kunigo sutiktuvs Lietuvos kankinių šventovėje

Prieš vienerius metus toje šventovėje turėjome kun. K. Kaknevičius primicijas, šiemet birželio 16, sekmadienį, 4 v.p.p., jas laikė kun. Edmundas Putrimas, šį pavasarį baigęs teologinius mokslus Romoje kaip Sv. Kazimiero kolegijos auklėtinis.

Jis yra gimęs 1959 m. ir užaugęs Torontе, čia baigęs vidurinį mokslą. Matydamas jaunų kunigų trūkumą lietuvių išeivijai, ryžosi kunigyste, kurią pasiekė Romoje per šešerius metus. Jį kunigo įšventino pats Sv. Tėvas Jonas-Paulius II Šv. Petro bazilikoje 1985 m. birželio 2 d. Tarp 70 šventinamųjų buvo du lietuviai — Edmundas Putrimas ir Antanas Ratelis.

Į kun. E. Putrimo primicijas susirinko apie 700 tautiečių, kuriuos vos sutalpino Lietuvos kankinių šventovė. Naujasis kunigas, lydimas 15 kunigų, dviejų klierikų, trijų seselių, artėjo prie altoriaus, asistuojamas klebono kun. J. Staškaus, giedant parapijos chorui. Visi su dideliu dėmesiu sekė naujo kunigo laikyseną ir aiškiai tariamus lietuviškus žodžius.

Liturginius skaitymus atliko jaunimo atstovės — D. Kalendraitė, Z. Gurklytė, K. Janavičiūtė, vyresniosios kartos — V. Ausrotas.

Savo pamokslu kun. K. Pugetičius iš Niujorko, pasveikinęs naująjį kunigą bei jo tėvus ir artimuosius, atskleidė kunigo paskirtį teologiniu požiūriu.

Mišių giedojimus atliko parapijos choras, vad. J. Govėdo, sol. S. Ziemelytė, sol. R. Strimaitis ir sol. R. Paulionis.

Mišių aukas atnešė: primicijanto tėvai, brolis, krikšto motina M. Laurinavičienė, seselė Teresėlė (Rūpintojėlį iš Suvalkų trikampio), ateitininkų atstovė Z. Gurklytė, skautų atstovės — J. Pajaujis.

Baigus Mišias, primicijantas suteikė palaiminimą visiems pamaldų dalyviams. Apeigų tvarka rūpinosi kun. K. Kaknevičius.

Vaišės, suorganizuotos parapijos tarybos ir paruoštos kulinarės J. Bubulienės, įvyko didžiojoje Anapilios salėje. Daly-

vavo apie 500 asmenų. Primicijantas, lydimas garbės stalo svečių, buvo sutiktas audringais plojimais. Rengėjų vardu visus pasveikino įvadinio žodžiu parapijos tarybos pirm. J. Andriulis ir programos pranešėjų pakvietė jaunimo sekcijos pirm. Joną Azubalį, jn. Pastarojo pakviestas kun. K. Kaknevičius palaimino vaišes.

Jaunasis kunigas susilaukė sveikinimų iš visos eilės pareigūnų. Pirmasis prabilo gen. Lietuvos konsulas dr. J. Žmuidzinai, linkėdamas naujam kunigui budėti ne tikai tikėjimo, bet ir tautos sargyboje. KLB pirm. adv. A. Pacevičius išreiškė visų džiaugsmą sulaukus jauniosios kartos kunigo ir linkėjo sulaukti išlaisvintos Lietuvos, kurios sostinėje Vilniuje galėtų skelbti Dievo žodį. Kun. A. Simanavičius, OFM, sveikino Pasaulio ir Kanados lietuvių katalikų kunigų vienybės, lietuvių pranciškonų ir Prisikėlimo par. vardu, primindamas kunigystės džiaugsmus ir skausmus. KLB Centro vadu kalbėjo pirm. V. Bireta, N. Pr. Marijos vienuolijos seserų — vyr. vadovė sesuo Paulė, Lietuvos kankinių parapijos — kun. J. Staškus, skautų — V. Turūta, ateitininkų — R. Kuliavas, KLB moterų dr. Jos Lietuvos kankinių par. skyriaus — pirm. G. Trinkienė, Anapilios moterų būrelinio — R. Celejewska. Visų bandrą sveikinimą bei dovaną įteikė I. Vitkienė ir E. Astrauskaitė.

Dalyvių tarpe matėsi tautiečių iš įvairių vietovių, visuomenės veikėjų, evangelikų atstovų (kun. A. Žilinskas, p.p. Šernai, V. Dauginis ir kt.). Visi džiaugėsi jauno tautiečio ryžtu žengti kunigystės keliu.

Nuoširdų padėkos žodį tarė primicijantas savo tėvams, artimiesiems ir visiem dalyviams, pabrėždamas savo dvasinį ryšį su kenciančia Lietuva (dėl to pasirinko priklausomybę Vilniaus arkivyskupijai). Aplanai iš jo kalbos buvo matyti, kad jo jaunos jėgos skirtos Dievui ir tėvynei Lietuvai, kurios žymi dalis žmonių gyvena išeivijoje.

DI.

Mes neužmiršome...

Sibirinių trėmimų metinės paminėtos ekumeninėmis pamaldomis anglikonų šventovėje Torontе

Kvebeko prancūzai savo provincijos emblemoje yra įrašę šūkį "Atsimenu!" Estai, latviai ir lietuviai tokios emblemos neturi, bet sibirinių trėmimų tragedijos neužmiršta — kasmet rengia ekumenines pamaldas daugiausia Toronto anglikonų šventovėje, kur dalyvauja visų tikybų baltiečiai su savo kunigais, giesmininkais, muzikais ir chorais.

Š. m. birželio 13 d. tokiose pamaldose dalyvavo du liuteronų vyskupai, keliolika įvairių tikybų kunigų ir apie tūkstantį baltiečių. Pamaldos pradėtos procesija, kurioje dalyvavo baltiečių karo veteranų atstovai su tautinėmis vėliavomis, skautai ir dvasininkai. Vargonuojant latvei Anitai Rundans, dalyviai kiekvienas savo kalba giedoję "Tvirčiausia apsaugos piliis" (gaila, lietuviškas tekstas labai senoviškas, blogai išverstas). Estų vyskupui sukalbėjus invokaciją ir estų solistui pagiedojus Mendelsono "It is enough", dalyviai klausėsi Šv. Rašto skaitymų ir Prisikėlimo par. choro giedamos A. Vanagačio "Maldos už žuvusius" (dirigentas — V. Verikaitis). Sugiedoję "Viespatį garbink", dalyviai klausėsi religinės vargonų muzikos, J. Dambrasko "Maldos

už tėvynę" ir estų kunigo U. Petersoo pamokslą.

Maldas tautinėmis savo kalbomis skaitė — estų kun. A. Taul, latvių kun. A. Celms, lietuvių kun. Pr. Gaida. Tautų maldą angliškai skaitė kun. A. Žilinskas, Viešpaties maldą — estas kun. T. Nommik. Dalyviams sugiedojus "Dieve Tėve danguje", latvių arkiv. A. Lūsis suteikė palaiminimą.

Pabaigai buvo sugiedoti baltiečių tautų ir Kanados himnai. Kadangi buvo išdalinti tekstai, visi galėjo giedoti ir kitų tautų himnus.

Naujas dalykas šiemet buvo — sąžinės kalinių prisiminimas gatvėje prie anglikonų šventovės. Lietuvių moterų ir kitų baltiečių būrys, išsirikinęs ant šilagatvio, laikė rankose dideles sąžinės kalinių nuotraukas, o rikiuotės viduryje du vyrai rodė didelį plakatą, kviečiantį prisiminti sąžinės kalinius Sibire ir Baltijos kraštuose. Gausūs praeviai domėjosi ta kuklia demonstracija, kuri prasidėjo valandą prieš ekumenines pamaldas. Būtų gera po trumpesnių ekumeninių pamaldų surengti vigiliją su žvakėmis rotušės aikštėje arba prie Ontario parlamento. DI.

PADĖKA

Mūsų mielai mamai, uošvei ir senelei

a. a. JULIJAI PLIKAITIENEI

mirus, reiškiamė nuoširdžią padėką: klebonui kun. J. Liaubai už maldas laidotuvių namuose, šventovėje ir kapinėse, p.p. Paulioniams už giesmes šv. Mišių metu.

Nuoširdus aciū karsto nešėjams, giminėms ir draugams bei pažįstamiems, dalyvavusiems maldose prie karsto ir laidotuvsė.

Aciū visiems už šv. Mišias, gėles, aukas "Tėviškės žiburiams", Kanados lietuvių fondui, užuojautas ir po-nioms už pyragus.

Duktė, žentas ir vaikaitės

Anapilio žinios

— Kun. Edmundo Putrimo primicijos įvyko birželio 16, sekmadienį, 4 v.p.p. Dalyvavo 15 kunigų, kurių 7 buvo apsisiję Lietuvos kankinių par. klebonijoje.

— Lietuvių pamaldos Midlande, Kanados kankinių šventovėje, bus rugpjūčio 4, sekmadienį.

— Pakrikštytos: David ir Aidos (Žiūraitytės) Hudson dukrelė Virginija Eileen; Viktoro ir Onos (Jonaitytės) Narušų dukrelė Vilija-Aleksandra-Ona.

— Birželio 23, sekmadienį, antroji rinkliava, Toronto arkivyskupijos potvarkiu, daroma nukentėjusiems nuo viesulo Barrie, Ont., apylinkėse.

— Paukojo Šv. Jono lietuvių kapinėms \$50: E. Valska ir A. Valskienė; parapijai \$50: dr. V. Kubilius; Anapilios sodybai \$50: Gertrude Dobbis.

— Mišios birželio 23, sekmadienį, 10 v.v. — už a.a. Ireną Klorienę, 11 v.v. — už a.a. Agnietę Arštinkaitienę, Vincą Paznieką: Wasagoje 10 v.v. — už Gerojo Ganytojo misijos sekmę, 11 v.v. — už kun. Joną Jatulį (50 metų kunigystės sukakties proga).

Prisikėlimo parapijos žinios

— Birželio 16, sekmadienį, per 11.30 v. Mišias buvo prisiminti sibiriniai trėmimai.

— Birželio 23, sekmadienį, primicijantas kun. E. Putrimas Prisikėlimo šventovėje laikys Mišias 10.15 v.v. Po Mišių parapijos salėje įvyks kuklios vaišės visiems dalyviams ir bus proga pasveikinti ir asmeniška susitikti su primicijantu. Vaišės rengia parapijos taryba ir KLM Prisikėlimo par. skyrius.

— Birželio 18 d. palaidota a.a. Stasė Viskontienė, 68 m. amžiaus. — Susituokė: Loretą Taseckaitę su Craig Devlin; Vilija Gatavec-kaitė — su Biagio Simonetta.

— Pakrikštytos: Jūra-Rima-Teresė, Dalios ir Rimvydo Sondų dukrelė; Valentina-Adelė, Rasos ir Algio Juzukonių dukrelė.

— Labdaros sekcija, kuriai pirmininkauja dr. J. Čuplinskienė, vėl pasiuntė Lenkijos lietuviams 28 siuntinius drabužių.

— Lietuvių paviljonas "Vilnius" bus įrengtas Prisikėlimo pataipose. Reikalingi savanoriai įvairaus amžiaus padėti Karavano metu. Skambinti Ričardui Budnikui 767-2693.

— Parapijos choras, kuriam vadovauja sol. V. Verikaitis ir jam talkina sol. L. Marcinkutė, po šio sekmadienio pradeda atostogas. Choras yra numatęs dalyvauti programoje su kitais Kanados lietuvių choras Kanados Lietuvių Die-nų programoje.

— Parapijai aukoją \$200: St. Račickienė, S. B. Sakalai; \$150: Č. B. Joniai; \$100: A. V. Lukai, T. Dargis; \$50: G. V. Budnikai, H. E. Elliott, E. Walenciej, I. Ehlers, A. B. Dombra; vyskupo fondui \$100: A. A. Šmigelskiai, E. K. Šlekiai.

— Mišios birželio 23, sekmadienį, 8.30 v.v. — už a.a. Joną Simanavičių, 9.30 v.v. — už Bordignon ir Daniel šeimų mirusius, 10.15 v.v. — už a.a. Stasį Juknevičių, a.a. Joną Ališauską, 11.30 v.v. — už parapiją, 7 v.v. — už a.a. Vaclovą Kerulį.

Lietuvių namų žinios

— LN popietėje Tėvo dieną šventė 105 tėvai. Jiems pagerbti LN moterų būrelio narės prisegė po gvazdikėlį ir įteikė po taurelę. D. Dargienė, primindama Tėvo dienos svarbą, pasveikino tėvus LN moterų būrelio vardu.

— LN reikia tarnautojų-darbininkų, pajėgių dirbti fizinį darbą. Kreiptis į LN raštinę darbo valandomis.

— Ligoniai: J. Jankaitis, J. Staradomskis, V. Blockis, E. Intelienė.

"Tėviškės žiburį" 1985 m. 23 nr. Kanados žiniose apie Ontario provinciją išspausdinta klaidinga eilutė "Liberalų ir konservatorių bendradarbiavimo sutartį". Turėjo būti "Liberalų ir socialistų".

Kanados lietuvių fondas, remdamasis gautais prašymais, 1984 m. palūkanas taip paskirs-tė: švietimui ir kultūrinei veiklai \$25,750, spaudai ir radiui \$12,500, tautinių šokių ir dainos vienetas \$12,950, tautinei jaunimo veiklai \$8,800, stipendijoms (iš Kojaletičų fondo) \$3,500, lietuvių teisėms ginti komitetui \$6,000.

Naujoji Kanados lietuvių fondo taryba posėdžiavo gegužės 15 d. Valdymo pirmininku tapo H. Stepaitis, vicepirm. dr. A. Pacevičius, išd. E. Bersėnas, sekr. K. Lukošius, nariu V. Pacevičius. Tarybos pirmininku išrinktas inž. H. Lapas, sekr. L. Girinis-Norvaiša. Investicijų komisija: pirm. inž. V. Dargis, vicepirm. V. Dauginis, išd. E. Bersėnas, sekr. V. Pacevičius. Vajaus komisija: pirm. inž. E. Čuplinskis, vicepirm. P. Augaitis. Šiai komisijai palikta teisė pasitelkti daugiau narių.

Begalinė upė Dievo laiko —
Be pradžios, be galo, be krantų.
Jo ranka jos amžių srovę laiko,
Ir Jo rankoj esam — aš ir tu.

B. BRAZDŽIONIS

PADĖKA

Netekę mūsų mylimo, brangaus vyro ir tėvelio
a.a. ANTANO RINKŪNO,

dėkojame visiems, kurie palydėjo velionį į amžino poilsio vietą — Šv. Jono lietuvių kapines Mississaugoje.

Gili padėka priklauso visiem kunigam už koncelebracines šv. Mišias: klebonui kun. J. Staškui, klebonui kun. A. Simanavičiui, OFM, prel. J. Tadaraukui, kun. dr. Pr. Gaidai, kun. K. Kaknevičiui ir kun. dr. J. Gutauskui, pasakiusiam labai jautrų pamokslą.

Nuoširdžiai dėkojame kunigui klebonui J. Staškui už maldas laidotuvių koplyčioje Lietuvos kankinių šventovėje ir palydėjimą velionies į amžino poilsio vietą.

Taip pat dėkojame vysk. A. Deksnui, kun. P. Patlabai ir kun. E. Putrimui už šv. Mišias, atlaikytas už a.a. Antano vėlę. Aciū visiems, kurie atsisveikino su velioniu Bendruomenės, organizacijų ar institucijų vardu: gerb. generaliniam Lietuvos konsuliui dr. J. Žmuidzinui, A. Pacevičiui, A. Gurevičiui, H. Lapui, A. Vaičiūnui, dr. S. Čepui, S. Bersėnaitiui, S. Bubelienei, I. Čuplinskaitei, Br. Sapiui, J. Karasiejui ir J. Andriuliui.

Aciū rašytojams bei žurnalistams, kurie spaudoje giliai ir prasmingais žodžiais įvertino velionies darbus ir laimėjimus Lietuvoje bei išeivijoje: A. Gurevičiui, J. Karkai, Pr. Alšėnui, J. Botyriui, A. Baziliauskui. Dėkojame Stp. Šetkui, kalbėjusiam kapuose šeimos ir artimųjų vardu, H. Stepaičiui, vadovavusiam atsisveikinimui su velioniu Lietuvos kankinių šventovėje.

Dėkojame solistams už jautrias giesmes: S. Ziemelytei, A. Pakalniškytei, V. Verikaičiui, R. Strimačiui, V. Paulionienei, A. Paulioniui, V. Paulioniui ir vargonininkams — A. Paulioniui ir J. Govėdai.

Aciū visiems, kurie užprašė šv. Mišias už a.a. Antaną, atsiuntę gėles, pareiškė užuojautą spaudoje, laiškais ir asmeniškai, aukoją a.a. A. Rinkūno švietimo fondui, Tautos fondui, Kanados lietuvių fondui, "Tėviškės žiburiams", Maironio mokyklai.

Gilią padėką reiškiamė Aukštesniųjų lituanistinių kursų studentams, kurie parodė savo jautrumą bei pagarbą savo mokytojui, dalyvavdami atsisveikinime bei laidotuvsė.

Dėkojame Anapilios sodybos moterų būreliui ir visiems, kurie paruošė laidotuvių pusrūgįs didžiojoje Anapilios salėje.

Nuoširdus aciū velionies karsto nešėjams, mūsų šeimų artimiesiems draugams ir giminėms, atvykusiems iš Jungtinių Amerikos Valstijų, kurie nuoširdžiai globojo ir guodė mus visus sunkiose skausmo dienose.

Nullūdę: žmona Juzė Rinkūnienė
duktė Giedra ir Rimas Paulioniai
vaikaičiai Audra ir Lina

KLB Toronto apylinkė prisideda prie Torontе rengiamos tautybų savaitės — Karavano. Lietuvių "Vilniaus" paviljonas Prisikėlimo parapijos salėje veiks nuo birželio 21 iki 29 d. Bendruomenė ieško savanorių patarnautojų prie valgių ir gerimų tiekimo. Galintieji ateiti į pagalbą vieną ar kelis vakarus prašomi skambinti R. Budnikui tel. 767-2693. Valdysba

Pensininkų savaitė — birželio 17-23. Tomis dienomis pensininkai gali lankyti nemokamai visus Toronto Historical Board muziejus: Fort York, Marine Museum, Mackenzie House, Colborne Lodge, Spadina. Telefonas informacijai: 595-1567.

"Parama" praneša, kad nuo birželio 29 iki rugsėjo 7 d. raštinė šeštadieniais bus uždaryta.

Kanados dienos paradas rengiamas Torontе birželio 29, šeštadienį, 11 v.v., nuo Queen's Park iki miesto rotušės. Organizuoja miesto jaunimas ryšium su Tarpautiniais jaunimo metais. Sudarytas specialus komitetas Metropolitan Toronto a. District Canada Day Committee (954 King St. W., Toronto, Ont. Tel. 593-3726). Komitetas kviečia jaunimo grupes registruotis paradiui. Organizuojama speciali įvairių tautybių grupė "Ivy Flag Party", kurioje bus 50-100 jaunuolių 15-24 m. amžiaus ir galės dalyvauti įvairiuose paraduose šią vasarą ir rudenį. Šia grupę rūpinasi Tom Turner 431-9135 ir John Papadakis 425-8036 arba 947-7919.

Toronto istorijos taryba (Toronto Historical Board) paminės 25-rių metų sukaktį 1985 m. liepos 1 d., 9.30 v.v. — 5 v.p.p., prie Fort York (Garrison Rd., tarp Bathurst — Strachan Ave.). Bus gegužinės pobūdžio programa su paradu, orkestru, užkandžiais. Telefonas informacijai: 366-6127 Tom Arnold.

"Transfiguration" parapijos žiniaraštyje (Weston, Ont.), 1985 m. birželio 2 d. laidoje išspausdintas kun. Gary Žiūraičio paaiškinimas klausėju apie šv. Trejybę. Pasiteiravus paaiškėjo, kad jis toje parapijoje nesidarbavo, yra vienuolis redemptoristas, gyvenantis JAV-se (Liguori Mission House, Liguori, Missouri 63057, USA). Jo pavardės nėra ir lietuvių katalikų kunigų žinyne, išleistame 1981 m.

Trijuose "Tėviškės žiburį" numeriuose buvo išspausdintas prof. A. Maceinos straipsnis "Reformacija ar revoliucija" apie aktualią šių dienų išlaisvinimo teologiją. Sekančiame "TŽ" numeryje pradėsime spausdinti antrą prof. A. Maceinos straipsnį "Vargšai ir jų laisvinimas". Joje profesorius toliau gvildena išlaisvinimo teologijos klausimus.

Maironio mokyklos choras birželio 5 d. atliko programą kartu su portugalų tautinių šokių grupe metropolitinio Toronto švietimo vadybos metiniam susirinkime. Choras buvo pakviestas kaip pavyzdingas vienetas iš "Heritage Language" mokyklų. Žiūrovai buvo iš 25 įvairių Toronto etninių mokyklų ir katalikų švietimo vadybos pareigūnų. Mokyklos choras, pasipuošęs tautiniais drabužiais, atliko lietuviškų dainų pynę, palydimas mušamųjų instrumentais. Mokytojos muz. Dalia Viskontienė ir Rasa Mickevičienė susilaukė daug pagyrimų. Visi choristai buvo pavaršinti pragaičiais bei gerimais. Tai tikrai vertingas pasirodymas tarp svetimauciu, kuris ne tik su pažindino juos su mūsų kalba bei apranga, bet ir sukėlė pasididžiavimą choristuose savąja mokykla. G.P.

Vakaru Kanados spauda tebesidomi Juozu Kisielačiu. Dienraštis "Calgary Herald" 1985. VI. 7 paskelbė R. Walke-rio straipsnį, kuriame rašoma, jog J. Kisielaits norėtų kuo greičiausiai prisistatyti Deschenes komisijai ir išsklaidyti visus įtarimus karo nusikaltimų srityje. JAV įstaigos OSI dokumentacija persiųsta Deschenes komisijai. J. Kisielaičio advokatas yra R. Shumway, gyv. Worcester, Mass.

"Tėviškės žiburį" skaitytojai Australijoje skundžiasi, kad šį savaitraštį gauna tik tai po 5 mėnesių. "TŽ" administracija labai apgailestauja, kad šiuo metu ji nieko negali padėti — tai grynai pastat-sakomybė. Seniau, prieš Kanados pašto perdavimą valdinei bendrovei, laikraščiai Australijon buvo gabenami lėktuvais. Dabar jie gabenami laivais. Vienintelis būdas pagreitinti "TŽ" gavimą Australijoje — siuntimas oro paštu. Bet tai kainuoja \$70 metams.

PARDUODU "Lietuvių Enciklopedijos" trisdešimt šešis (36) tomus. Kreiptis į S. Treigienę, 1394 Vista Hts. Victoria, B.C.

MONTREAL

Kun. Edmundo Putrimo birželio 16 d. Lietuvos kankinių šventovėje, Mississaugoje, Ont. dalyvavo kun. St. Kulbis ir klier. P. Mališka.

Seselė Palmira išvyko visai vasarai į Neringos stovyklavietę dirbti su stovyklautojais.

Vilija Lukoševičiūtė dažnai vargonuoja AV šventovėje per 10 v. Mišias, pavaduodama vargoninką.

Romas Otto birželio 26 d. 2 v.p.p. klubė rodyš Šv. Tevo Jono-Pauliaus II atnašautas kazimieris Mišias Romoje su lietuvišku pamokslu. Visas iškilmes matysime per spalvotą televiziją. Atsilankiusieji bus pavašinti kava ir pyragais. B.S.

Joninės — Jonų, Petrų-Povilų pagerbimas bei pasveikinimas rengiamas LK Mindaugo šaulių kuopos birželio 23 d., 12 v., Aušros Vartų parapijos salėje. Meninė programą atliks Toronto muzikos-dainos vienetas "Sutartinė", vad. N. Beniotienės. Tikimasi, kad sveikatai gerėjant, klebonas kun. Jonas Kubilius, SJ, irgi atsilankys a.m.

Prancūzų laikraštis "Echos-Verdettes" 1985. VI. 8-14 visą puslapį

paskyrė Aleksandro Stankevičiaus-Stankės ir Gailos Naruševičiūtės vestuvėms. Stambi antrašė skelbia: "Alain Stankės šūnus susituokė su gražia savo lietuvaite". Informacijoje sakoma, kad Aleksandras vadovavo daugeliui lietuvių chorų ir tuo būdu susipažino su Gaila. Jungtuvės įvyko lietuvių Šv. Kazimiero šventovėje, dalyvaujant 400 asmenų. Apeigas atliko klebonas kun. St. Šileika. Po jungtųjų abu jaunavedžiai išvyko atostogų į Gvadalupe salą. Prie vestuvių aprašymo pridėtos 5 nuotraukos. L.S.

Sv. Kazimiero parapijoje. — McGill universiteta baigusįjį sąrašą yra ir lietuvių. Jonas Valiulis, jn., gavo inžinerijos diplomą ir stipendiją, Irena Adamonytė — architektūros. Ta proga tėvai su ruošė vaišes. — St. Gabrini ligoninėje gydosi p. Mikenienė. St. Mary ligoninėje padaryta operacija Jonui Kurylo. — Dvejus metus parapijos klebonijoje išgyvenęs kinitis kunigas Peter, baigęs studijas Montreale'o un-te, grįžta į Hong Kongą. Jis dėkoja parapijai ir klebonui už nuoširdumą bei globą. Sk.

Greitas ir tikslus patarnavimas!

Tel. Bus.: 722-3545

Res.: 256-5355

PETRAS ADAMONIS

C. I. B.

GAISRAS • AUTOMOBILIAI • ATSAKOMYBĖ • GYVYBĖ
ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

3907 A ROSEMONT BLVD., MONTREAL, QUE. H1X 1L7

LITAS MONTREALIO LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DE SEVE STREET, MONTREAL, QUE. H4E 2A8. Telefonas: 766-5827

MOKA UŽ:	DUODA PASKOLAS:
Certifikatus: min. \$1,000.00	
1 metų 9 %	Nekilnojamo turto,
Terminuotus indėlius:	asmenines ir prekybines.
1 metų 8.75%	Paskolos
180 - 364 d. 8.50%	mirties
120 - 179 d. 8.25%	atveju
60 - 119 d. 8 %	draudžiamos
30 - 59 d. 7.75%	iki \$10,000
Taupomosios sąskaitos:	
specialios 6.25%	
su draudimu 6 %	
kasdieninis % 5.75%	
Čekių sąsk. 5 %	

VISI PATARNAVIMAI NEMOKAMI

KASOS VALANDOS	
1475 De Seve	3907A Rosemont
Pirm. antr. treč. 9.00 - 3.00	
Ketvirtadieniais 12.00 - 8.00	4.00 - 8.00
Penktadieniais 10.00 - 6.00	2.00 - 6.00

MAŽA SOFA (love seat), aksminė, kakavos spalvos, 3 mėn. senumo, \$600 vertės, dėl persikėlimo parduoda už \$250. Skambinti tel. 755-3174 arba 498-5823 Torontе.

JONAS KRIPAS suplanuoja, parūpina leidimus, įveda langus lubose ar stoguose, stato namų priestatus, garažus, prie namo grįstas aikštelės (patio) ir atlieka kitokius statybos darbus. Skambinti tel. (416) 537-8140 Torontе.

RVS VIDEO SISTEMA. Filmuoja su "Video" aparatais vestuves, gimtadienius, sukaktis, pirmosios Komunijos iškilmes, krikštynas ir t.t. Skambinti RAIMONDUI VALADKAI 279-4235 Torontе.

DEMESIO! Jeigu norite parduoti ar g